

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

OKM/YVA/SO

4/2018

Lausuntoyhteenveto selvityksestä Monikielisyys vahvuudeksi - Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Ehdotukset kielikoulutuksen kehittämiseksi

OKM/10/040/2017

Sisällysluettelo

TARVITAAN OIKEA KUVA KIELIVARANNOSTA.....	3
KOULUISSA OPISKELLAAN YHÄ HARVEMPIA KIELIÄ	6
KOULUN KÄYTÄNTÖJEN KEHITTÄMINEN	19
VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS	29
JATKUMO ERI KOULUTUSASTEIDEN VÄLILLE.....	35
KIELET KAIKISSA KORKEAKOULUTUTKINNOISSA	39
KIELTEN TUTKINTOKOULUTUS YLIOPISTOISSA.....	47
UUDENLAISTA KIELTENOPETTAJUUTTA	52
MAAHANMUUTTAJIEN OMAT ENSIKIELET	58
SUOMI JA RUOTSI TOISENA KIELENÄ	64
TEKNOLOGIA AUTTAA, MUTTA SE EI RATKAISE	67

Lausuntopyynnöstä ja yhteenvedosta

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti vararehtori, professori Riitta Pyykön Turun yliopistosta selvityshenkilöksi 15.2. - 31.12.2017 väliseksi ajaksi. Selvityshenkilön tehtävinä olivat mm. selvityksen laatiminen nykyisen kielivarannon tilasta ja tasosta niin, että selvitykseen sisältyy sekä koulutusjärjestelmän tuottaman kielivarannon että koulutusjärjestelmän ulkopuolella tapahtuvan kielivarannon karttumisen arvio, arvio maahanmuuton aiheuttamista tarpeista kielikoulutuksessa ja maahanmuuton vaikutuksista kielivarantoon sekä arvio työelämän, kansainvälisen yhteistyön sekä kulttuuri- ja sivistystarpeiden kannalta keskeisistä kielivarantoon ja kielitaitoon vaikuttavista tulevaisuuden tarpeista. Vararehtori Pyykkö on antanut 13.12.2017 opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotuksensa kielivarannon monipuolistamisen ja kielitaitotarpeiden edellyttämistä toimenpiteistä koulutuksessa ja tutkimuksessa sekä arvion joidenkin toimenpiteiden kustannuksista ja mahdollisista säädösmuutostarpeista

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoja selvittäjän ehdotuksista (Monikielisyys vahvuudeksi - Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta, Opetus- ja kulttuuriministeriön

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

julkaisuja (2017:51). Lausunnot pyydettiin antamaan lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön 6.3.2018 mennessä. Myös jakelulistan ulkopuoliset järjestöt ja muut tahot voivat halutessaan antaa lausunnon selvittäjän ehdotuksista.

Lausuntopyyntöön saapui määräaikaan mennessä 141 lausuntoa.

Yhteenveto sisältää kutakin raportin ehdotusta koskevan yhteenvedon lausunnonantajatyypeittäin sekä edustavan poiminnan tekstivastauksista.

Lausunnonantajat

Kunnat ja yhteistyöorganisaatiot

Suomen Kuntaliitto ry, Tuusulan kunta, Tornion kaupunki, Kristiinankaupunki, Savonlinnan kaupunki, Kuopion kaupunki, Helsingin kaupunki, Tampereen kaupunki, Ristijärven kunta, Kangasniemen kunta, Joensuun kaupunki, Jyväskylän kaupunki, Lappeenrannan kaupunki, Paraisten kaupunki, Kuhmon kaupunki, Espoon kaupunki, Lahden kaupunki, Kokkolan kaupunki, Pöytyän kunta, Joutsan kunta, Ylöjärven kaupunki, Paltamon kunta, Hyrynsalmen kunta, Alavuden kaupunki, Turun kaupunki, Imatran kaupunki, Auran kunta, Kangasalan kunta, Utsjoen kunta, Inarin kunta, Mikkelin kaupunki, Rovaniemen kaupunki, Kuusamon kaupunki, Liedon kunta, Kittilän kunta, Naantalın kaupunki, Enonkosken kunta ja Paimion kaupunki.

Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Tampereen ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Arcada, Åbo Akademi, Hanken Svenska handelshögskolan, Kielten kandi- ja maisteriohjelma, Helsingin yliopisto, Laurea-ammattikorkeakoulu, Saimaan ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy, Varhaiskasvatuksen oppiaine / Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän yliopisto Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Kielikoulutuspolitiikan verkosto, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy, Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Turun yliopisto, Suomen Humanistinen ammattikorkeakoulu, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Vaasan yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Helsingin yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu oy, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Savonia-ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry,

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja yhteistyöorganisaatiot

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry, Etelä-Savon Koulutus Oy, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn, Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Oy Porvoo International College Ab, Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia, Koulutuskeskus Salpaus, Folkhälsan Utbildning ab,

Opiskelijajärjestöt

Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry, Suomen Lukiolaisten Liitto, Suomen Opiskelijakuntien liitto SAMOK ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto ry, Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry,

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Helsingin opettajien ammattiyhdistys ry, Suomi toisena kielenä -opettajat ry, Käännösalan asiantuntijat KAJ, Suomen Luokanopettajat ry, Aikuislukioiden opettajat ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Yrittäjät ry, SAK ry, Kirkon työmarkkinalaitos, Sivistystyönantajat ry, Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opettajien liitto ry, Metsäteollisuus ry, Akava ry, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Suomen Rehtorit ry, Professoriliitto, Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, Yliopistojen opetusalan liitto

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

YLL, Lastentarhanopettajaliitto ry, Äidinkielen opettajain liitto ry, Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto YHL, Helsingin opettajien ammattiyhdistys ry.

Ministeriöt ja valtion virastot

Valtiovarainministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö, Oikeusministeriö, Ulkoministeriö, Tilastokeskus, Liikenne- ja viestintäministeriö, Opetushallitus 1, Opetushallitus ennakointiryhmät (Opetushallitus on koonnut yhteen ennakointiryhmien lausunnot; Kantaa lausuttavana olevaan asiaan ovat ottaneet liiketoiminta ja hallinto-, teknologiateollisuus ja -palvelut- sekä prosessiteollisuus ja -tuotanto –ennakointiryhmät), Svenska Finlands folkting, Työ- ja elinkeinoministeriö, Ylioppilastutkintolautakunta, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Maa- ja metsätalousministeriö, Sisäministeriö ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunta.

Muut

Tuglas-seura, Ippo - Japania peruskoulussa ja lukiossa hanke, Gun Oker-Blom, Erilaisten oppijoiden liitto ry, Kouluyhdistys Pestalozzi Schulverein Skolföreningen ry, Maxenius Samuli, Heinonen Hanna-Maija, Havukainen Leo, Bildningsalliansen rf, Familia ry, Kirkkohallitus, Suomen ainedidaktinen tutkimusseura, Suomalaisuuden Liitto, Vapaa Sivistystyö ry, Aro Susanna, Kansalaisopistojen liitto KoL, Suomen erityiskasvatuksen liitto ry, Kymenlaakson steinerkoulu, Englantilaisen koulun säätiö sr., Myyryläinen Jorma, Tala Heikki, Pelkonen Janne, Saamelaiskäräjät, Rovaniemen steinerkoulu ja Ålands landskapsregering.

Selvittäjän ehdotukset

TARVITAAN OIKEA KUVA KIELIVARANNOSTA

Ehdotus 1 Tilastokeskus muuttaisi kielitaidon tilastointia siten, että henkilö voi ilmoittaa Väestörekisteriin muita kotikieliä.

Lausunnoissa puoltajia 115, vastustavia näkemyksiä 5, muu näkemys 8.

Kunnat

Kunnissa ymmärretään ehdotusta maahanmuuttajien kielivarannon ja monikielisyyden nykytilan kuvaajana. Lausunnoissa on varauksellisuutta suhteessa tilastoinnin mahdollisesti aiheuttamiin lainsäädännöllisiin muutostarpeisiin.

Poimintoja lausunnoista:

- Espoon kaupunki pitää tietoa tärkeänä palvelujen järjestämisen pohjaksi. Tilastoinnin aloittamisen mahdollisista lainsäädännöllisistä vaikutuksista toivotaan lisätietoa.
- Helsingin kaupunki katsoo, että päätökset kuntien ja maakuntien kielellisestä asemasta pitää perustua rekisteröityihin äidinkieliin, ei kotikieleen.
- Ylöjärven kaupunki katsoo, ettei tilastoinnista voi syntyä subjektiivista oikeutta saada kotikielen opetusta.
- Rovaniemen kaupunki nostaa esille mahdolliset vaikutukset saamenkielisiin varhaiskasvatuspalveluihin sekä perusopetuksen järjestämiseen sekä resurssien että etnopolitiikan näkökulmasta.
- Jyväskylän kaupunki näkisi vaikutuksia ylioppilastutkinnon suorittamiseen S2/R2 –kielenä.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Korkeakoulujen näkökulmassa korostui toisaalta tarve tunnistaa ja todentaa yhteiskunnan monikielistyminen ja toisaalta tuntee hakijoiden opiskelukieli. Kotikielen määritelmän tulisi kuitenkin olla selkeä.

Poimintoja lausunnoista:

- Itä-Suomen yliopisto katsoi, ettei nykyinen ns. pakotettu äidinkieli-merkintä toimi kaikilla yksilöillä.
- Jyväskylän yliopisto nostaa esille mahdollisen vaaran ilmoittaa rekisteriin jokin koettu korkean statuksen kieli, kotikielen suhde asiointikielen täsmennettävä. Sivistyskieli tulisi edelleen olla merkittynä korkeakoulututkinnoissa.
- Metropolia Ammattikorkeakoulu nostaa esille tietosuojanäkökulman ja tietojen käytön. Vaasan yliopisto pitää ehdotusta tärkeänä esimerkiksi Suomessa asuvien kaksi- ja monikielisten lasten määrän seurannan toteuttamiseksi.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

- AMKE näkee yhden äidinkielen rekisteröintikäytännön voivan olla ongelmallinen perheissä, joissa kaksikielisyys on todellisuutta. Olisi tarpeen selvittää nykykäytännön ajantasaisuus ja rekisteröintikäytännön muutoksen vaikutukset.

Opiskelijajärjestöt

Opiskelijajärjestöt kannattivat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Järjestöt pääosin kannattivat ehdotusta. Käännösalan asiantuntijat KAJ ei pitänyt kotikieltä riittävänä määritelmänä.

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriön puoltavat ehdotusta. Tilastokeskuksen mukaan tilastoinnin muuttaminen ehdotetulla tavalla vaatisi väestötietojärjestelmän muuttamista siten, että se sisältäisi tiedot äidinkielen lisäksi myös kotikielistä, tehtävä kuuluu väestörekisterikeskukselle.

Poimintoja lausunnoista

- Oikeusministeriö kannattaa asian selvittämistä. Hallituksen kertomuksessa kielilainsäädännän soveltamisesta 2017 tuodaan esiin keskeisenä huomiona, että väestötietojärjestelmän muuttamista tulisi selvittää siten, että siihen lisätään mahdollisuus merkitä yhdelle henkilölle useampi äidinkieli. Selvityksessä tulisi huomioida, millaista hyötyä yksilölle on useamman äidinkielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään. Tämän lisäksi tulisi selvittää vaikutukset viranomaisten toimintaan, esimerkiksi palvelujen suunnitteluun.
- TEM katsoo ehdotuksen mukaisen käytännön antavan todellisemman kuvan siitä, mitä kieliä Suomessa puhutaan.
- Opetushallituksen mukaan tilastoinnin laajentaminen antaisi nykyistä totuudenmukaisemman kuvan kansallisesta kielivarannosta, tukisi maahanmuuttajien kielitaidon tunnistamista ja tunnustamista sekä tietoisuutta monikielisyyydestä. Kotikieli käsitteenä ongelmallinen.

Muut

- Englantilaisen koulun säätiö näkee Eurooppalaisen kielipassin riittävänä toimenpiteenä.
- MTK katsoo, että muun kielen ilmoittamisen tulee olla vapaaehtoista.
- Suomalaisuuden liitto katsoo, että äidinkielen tulee pysyä tilastoinnin lähtökohtana.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Svenska Finland Folkting piti tilastoinnin kehittämistä tarpeellisena, mutta piti jatkotoimenpiteiden selkeyttämistä tarpeellisena, tilastoinnilla ei tulisi olla yhteyttä palveluiden tarjoamiseen.
- Saamelaiskäräjät ei kannata kotikielen merkitsemismahdollisuutta vaan kahden äidinkielen merkitsemismahdollisuutta.

Ehdotus 2 Koulutuksen järjestäjät kehittävät toimenpiteitä työ- ja elinkeinoelämän kanssa, joilla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa opiskelijoiden kielivaranto ja hyödyntää sitä työelämässä

Lausunnoissa puoltajia 118, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 10.

Kunnat

Ehdotusta pääosin puollettiin tai siihen toivottiin täsmennyksiä.

Poimintoja lausunnoista:

- Tampereen kaupunki kannatti ehdotusta ja toivoi vetovastuuta asiassa valtakunnan tasolle.
- Ristijärven kunta katsoo, etteivät talouselämän tarpeet voi määritellä yleissivistystä.
- Kuntaliitto pitää ehdotusta oikeasuuntaisena mutta epäselvänä, asia vaatisi resursseja.
- Jyväskylän kaupunki toivoisi TE-toimistojen tarjoaman työvoimakoulutuksen joukkoon kielikursseja.
- Espoo toivoo tietokantaa, johon kieliosaaminen kirjataan. Liedon kunta nostaa esille kuntien elinkeinoelämän rakenteen erilaisuudet ja tätä kautta erilaiset tarpeet.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Ehdotusta pääosin puollettiin tai siihen toivottiin täsmennyksiä. Yhteistyötä koetaan jo tehtävän hankerahoituksen puitteissa. Dokumentoinnin tapoja tulisi kehittää. Kielikoulutuksessa ei tule korostua diagnostinen tai kaupallinen kielitaitotestaaminen.

Poimintoja lausunnoista:

- Jyväskylän yliopisto pohti koulutuksen järjestäjien mandaattia ja asiantuntemusta toiminnan kehittämisessä, vaarana yksittäiset ja alueelliset ratkaisut.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

AMKE mukaan ammatillisen koulutuksen aloittaa vuosittain 10 000 vieraskielistä opiskelijaa, jotka ovat merkittävä osaamispotentiaali työelämälle. Koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhteistyö olennaista, kun pohditaan potentiaalın hyödyntämistä.

Opiskelijajärjestöt

Ehdotusta pääosin puollettiin tai siihen toivottiin täsmennyksiä. Kaivattiin työelämän kieliosaamisen tarpeiden kartoitusta erityisesti ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien osalta (Sakki ry).

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Järjestöt puolsivat koulutuksen vahvaa työelämäyhteyttä.

Poimintoja lausunnoista:

- Suomi toisena kielenä –opettajat ry pitää maahanmuuttajien kielitaitoa merkittävänä Suomen kielivarannon monipuolistumisen kannalta, maahanmuuttajien omia kieliä tulisi hyödyntää elinkeinoelämässä.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Elinkeinoelämän keskusliitto katsoo, että erilaiset kielivarannon tunnistamista ja hyödyntämistä vahvistavat opiskelijaprojektit työelämän kanssa tulisi joustavasti sisällyttää eri alojen opintoihin koko koulutuspolulla. Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä osaamistietokantojen (esim. Koski) kautta tapahtuvaa tiedonkulkua osaamista koskien.
- SAK kannattaa ehdotusta, mutta nostaa esille kotimaisten kielten riittävän ja ammattiin tarvittavan osaamisen sekä kielitaidon tunnistamisen menetelmien yhteismitallisuuden.
- Suomen kieltenopettajien liitto näkee yhteistyötahoina myös oppilaitokset ja järjestöt.

Ministeriöt ja valtion virastot

Oikeusministeriö pitää tärkeänä elinkeinoelämän tarpeiden huomioimista kielikoulutuksen järjestämisessä. Opetushallituksen mukaan asia edellyttää asian huomioimista koulutuksen järjestäjän resursoinnissa. Koulun ulkopuolella hankittu kielivaranto tulisi olla mahdollista koota yhteen tietokantaan. TEM katsoo ehdotuksen edistävän työllistymistä, sillä ehdotus mahdollistaisi töiden tekemisen myös ilman hyvää suomen kielen taitoa.

Muut

Suomalaisuuden liiton mukaan asian selvittämiseen ei tule sekoittaa ruotsin osaamista koskevia kieliäätteellisiä perusteita.

KOULUISSA OPISKELLAAN YHÄ HARVEMPIA KIELIÄ

3. Selvittäjä ehdottaa, että A1-kieli varhennetaan alkamaan viimeistään ensimmäisen opintovuoden kevätlukukaudella. Varhentamiseen varataan tarvittava lisäys vähimmäistuntimäärään.

Lausunnoissa puoltajia 94, vastustavia näkemyksiä 10, muu näkemys 26.

Kunnat

Kuntaliitto ja suuremmat kunnat pääsääntöisesti puoltavat ehdotusta, pienemmillä kunnilla myös vastustavia näkemyksiä ja huoli ehdotetun järjestelyn kunnille aiheuttamista lisäkustannuksista. Pienemmissäkin kunnissa nähtiin ehdotuksen tukevan lapsen oppimista ja jotkut toivoivat kieltenopetuksen varhentamista alkamaan jo aiemmin kuin esitetty, Utsjoki jopa 3-vuotiaana. Ehdotettu 1,5 tunnin lisäys herätti yhden lausujan ihmetystä, toiset kunnat puolestaan pitivät joustavia järjestelyitä olennaisina asian toteuttamisessa. Kieltenopiskelun motivoiminen ja innostaminen esimerkiksi kielisuihku-tyyppisenä opetuksena sai lausunnoissa paljon kannatusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Espoon kaupungin mukaan varhentamisessa tulee huomioida oppilaiden erilaiset koulunkäynnin alun haasteet ja kielen opiskelun tulee olla leikinomaista sekä lapsen kehitystasolle sopivaa. Varhennettua kieltä ei välttämättä tarvitsisi sitoa A1-kieleksi, vaan oppilaalle annettaisiin mahdollisuus tutustua ja saada kokemusta eri kielistä ennen A1-kielen valintaa, samalla linjalla oli myös Kuhmo.
- Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän näkemyksen mukaan ehdotus on hyvä, koska lapsen kielenomaksumisen herkkyyks on erinomainen juuri ala-kouluiässä. Herkkyykskausi nousi esille useissa lausunnoissa. Edelleen Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän mukaan koulutuksen järjestäjän on varmistettava, että alkuopetuksessa on riittävä määrä kelpoisia kieltenopettajia, jotka

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- ymmärtävät myös kulttuurin opettamisen merkityksen. Vastaavan työvoimapolitiittisen haasteen esille nosti myös esim. Jyväskylä
- Jyväskylän kaupungin mukaan aivotutkimus puoltaa varhennetun kielenopiskelun aloittamista, koska lapsen kronologinen ikä sekä kuuloaisti vaikuttavat kielen oppimisen eli herkkyyksiin. Mitä aikaisemmin lapsi aloittaa vieraiden kielten opiskelun, sitä enemmän se tukee hänen suullista vuorovaikutustaan sekä vieraan kielen käyttöä. Tuntimäärän lisääminen alkuopetukseen on hyvä asia, sillä nykyisellä 19 vuosiviikkotunnilla vähimmäismäärä on vähemmän kuin esiopetuksessa.
 - Joensuun kaupunki näkee esityksen mahdollistavan kielivarannon monipuolistumisen, tämä tulee myöhemmin näkymään pitkän kielen opiskeluryhmien lisääntymisenä myös lukioissa, mikä nostaa myös kustannuksia, jos A1-kielen opintoja tulee nykyistä enemmän useassa kielessä. Ministeriön tulee ottaa asia huomioon valtionosuusjärjestelmässä ja lisäyksen vähittäistuntimäärään.
 - Lahden kaupunki (muu näkemys) näkee perusopetuksen ensimmäisen vuosiluokan hyvien edellytysten luomisena oman äidinkielen oppimiselle. Herkkyys oppia vieraita kieliä on kuitenkin hyvä kouluikäen tulleilla lapsilla. On myös huomioitava tukea tarvitsevien oppilaiden valmius vieraiden kielten oppimiselle. Heidän osaltaan on tärkeää ensisijaisesti tukea valmiuksia lukemaan- ja kirjoittamaan oppimiselle omalla äidinkielellään. Vieraan kielen oppimisessa tulisi huomioida leikkisyyt. Myös opettajien valmiutta opettaa vieraita kieliä tulisi vahvistaa.

Esitystä vastustavista suuri osa ei perustellut kantaansa, valtaosalla perustelut liittyivät äidinkielen taidon merkitykseen myöhemmälle oppimiselle.

- Hyrynsalmen kunta pelkää aikaistamisella vaarannettavan äidinkielen oppimisen.
- Ristijärvi toteuttaisi uudistuksen kunnille vapaaehtoisena ja kiinnitti huomion riittävän pätevien kieltenopettajien määrään kaikkialla Suomessa. Ei voida mennä pelkästään hyväosaisten kaupunkikoulujen ehdoilla - päteviä kieltenopettajia ja resursseja heidän palkkaamiseensa on saatava myös syrjäseuduille. Kielivalikoiman monipuolistuminen ei saa lisätä epätasa-arvoa Suomessa.
- Kristiinankaupunki ja Kuusamo preferoisivat 2. vuosiluokalla aloittamista.
- Paimio katsoo ehdotuksen vaativan toteutuessaan koulutuksen järjestäjille valtiolta lisärahoitusta, sillä niillä koulutuksenjärjestäjillä, jotka jo nyt järjestävät perusopetusta esim. koulukuljetusten kustannustehokkaan hoitamisen vuoksi hieman minimituntijakoa (222 vvt) korkeammalla tuntijaolla, jotta 1.-2. vuosiluokkien opetustuntimäärä on 20 h/vko eikä minimin mukainen, rahoitusta on myös vastaavasti kasvatettava, jotta 1.-2. vuosiluokkien opetuksen lisätunnit vähimmäistuntimäärässä eivät vähennä samanaikaisesti jonkun muun oppiaineen opetustuntimääriä. Kaikki eivät ole kypsiä aloittamaan vieraan kielen opiskelua kovin varhaisessa vaiheessa.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Yliopistot Oulun yliopistoa lukuun ottamatta puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Jyväskylän yliopisto toivoo varhentamisen pedagogiikkaa kehitettävän ja hyödynnettävän kaksikielisen opetuksen (kielikylpy, ciil) ja S2-opetuksen kokemuksista. Ensimmäisellä luokalla opetetaan lapsia, joiden lukutaito on vasta kehittymässä eikä teksteihin pohjautuva opetus ei ole paras tapa opetuksen antamiseen.
- Kielikoulutuspolitiikan verkosto toteaa kieltenopetuksen varhentamisella olevan monia hyötyjä paitsi kohdekielen oppimiselle, myös myönteisten asenteiden kehittymiselle kielten opiskelua ja monikielisyttä kohtaan. Alueellisen tasa-arvon takaamiseksi vieraiden kielten opetusta tulisi varhentaa alkamaan kaikissa kunnissa selvityksen ehdotuksen mukaisesti. Vieraiden kielten opetuksen varhentamisessa tulisi keskittyä pääsääntöisesti suulliseen kielitaitoon ja toiminnallisuuteen, ja siinä voi hyödyntää kaksikielisen opetuksen pedagogiikkaa. Opettajankoulutuksessa tulee tarjota sisältöjä, jotka tukevat varhennettua kielenopetusta.
- Oulu harkitsisi kielisuihkutus-tyyppistä opetusta alkuopetukseen, mutta vastustaa varhentamista.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Hanken puoltaa ehdotusta mutta muistuttaa kielikylypöpetuksen merkityksen säilymisestä varhentamisen rinnalla.
- Ammattikorkeakouluista Metropolia pitää 1. vuosiluokalla ensisijaisena oman äidinkielen opetusta ja aloittaisi vieraan kielen 2. vuosiluokalta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

AMKEN mukaan kielten opiskelu tulisi aloittaa mahdollisimman varhain hyödyntäen herkkyysskautta, jolloin kielen oppiminen on lapselle luontevaa ja helppoa. Varhainen, leikinomaisesti tapahtuva kielten oppiminen luo pohjaa myönteiselle suhtautumiselle muita kieliä ja kulttuureja kohtaan.

Opiskelijajärjestöt

Ehdotusta puollettiin ja muistutettiin resurssitarpeesta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Järjestöjen lausunnoissa heijastuu kysymyksen monitahoisuus. Poimintoja lausunnoista:

- Lastentarhanopettajaliitto puoltaa ehdotusta edellyttäen lisäresursointia. OAJ:n kanta on, että lisäys vähimmäistuntimäärään on välttämätöntä opetuksen järjestämiseksi. Varhentamista ei voi toteuttaa nykyistä tuntimäärää varhentaen tai toisin jakaen, jotta opinnot säilyvät yhtenäisenä ja keskeytyksettä. Opettajan kelpoisuusvaatimus pitää huomioida kokonaisuutta suunniteltaessa. Varhennettu kielenopetus on huomioitava luokanopettajakoulutuksessa ja luokan- ja aineenopettajien täydennyskoulutuksessa.
- JHL puoltaa ehdotusta ja varhentaisi kieltenopetusta ehdotettua aiemmaksi.
- SAK puoltaa varhentamista siten, että koulutuksen tasa-arvon toteutumisesta huolehditaan. Perusopetuksen tulee ensisijassa tarjota oleelliset perustiedot ja -taidot kaikille lapsille ja nuorille, myös erityisopetuksessa oleville. Varhentamisen kustannusvaikutuksen tulee selvittää tarkoin.
- Suomen erityiskasvatuksen liitto katsoo, että lapsella tulee olla hyvä äidinkielen taito ennen kuin aloitetaan tavoitteellinen vieraan kielen opiskelu. Leikinomainen opiskelu onnistuu, mutta kielen opiskelu vaikeutuu nopeasti ylemmillä vuosiluokilla. Lapset, jotka tarvitsevat erityistä tukea jäävät helposti taidoiltaan heikommiksi opiskelun alusta alkaen. Kielenopetuksen taso ja ikäkauden mukainen opetus on kyettävä takaamaan varhaisista kouluvuosista alkaen. Aloitus jo perusopetuksen ensimmäisellä vuosiluokalla edellyttää tehokasta täydennyskoulutusta sekä luokan- että aineenopettajille.
- Suomen Luokanopettajain liitto varhentaisi 2. vuosiluokan alusta.
- Sukol ja Suomen Rehtorit puoltavat selvittäjän ehdotusta.
- Yliopistojen opetusalan liitto katsoo, että uudistuksen tulisi heijastua myös opettajankoulutukseen. Uudistusta tukisi monialaisten opintojen tarjoaminen aineenopettajille ja luokanopettajille mahdollisuus valita pitkä sivuaine. Opiskelijamäärän kasvattaminen vaatisi käytännössä suurimpaan osaan oppiaineiden didaktiikoista lisää opetusresursseja.
- EK katsoo, että vieraiden kielten opiskelu tulee aloittaa joustavasti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa jatkuen koko koulutusketjun. Painopiste tulee olla erityisesti rohkeudessa käyttää kieltä, sekä kulttuurin tuntemuksessa. EK huomauttaa kuitenkin, että ehdotettu kielten opiskelun kansallinen varhennus ja sen mukainen lisäys vähimmäistuntimäärään edellyttäisi merkittäviäkin lisäresursseja, joiden kustannus- ja muita vaikutuksia raportissa ei ole nyt riittäväällä laajuudella arvioitu.

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt puoltavat ehdotusta.

- Opetushallitus katsoo, että varhentaminen mahdollistaisi lasten kielellisen herkkyysskauden hyödyntämisen. Varhennetun A-kielen opiskeluun tulee varata riittävästi tunteja joka vuodelle, jotta

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

kielitaito kehittyy ja laajenee samalla, kun oppilas etenee opinnoissaan. Tämä edellyttää vähimmäistuntimäärän lisäämistä. Toisen kotimaisen kielen opiskelun varhentamisessa (tuntijako 2012) yläluokkien tuntien väheneminen on ollut ongelmallista. Jotkut opetuksen järjestäjät ovat tarjonneet tilanteen korjaamiseksi lisätunteja, mikä on johtanut oppilaat eriarvoiseen tilanteeseen. Nykyinen 1-2 luokille säädetty kokonaisvuosiviikkotuntimäärän minimi on maltillinen ja sallisi kielten lisävuosiviikkotunnit. Onnistuakseen varhentaminen edellyttää myös, että opetuksen järjestäjät veloitetaan huolehtimaan oppilaiden mahdollisuudesta opiskella aloittamiaan kielten oppimääriä koko perusopetuksen ajan. Opintojen jatkumisen toisella asteella tulisi myös olla turvattua. Varhentaminen edellyttää myös sekä luokan- että aineenopettajien koulutuksen sisällöllistä uudistamista (tästä myös kohdassa 4 ja muissa kohdissa). Muutoksia olisi jossain määrin mahdollista viedä eteenpäin erillisrahoituksella, kunnes tuntijako ja opetussuunnitelman perusteet päivitetään. Opetushallituksen näkemyksen mukaan ehdotus ei sovellu sellaisenaan ruotsinkielisiin kouluihin, joissa A1-kieli aloitetaan nykyin 1. tai 2. luokalta. Koska kaikille yhteisenä opetettava vieras kieli on käytännössä 2. kotimainen suomi, tarvitaan resursseja kielivalikoiman monipuolistamiseen. Tätä puoltaa myös se, että oppilaat ovat suurelta osin kaksi- tai monikielisiä eli he osaavat jo suomea kouluun tullessaan. Tuntijakoasetukseen tarvitaan muutos, jossa toisen kotimaisen kielen opetus erotetaan vieraiden kielten opetuksesta.

- Karvi pohtii, missä määrin ehdotus lisää eriarvoisuutta eri puolella Suomea? Pitäisikö pikemminkin pyrkiä kehittämään kielenoppimisen menetelmiä.

Muut

Lausunnoissa heijastuu kysymyksen monitahoisuus

- Suomalaisuuden liitto vastustaa kaikkien luokkien muuttamista kielipainotteisiksi.
- Erilaisten oppijoiden liitto nostaa esille oppimisvaikeuksista (kuten lukivaikeus) kärsivät, suurimmat vaikeudet ilmenevät juuri vieraan kieleen opiskelussa. Opetuksen varhentaminen ja painottaminen alkuvaiheessa kuuntelemiseen ja puhumiseen - suorituspainesta vapaan leikkimisen kautta - voi hyvällä tavalla edistää valmiuksia vieraan kielen kokonaisvaltaiseen oppimiseen.

4. Selvittäjä ehdottaa, että A1 kielivalinnaksi suositellaan pääsääntöisesti muuta kuin englantia

Lausunnoissa puoltajia 63, vastustavia näkemyksiä 28, muu näkemys 40.

Kunnat

Kuntien näkemykset asiasta jakoutuivat vahvasti. Valtaosa kunnista pitää englantia tärkeänä A1 –kielenä, jo ehdottavat jopa viralliseksi kieleksi. Resurssien riittävyys ja alueellinen tasa-arvo, oppilaan opinpolun jatkumon varmistaminen liikuttaessa kuntien välillä sekä pätevien opettajien saatavuus nousevat esille lausunnoissa esitetyssä varauksellisuudessa. Pienissä kunnissa koetaan kielivalikoiman laajentaminen ongelmallisena resurssinäkökulmasta. Lausunnoissa kiinnitetään huomiota myös siihen, että ehdotuksen valmistelu sitoisi valmistelukoneistoa vuosiksi. Selvittäjän viestiä englannin kielen merkityksestä pidetään ristiriitaisena.

Poimintoja lausunnoista

- Kuntaliitto huomauttaa, että kahden vieraan kielen opiskelu kolmannella vuosiluokalla voi olla haastavaa, erityisesti tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden kohdalla. Toinen kotimainen kieli ei saa kärsiä siitä syystä, että halutaan laajentaa koulujen kieliohjelmia.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Espoo katsoo ehdotuksen syventävän ja laajentavan muiden kielten (kuin englannin) taitotasoa. Englantia A1-kielenä ei tulisi kuitenkaan sulkea pois, koska osalle oppilaista se on edelleen aito vieras kieli. Lisäksi oppilailla, joilla on kehittyvä suomen/ruotsin kielen taito, englanti A1-kielenä olisi hyödyllinen heidän kielivarantoonsa. Huomiota kiinnitetään siihen, myös ruotsinkielisten koulujen oppilailla tulisi olla todellinen mahdollisuus valita myös muita A-kieliä varhaisessa vaiheessa.
- Paimio katsoo, että luokanopettajien monialaisten opintojen tulisi tällöin antaa valmiudet opettaa oppilaille esim. A1-ranskaa, venäjää, saksaa, espanjaa, ja kaikkien niiden opettajien joukosta jotka ovat jo luokanopettajina, tulisi riittävän usean hankkia tähän täydennyskoulutusta.
- Paltamo näkee, ettei kaikkien lasten kapasiteetti riitä oman äidinkielen lisäksi kahden vieraan kielen oppimiseen kolmannelta luokasta lähtien.
- Pöytyä toteaa, että ensimmäisen vieraan kielen tuttuus omasta toimintaympäristöstä edesauttaa oppimista, ja tukee myönteistä kieltenopiskelun käynnistymistä myös oppilailla, jotka kohtaavat oppimisessaan erityisiä haasteita.
- Tampereen kaupunki puoltaa ehdotusta ja katsoo englannin aseman globaalisti vieraana kielenä varmistavan sen, että se opitaan hyvin kuitenkin. Ehdotus kasvattaa ja monipuolistaa kielivarantoa. Huoltajille halutaan jättää valinnanvapaus kielivalinnan suhteen.
- Turku vastustaa ehdotusta ja toteaa, että pakkoranska, pakkosaksa tai pakkoespanja eivät herätä motivaatiota, vaikka varmasti yhteiskunnallisesti olisivatkin tärkeitä ratkaisuja. Helsinki pitää valinnanvapautta tärkeänä.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Näkemykset asiasta jakautuvat ja monissa lausunnoissa todetaan asiassa olevan useita pohdittavia kokonaisuuksia.

Poimintoja lausunnoista:

- JYU ja XAMK nostavat esille koulutuksellisen tasa-arvon, jonka vuoksi kouluilla tulisi olla yhdenvertaiset mahdollisuudet tarjota eri kieliä valittavaksi. Pelkkä suositus ei riitä, ellei tarjontaa ole. Huomiota on kiinnitettävä vanhemmille suuntautuvaan tiedotukseen.
- XAMKin mukaan englannin ehtii oppimaan A2-kielenä, monet muut kielet vaativat pidemmän oppimisajan. Yksilön tai koulutuksen järjestäjän kannalta voi olla hankala. Jos kyseessä on suositus, eikä vanhemmilla ole varmuutta että A2-kieleksi saa myöhemmin englannin, vanhemmat eivät pienessä kunnassa uskalla valita A1 kieleksi muuta kuin englannin. Tämä tilanne olisi mahdollista välttää niin, että englannille annettaisiin lainsäädännössä erityisasema kaikille pakollisena A2-kielenä, ja tällöin A1 kieli olisi automaattisesti joku muu. Tämä voisi puolestaan johtaa seuraaviin ongelmiin: A) Pienessä kunnassa tarjolla olisi vain yksi A1-kieli, joka saattaisi aiheuttaa intohimoja kieltä vastaan. Englanti sen sijaan olisi valintana neutraali. B) Kahden vieraan kielen opiskeleminen voisi osoittautua joillekin oppilaille ylivoimaiseksi. Tällöin pitäisi olla mahdollisuus esim. yläkoulussa lopettaa A1-Kiina, ja jatkaa pelkästään A2-englantia.
- Kieliverkoston mukaan A1-kieleksi voisi hyvin suositella pääsääntöisesti muuta kieltä kuin englantia. Englantia voisi tarjota kielirikasteisena opetuksena varhennetusti. On taattava riittävät opettajaresurssit muihin kieliin, jotta kunnissa voidaan edes harkita muiden kuin englannin kielen tarjoamista A1-kielivalintana. Myös opettajankoulutuksessa tämä asia on huomioitava. Vastustavia näkökulmia: Jos varhentamisen myötä lapset ovat aloittaneet englannin varhaiskasvatuksessa, miten kielipolon katkeaminen estetään, jos A1-kielivalintana olisikin joku muu ja englannin opiskelu alkaisi vasta myöhemmin? Asiasta on tiedotettava huoltajille ja käytävä kunnissa laajaa keskustelua. Ei ole viisasta asettaa kieliä vastakkain.
- Hanken påpekar att svenskan kunde inledas som A1 språk i allt fler (finskspråkiga) skolor då det redan finns så många behöriga språklärare i det svenska språket runtom i landet och det enkelt kan utbildas fler (då det redan finns ett flertal utbildningar för lärare i svenska). I svenskspråkiga skolor kunde man antingen inleda med finskan eller vad som helst för annat språk än engelskan och att ha

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

något annat A1-språk än engelska är redan nu verklighet för svenskspråkiga elever, eftersom deras A1-språk är finska.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Amken näkemyksen mukaan kielivalintojen yksipuolistumiskehitykselle olisi tärkeää löytää positiivisia ratkaisuja. Työelämän viestinä on, että englannin osaaminen ei yksin riitä, vaan kasvava tarve on useampia kieliä osaaville työntekijöille. Jos A1 -kieleksi suositeltaisiin pääsääntöisesti muuta kuin englantia, tämä saattaisi lisätä oppilaiden halukkuutta aloittaa kolmannella luokalla valinnaiskieli, joka olisi pääsääntöisesti englantia. Kielen oppiminen on pitkä prosessi ja kielten opiskelun varhentaminen esitetyllä tavalla mahdollistaisi parhaimmillaan hyvän kahden vieraan kielen taidon.

Opiskelijajärjestöt

Näkemykset asiasta jakoutuivat. Resurssien riittävyys ja alueellinen tasa-arvo nousivat lausunnoissa esille.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Työntekijäjärjestöt pääosin puolsivat esitystä. Sukol, JHL, Lastentarhanopettajien liitto, OAJ puolsivat selvittäjän esitystä, erityiskasvattajien liitto vastusti. Työnantajajärjestöt eivät ottaneet selkeää kantaa.

Poimintoja lausunnoista:

- EK:n selvityksen mukaan englantia käytetään 80 % kaiken kokoissa yrityksistä, ja kielen kohtuullisen hyvä hallinta on elinkeinoelämässä suomalaisille tärkeää. Englanti on monen yrityksen virallinen kieli ja tähän kiinnitetään huomiota mm. rekrytoinneissa. Tämän lisäksi erityisesti kansainvälisissä yrityksissä järjestelmät, yhtiötä koskevat periaatteet ja toimintatavat julkaistaan yleensä vain englanniksi. Englannin kielen hallinta yleistyy myös kotimaassa mm. matkailu- ja ravintola-alalla, toisinaan jopa ainoana palvelukielenä PK-seudulla.
- Suomen luokanopettajat muuttaisi A2 kielen opetuksen kunnille pakolliseksi.

Ministeriöt ja valtion virastot

Ministeriöt eivät puolla ehdotusta.

- STM kannattaa ensisijaisesti englantia A1 kielenä ja nostaa esille sukupuolten tasa-arvokysymykset.
- TEM pitäisi valinnan vapaaehtoisena.
- Opetushallitus katsoo, että englannin tilanne on sen globaalin käyttökielen luonteen vuoksi erityinen. Osalle lapsista englantia on peruskouluun tullessa aidosti vieras kieli ja heillä voi olla muita haasteita. Näin he saattavat tarvita kielen oppimiseen tukea, jota informaali oppiminen tai lyhyempi oppimäärä ei korvaa. Koulutuksellisen tasa-arvon vuoksi opetuksen järjestäjillä tulisi olla yhdenvertaiset velvollisuudet ja mahdollisuudet tarjota monipuolisia kieliohjelmia. Opettajien osaaminen ja saatavuus ovat kriittisiä tekijöitä sekä varhentamisen että tarjonnan monipuolistamisen kannalta. Niin luokanopettajien kuin aineenopettajienkin koulutusta tulee kehittää merkittävästi. Myös huoltajien rooli on keskeinen: opetuksen järjestäjien tulee informoida johdonmukaisesti kielitietoisuuden ja monipuolisen kielitaidon positiivisesta merkityksestä ja siitä, että kielten oppiminen sopii kaikenlaisille oppilaille. Ruotsinkielisten koulujen näkökulmasta ehdotus on kannatettava. Vastauksessa kohtaan 3 on tehty selkoa niiden nykytilanteesta, jossa vallitseva A1-kieli on toinen kotimainen kieli suomi. Jotta ehdotus palvelisi ruotsinkielisiä kouluja, tarvitaan tuntijakoasetuksen muutos, joka erottaa toisen kotimaisen kielen opetuksen ja vieraiden kielten opetuksen.

Muut

Lausunnoissa nostetaan esille englannin asema lingua francana.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Erilaisten oppijoiden liitto katsoo, että osalle lapsista useamman vieraan kielen opiskelu voi olla liian kuormittavaa, jolloin hyvä tavoite on hallita yksi vieras kieli (englanti) hyvin.

5. Selvittäjä ehdottaa, että valinnainen A2 kieli varhennetaan alkamaan 3. luokalta ja sen on pääsääntöisesti englanti.

Lausunnoissa puoltajia 61, vastustavia näkemyksiä 21, muu näkemys 44.

Kunnat

Valinnaisen A2 kielen varhentaminen sai tukea, mutta ehdotus kielivalinnan rajaamisesta herättää kysymyksiä. Useat lausujat kannattavat kuntien omaa soveltamisvaltaa asiassa. Pienemmissä kunnissa kannettiin huolta opettajaresurssien saatavuudesta.

Poimintoja lausunnoista:

- Rovaniemi katsoo, että kielenopiskelun tulee perustua oppilaan omaan kiinnostukseen ja motivaatioon. Huomiota on kiinnitettävä enemmän opetusmenetelmiin sekä kielen oppimisen tavoitteisiin ja sisältöihin. Kieltenopetuksessa on hyväksyttävä enemmän laajempi käsitys kielitaidosta. "Täydellisen" puhumisen, kirjoittamisen ja ymmärtämisen ihanteesta kielen oppimisessa on päästävä pois. Osaamista on eri tasoista ja se on erilaista eri osa-alueilla. Kielen oppiminen pitää yhdistyä myös muiden oppiaineiden opiskeluun.
- Espoon mukaan ehdotus ei kehitä ruotsinkielisten oppilaiden kielivalintaa, koska englanti on jo pääsääntöisesti oppilaiden A2-kieli. Kieliohjelmaa tulisi kehittää niin, että myös ruotsinkielisten koulujen oppilailla olisi todellinen mahdollisuus valita myös muita A-kieliä varhaisessa vaiheessa.
- Kuntaliitto huomauttaa, että kahden vieraan kielen opiskelu kolmannella vuosiluokalla voi olla haastavaa, erityisesti tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden kohdalla. Täytyy vielä ottaa huomioon, että oppilaat (suomenkielisissä kouluissa) alkavat opiskella toista kotimaista kieltä 6:lla luokalla. Kuntaliitto haluaa vielä korostaa, että toinen kotimainen kieli ei saa kärsiä siitä syystä, että halutaan laajentaa koulujen kieliohjelmaa.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Valinnaisen A2 kielen varhentaminen sai tukea, mutta ehdotus kielivalinnan rajaamisesta herättää kysymyksiä.

Poimintoja lausunnoista:

- Metropolia: Vieraan kielen aloituksissa kannattaa pitää yksi vuosi väliä. Kielen syväoppimisen kannalta on tärkeää, että lapselle annetaan mahdollisuus perehtyä yhteen kieleen rauhassa.
- XAMK: englannin asema maailmankansalaisen kielenä on niin välttämätön, että A2 englannin tulisi olla opiskelijalle pakollinen, ellei hän ole opiskellut englantia A1 kielenä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Amke kannattaa ehdotusta. Kielen oppiminen on pitkä prosessi ja kielten opiskelun varhentaminen esitetyllä tavalla mahdollistaisi parhaimmillaan hyvän kahden vieraan kielen taidon.

Opiskelijajärjestöt

Järjestöt puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Valinnaisen A2 kielen varhentaminen sai lausunnoissa sekä tukea että vastustusta. Ehdotus kielivalinnan rajaamisesta herättää kysymyksiä.

Poimintoja lausunnoista:

- OAJ kannattaa ehdotusta ja näkee, että kielten opiskelun varhentamisesta johtuen opetusta antaa joko luokanopettaja tai kielten aineopettaja, koulusta ja opetuksen järjestäjästä riippuen. Varhennettunakin A1 -kielen opetusta antavan opettajan tulee olla perusopukseen kelpoinen opettaja. Kielten aineenopettajien tulee saada myös alkuopetuksen pedagogista täydennyskoulutusta. Vastaavasti luokanopettajien tulee saada riittävää aineenopetuksen täydennyskoulutusta.
- Sukol kannattaa ehdotusta, A2 -kielen opetukseen tulee lisätä tunteja. Nykyisiä tunteja ei saa jakaa useammalle vuosiluokalle
- Lastentarhanopettajaliitto kannattaa kieliin tutustumista jo kolmatta luokkaa edeltävinä varhaisvuosina, se tukee lasten kieltenoppimisen edellytyksiä ja lisää lasten keskuudessa kielellistä koheesiota. Monikulttuurisuuden lisääntyminen yhteiskunnassa lisää suoraan kielten moninaisuutta ja näin tarvetta myös yhteiseen kieleen, jollainen englanti tällä hetkellä on (lingua franca). Lastentarhanopettajaliitto painottaa, että opetusta antavan opettajan tulee olla riittävät kielelliset ja pedagogiset tiedot omaava opetuskelpoinen henkilö. Tämä edellyttää opettajaryhmästä riippuen täydennyskoulutusta joko alkuopetuksen pedagogiikasta tai kielen aineenopetuksesta.
- Erityisopettajaliitto katsoo, että kaksi vierasta kieltä ensimmäisten kouluvuosien aikana kuormittaa lasta. Teoreettisuus lisääntyy koulussa - lapselle tärkeitä perustaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä vuorovaikutustaitoja on syytä harjoitella ja vahvistaa oppilaan omalla äidinkielellä. Vieraskielisten lasten osalta pitäisi heidän äidinkielensä nähdä vieraana kielenä, mikäli koulukieli on suomi tai ruotsi. Heidän opiskelunsa kuormittuu monilla kielillä, kun koulukielenkin oppiminen on monelle haasteellista.

Ministeriöt ja valtion virastot

STM vastustaa ehdotusta. Opetushallitus ei ota suoraan kantaa.

- OPH pitää ehdotusta epäselvänä. A2-kielen vähimmäistuntimäärä on nyt 12 vuosiviikkotuntia. Jos tähän ei tuntijaossa osoiteta lisää tunteja, oppimäärän vähimmäistuntimäärän tuntien jakaminen useammalle vuosiluokalle varhentamisen myötä olisi oppimisen kannalta ongelmallista. Kansalliskielistrategian linjaukset tulee A2-kielen tarjonnassa ottaa huomioon. Ehdotuksen mukainen tilanne vallitsee jo ruotsinkielisissä kouluissa sikäli, että niissä valtaosa oppilaista opiskelee englantia A2-oppimäärän mukaan viimeistään vuosiluokalta 5 alkaen. Tarvitaan ratkaisuja, joiden avulla ruotsinkielisten koulujen oppilaiden kieliopintoja voidaan monipuolistaa.

Muut

Lausunnot jakautuvat.

-Direktör Oker-Blom: Det här är redan verklighet i de svenskspråkiga skolorna. För att de som går i svenskspråkiga skolor ska ha nytta av reformen, behöver de som tidigare påpekats få tillgång till ett bredare språkprogram för att bredda sina språkkunskaper.

6. Selvittäjän vaihtoehtoisen ehdotuksen mukaan oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia kieltenopiskeluun parannetaan velvoittamalla kunnat laajentamaan oppilaiden mahdollisuuksia valita A-kielen oppimääränä myös muita kieliä kuin englantia. Opetuksen järjestämisessä hyödynnetään alueellisia yhteistyömuotoja ja verkko-opetusta.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnoissa puoltajia 92, vastustavia näkemyksiä 11, muu näkemys 27.

Kunnat

Ehdotus vaatisi resursointia. Suurten kaupunkien näkökulma myönteinen, pienten skeptisempi. Kunnat nostivat esille huolen pätevien opettajien saatavuudesta erityisesti pienempiin kuntiin. Alueellinen yhteistyö saa tukea, etäopetuksen soveltuvuus perusopetukseen ei.

Poimintoja lausunnoista

- Kuntaliiton mukaan voisi olla hankalaa tai ongelmallista velvoittaa kunnat laajentamaan mahdollisuuksia valita A-kielen oppimääränä muita kieliä kuin englantia.
- Kunnissa, joissa ikäluokat ovat pieniä ja myös alakoulut ovat pieniä, A2-kielen kustannukset tulevat huomattavan suuriksi, vaikka hyödynnettäisiin verkko-opetusta. Lisäksi lukujärjestysten laadinnassa on jo nyt otettava huomioon kiertävien opettajien (kielen opettajat, erityisopettajat ym) aikataulut, koulukuljetusten aikataulut ym, joten A2-kielen tarjoaminen ei saa tulla velvoittavaksi. On myös huomioitava, että pienissä kunnissa A2-kielen valinnat käytännössä syövät B2-kielen valinnat. (Kuhmo)
- Kainuussa on jo pitkän aikavälin kokemuksia etä- ja verkko-opiskeluista. Kokemustemme mukaan opiskelutapa sopii tietyille oppilaille, mutta ei kaikille. Pienten kanssa on leikittävä kielellä, toimittava yhdessä ja käytettävä kieltä luontevasti arkielämän tilanteissa, toistaiseksi sellaiseen ei päästä virtuaalisesti. On myös taloudellisesti varmistettava resurssit kielen etäopiskeluun, sillä osa oppilaista tarvitsee aina myös lähiopettajan etäopettajan lisäksi selvittääkseen opinnoista eli kulut voivat olla kaksinkertaiset. (Ristijärvi)
- Mielestämme kuntia voidaan velvoittaa laajentamaan oppilaiden mahdollisuuksia valita A-kielen oppimääränä myös muita kieliä kuin englantia vain, jos siihen on suunnattu riittävät määrärahat ja resurssit. Resurssien jaossa tulee huomioida, että kielivalikoiman laajentaminen tulee voida toteuttaa myös pienissä kouluissa. Myös opettajien koulutukseen ja kouluttamiseen tulee varata riittävät resurssit. Verkko-opetus ja alueelliset yhteistyömuodot voivat olla hyvä lisä kielten opetuksessa, mutta ne eivät sellaisenaan ole ratkaisu alakoulun kieltenopetuksen kehitykseen. (Espoo)
- Kaikki keinot kielivarannon laajentamiseksi on tarkoituksenmukaista hyödyntää. Kuntien yhteistyö lähtökohtaisesti myös tehostaa toimintaa. (Tampere)

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Laajan kielivalikoiman tarjoaminen erityisesti pienissä kunnissa nähtiin haasteena. Ehdotus alueellisen yhteistyön kehittämisestä sai tukea.

Poimintoja lausunnoista:

- Jyväskylän yliopiston mukaan on muistettava, ettei verkko-opetuksen avulla kuitenkaan ratkaista opetuksen tarjoamiseen ja opetuksellisen tasa-arvon kysymyksiä. Verkko toimii hyvänä opetuksen laajentajana, mutta tutkimustiedon valossa sitä on vaikea nähdä opetuksen ensisijaisena opetuksen kanavana.
- Kielikoulutuksen verkosto pitää hyvänä, että edellä esitetyille kehitysehdotuksille tarjotaan vaihtoehtoinen kehitysehdotus. Edellä esitetyt kehitysehdotukset eivät ole yksiselitteisiä tai ongelmattomia, ja siksi niiden valmistelu vaatii harkintaa ja asioiden selvittämistä. On tärkeää taata oppilaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet kieltenopiskeluun. Selvityksen mukaan kieltenopiskelun epätasa-arvo lisääntyy kieltenopiskelun eriytyessä sukupuolen, alueiden ja sosio-ekonomisen taustan mukaan. Tämä kehitys on pysäytettävä. Kielivalinnat ovat viime kädessä huoltajien ja oppilaiden päätöksiä. Heille on tarjottava riittävästi tietoja kunnan vaihtoehtoista ja niiden hyvistä vaikutuksista, jotta kieltenopiskelua voidaan todella monipuolistaa. Jotta ehdotus olisi mahdollinen toteuttaa, on huolehdittava siitä, että on olemassa eri kielten opettajia, ryhmäkoot uuden kielen aloittamiseen ovat riittävän pieniä ja että erilaisia verkko-

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

opiskelumahdollisuuksia hyödynnetään pedagogisesti kestäväällä tavalla. Alueellisten yhteistyömuotojen ja verkko-opetuksen tulee mahdollistaa kieltenopiskelu niin, että se motivoi valitsemaan uusia kieliä A1-kielivalinnaksi. On kuitenkin huomattava, että verkko-opetuksen aloittaminen vaatii aina tavanomaista enemmän suunnitteluresursseja. Valtion on taattava kieltenopiskelun kehittämiseen ja kielitarjontaan riittävästi resursseja ja rahoitusta, jotta kuntia voidaan velvoittaa laajentamaan kielivalikoimaa. Erityisesti niitä kuntia, jotka eivät tällä hetkellä pysty osallistumaan kärkihankkeisiin, on tuettava monipuolistamaan valikoimaansa. Kuntien kielivalikoimaan on pyrittävä ottamaan sekä eurooppalaisia että aasialaisia kieliä

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Pääasiassa puoltavia näkemyksiä.

- Amken mukaan esitetty vaihtoehto tukisi erityisesti kielten opiskelusta motivoituneiden oppilaiden monipuolisen kielitaidon kehittymistä. Riittävän suurten kieliryhmien muodostuminen edellyttäisi systemaattista opetuksen järjestäjien yhteistyötä ja verkko-opetusta. Ne oppilaat, jotka eivät ole motivoituneita opiskelemaan valinnaisia kieliä, valitsisivat todennäköisesti tässä mallissa englannin. Tältä osin esitys ei vastaisi huoleen kielivalintojen yksipuolistumiskehityksestä.

Opiskelijajärjestöt

Puoltavia kantoja.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Pääasiassa puolsivat ehdotusta. MTK kantoi huolta harvaan asuttujen alueiden tilanteesta.

Poimintoja lausunnoista

- Sukol katsoo, että opetuksen tulee olla velvoittavaa. Etäopetusta voidaan hyödyntää, mutta kieltenopetuksen tulee olla ennen kaikkea kontaktiopetusta. Etäopetus ei sovellu kaikille oppijoille.
- Suomen Rehtorien mukaan alueelliset yhteistyömahdollisuudet ja verkko-opetus mahdollistavat pienempien paikkakuntien laajemman kielitarjottimen. Ilman verkko-opetuksen mahdollisuutta yhdenvertaisuus ei toteudu.
- OAJ:n mukaan monipuolisen kielten tarjoamisen edellytyksenä on kuntia velvoittava asetus. Monipuolista tarjontaa on tarkasteltava alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja huolehdittava, että jokaisella perusopetuksen oppilaalla on riittävät mahdollisuudet eri kielten opiskeluun kelpoisuusvaatimukset täyttävän opettajan opetuksessa. Alueellisten yhteistyömuotojen selvittämien ja kehittäminen on perusteltua. Yhteistyössä on kuitenkin huomioitava oppilaan koulupäivän rakenne ja pituus sekä varmistettava oppilaan turvallinen liikkuminen esimerkiksi eri koulurakennusten välillä.
- Verkko-opetuksen asemesta tulisi tässä puhua etäopetuksesta. Etäopetus on yksi keino laajentaa kielivalikoiman monipuolisuutta myös pienempien opetuksenjärjestäjien osalta. A1- ja A2-kielen opiskelijat ovat kuitenkin alakouluikäisiä oppilaita. Etäopetuksen järjestämistä suunniteltaessa on siksi varmistettava, että etäopetusta antaa kelpoisuusvaatimukset kielenopetukseen täyttävä opettaja ja että oppilaan työskentelyä valvoo kelpoisuusvaatimukset täyttävä opettaja. Etäopetusjärjestelyihin on varattava riittävät ja toimivat tekniset valmiudet. Opetusjärjestelyihin osallistuvien opettajien täydennyskoulutuksesta on huolehdittava ja tähän on toimenpide-ehdotuksen toteutuessa varmistettava kuntia velvoittavat riittävät resurssit. Täydennyskoulutuksen on tapahduttava työajalla ja riittävästä opettajan sijaisten järjestämisestä on huolehdittava.
- Akavan mukaan ehdotuksen toteuttaminen edellyttää velvoittavaa asetusta, jotta alueellinen tasa-arvo toteutuu.
- JHL näkee kieltenopetuksen varhentamisen ensisijaisena.
- EK katsoo, ettei ehdotus ei saa heikentää oppilaiden mahdollisuuksia opiskella myös englantia.

Ministeriöt ja valtion virastot

Pääasiassa puoltavia näkemyksiä.

- Opetushallituksen mukaan kieltenopetuksen monipuolistaminen edellyttää käytännössä tuntijaon velvoitteiden lisäämistä ja sen myötä vahvistuvia opetuksen järjestäjien systemaattisia, varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ulottuvia kieliohjelmiä. Velvoittavuuden lisäämistä puoltaa oppilaiden alueellisen tasa-arvon näkökulma. Tuntijaon ja ainejaon kriittinen tarkastelu on tarpeen, jos halutaan uusia ratkaisuja kielten sisällyttämiseksi koulupäivään. Etäopetuksen lisäämiseen tulee panostaa, mutta sen haasteena on pienten lasten koulupäivän rakenne, opetuksen järjestäjien erilainen varustetaso sekä opettajien pedagogisen ja teknisen osaamisen haasteet. Jo aiemmin on mainittu huoltajien informoinnin ja motivoinnin suuri merkitys.
- Karvi katsoo, että suuria opetuksen järjestäjiä tulisi velvoittaa tarjoamaan yhteistyötä, esim. verkko-opetuksen muodossa, pienemmille opetuksen järjestäjille.

Muut

Lausunnot jakautuvat.

7. Selvittäjän ehdotuksen mukaan lukion rakennetta kehitetään niin, että se mahdollistaa joustavan, pitkäjänteisen ja monipuolisen kieltenopiskelun hyödyntämällä oppiainerajat ylittäviä oppimiskokonaisuuksia

Lausunnoissa puoltajia 113, vastustavia näkemyksiä 1, muu näkemys 10.

Kunnat

Useat lausunnonantajista, varsinkin suuremmista kaupungeista, totesi toiminnan olevan mahdollista ja käytössä jo nykyisin. Oppimateriaaleja ja tukea kaivattiin. Jotkut kunnat toivoivat yhteistyömuodon laajenevan myös perusopetukseen. Kuntaliiton mukaan ehdotus on hyvä ja kannatettava.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Valtaosa lausunnonantajista puolsi ehdotusta.

- Helsingin yliopiston kielten kandi- ja maisteriohjelma vastusti ehdotusta, oppiainerajoja ylittävät oppimistapahtumat tulee rajata selkeästi niihin, joista on kiistatta pelkästään positiivisia vaikutuksia kahden tai useamman aineen oppimistavoitteiden saavuttamisessa. Muiden kielten kuin englannin kohdalla oppiainerajat ylittäviä oppimistapahtumia voi olla haasteellista toteuttaa.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät**Opiskelijajärjestöt**

Puoltavia lausuntoja.

Poimintoja lausunnoista:

- SLL on kannattanut lukiolainsäädännön uudistamisessa kurssien korvaamista opintopisteillä, jotka mahdollistaisivat opintojaksojen vapaamman kokoamisen myös oppiainerajojen yli. Nyt pakolliset kurssit on säädetty lukioasetuksessa toteutettavan kursseina, joiden laajuus on keskimäärin 38 oppituntia. Lukion opetussuunnitelman perusteissa on jo nyt kielten kurssikuvausten kohdalla

kuvattu esimerkillisesti mahdollisia yhteistyökursseja esim. reaaliaineiden kurseista. Oletettavaa siis on, että jo nyt on hyviä käytäntöjä kurssien rinnakkain järjestämisestä. Näitä olisi syytä löytää ja jakaa.

- SYL pitää tätä tavoitetta erittäin kannatettavana, mutta tässä tulisi huomioida muualla opitun tunnistaminen sekä nuorten itseopiskelumahdollisuudet. Kieltenopetuksessa tulisi painottaa myös akateemisen kirjoittamisen oppimista.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Pääasiassa puoltavia lausuntoja. Useissa lausunnoissa todettiin kurssimuotoisen lukion häiritsevän kieltenopetusta, ja lukiokoulutuksen aikana saadun kielitaidon merkitystä yliopisto-opinnoissa. Aikuislukioiden opettajat piti ehdotusta epäselvänä.

Poimintoja lausunnoista:

- Sukol puoltaa lukion rakenteen kehittämistä niin, että se mahdollistaa joustavan, pitkäjänteisen ja monipuolisen kieltenopiskelun kaikille opiskelijoille. Opinnoissa tulee olla tilaa kieltenopiskelulle ja kielitaitoa pitää arvostaa. Kielet ovat olennainen osa myös oppiainerajat ylittävissä oppimiskokonaisuuksissa, mutta ne eivät korvaa kielten opintoja/oppisisältöjä.
- OAJ kantaa huolta resursseista johtuvista koulukohtaisista eroista kielten tarjonnassa. Lukioiden kielitarjonnan lisäämiseksi valtionrahoitus on nostettava leikkauksia edeltävälle tasolle ja lisäksi opetuksenjärjestäjiä on kannustettava/velvoitettava pienempien opetusryhmien toteuttamiseen lukiossa. Alueellinen kielipolkujen jatkuminen kouluasteelta toiselle siirryttäessä on selvittettävä ja varmistettava. Tulevaisuudessa ja toimenpide-ehdotuksen toteutuessa A1- ja A2-kielen opiskelun lisääntyminen luo oletettavasti kasvavaa tarvetta kurssien toteuttamiselle myös toisella asteella. Myös peruskoulussa alkavan B2-kielen tarjonnan tulee olla riittävän monipuolista ja sen tarjoamista tulee tarkastella alueellisen yhdenvertaisuuden sekä kielipolkujen jatkumon näkökulmasta. B2-kielen monipuolinen tarjonta on yksi edellytys toisen asteen kielivalikoiman kysynnälle ja opetusryhmien muodostumiselle. B2-kielen opiskelu on olennaista yliopiston tutkintoasetusta koskevan muutosehdotuksen toteuttamiselle, jossa opiskelijan on annettava näyttö kahden vieraan kielen osalta. Alueellisen yhdenvertaisuuden ja kurssien toteutumisen näkökulmasta joustavat opetusjärjestelyt ovat perusteltuja ja niitä tulee selvittää tarkemmin. Myös perusopetuksen osalta esitetyt etäopetusratkaisut on hyvä huomioida osana lukion kieliohjelmien täydentämistä. Pääpaino tulee kuitenkin olla opettajan kanssa tapahtuvassa kontaktiopetuksessa (lähiopetuksessa). Kielten osalta mahdollinen osaamisen tunnistamisen on tapahduttava lukio-opetukseen kelpoisen kieltenopettajan toimesta. Viimeaikaisten selvitysten mukaiset lukiolaisten kokemukset työmäärän lisääntymisestä ja opiskelun kuormittavuudesta on otettava huomioon opintokokonaisuuksia suunniteltaessa.
- Edelleen OAJ:n mukaan oppiainerajat ylittävää kieltenopiskelua on hyvä lisätä tuomalla kielet aktiivisesti osaksi monialaisia oppimiskokonaisuuksia kuitenkin siten, että sisällöllisistä tavoitteista ja arvioinnista vastaa pätevä kieltenopettaja. Oppiainerajat ylittävä työskentely edellyttää ainerajat ylittävän toimintakulttuurin paikallista vahvistamista. Toiminnan suunnitteluun ja seuraamiseen on varattava riittävästi yhteissuunnittelu-aikaa (YS-aikaa). YS-ajan riittäminen on jo nykyisellä resurssilla haastavaa. Kieliopiintojen mahdollinen lisääminen tai kieliohjelman tarkastelu ei saa vaikuttaa opiskelijan mahdollisuuksiin valita esimerkiksi taito- ja taideaineiden kurseja. Lukion opintotarjontaa on tarkasteltava uudistamisen yhteydessä kokonaisuutena, joka mahdollistaa monipuoliset ja yhdenvertaiset opintomahdollisuudet kaikille opiskelijoille. Myös OKM:n asettaman ylioppilaskokeen kehittämishankkeen (Gaudeamus igitur) ehdotukset kielten osalta on huomioitava arvioitaessa kokonaisuutta. Lukion kielitarjonnan kehittämisessä tulisi selvittää ja kehittää myös aikuislukioiden kokemusta ja mahdollisuuksia kielikurssien tarjoajana. Aikuislukioiden aineopintojen sisällöt ja tavoitteet ovat kieltenopetuksen osalta päivälukion tarjonnan kanssa yhteneviä toisin kuin esimerkiksi vapaan sivistystyön tutkintoon johtamaton kielitarjonta

Ministeriöt ja valtion virastot

Pääosin puoltavia näkemyksiä.

- OPH:n näkemyksen mukaan kielille tarvitaan nykyistä enemmän tilaa opiskelijan opinto-ohjelmaan lukujärjestysteknisin ratkaisuin. Osa ratkaisusta tulee kuitenkin kielitaidon arvostuksen lisääntymisestä, jota esityksen muut ehdotukset toteutuessaan voisivat tuoda mukanaan. Arvostusta voisivat osaltaan tukea korkeakouluhakujen ratkaisut. On huomattava myös lähtökohdat: perusopetuksessa aloitettujen kielten oppimäärien jatkuminen lukiossa on ratkaisevan tärkeää kielivarannon kartuttamisen kannalta
- YTL pitää ehdotusta liian epämääräisenä.

Muut

Pääasiassa puoltavia näkemyksiä.

8. Selvittäjän ehdotuksen mukaan suullisen kielitaidon koe otetaan osaksi vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen kokeita ylioppilastutkinnossa. Kehittyvää teknologiaa hyödynnetään kokeen toteutuksessa.

Lausunnoissa puoltajia 107, vastustavia näkemyksiä 6, muu näkemys 11.

Kunnat

Pääosin puoltavia näkemyksiä. Vahva näkemys suullisen kielitaidon merkityksen kasvusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Paimion mukaan ehdotetussa menettelyssä on huomioitava opiskelijan oikeusturva ja mahdollisuus suullisen koesuorituksen uudelleenarviointiin. Edellyttäisi tällöin koesuoritusten taltiointia ja tallenteiden säilyttämistä riittävän pitkään. Järjestelystä tulisi todennäköisesti jälleen lisäkustannuksia koulutuksen järjestäjille, joka valtion on huomioitava rahoituksessa.
- Kuopio näkee vaarana, että ehdotus vaarantaa oppilaiden oikeusturvan ja vaikuttaa jatko-opintomahdollisuuksiin.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Pääosin puoltavia näkemyksiä pitkään esillä olleesta asiasta.

Poimintoja lausunnoista:

- Jyväskylän yliopiston mukaan suullinen koe tulisi ottaa myös suomi/ruotsi toisena kielenä -kokeiden osaksi, ei pelkästään vieraisiin kieliin ja toiseen kotimaiseen kieleen, jotta opiskelijat voisivat osoittaa osaamisensa nykyistä monipuolisemmin.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta, Osku ei kantaa.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnot jakautuvat puoltaviin ja muihin näkemyksiin.

Poimintoja lausunnoista

- Sukol, äidinkielenopettajain sekä aikuislukioden opettajien liitto katsovat, että suullisen kokeen on oltava lukion opetussuunnitelman mukaisesti monipuoliseen vuorovaikutukseen perustuva eikä vain koneen avulla tai sen kanssa tehtävä koesuoritus isossa koesalissa. Suullisen kokeen järjestäminen vaatii laajaa täydennyskoulutusta sekä resursseja.
- OAJ pitää suullisen kielitaidon mittaamista kannatettavana elementtinä ylioppilaskoetta täydentävänä osana. Suullisen taidon arviointia kehitettäessä on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota arvioinnin yhdenvertaisuuteen ja vertailtavuuteen. Arviointimenetelmää kehitettäessä on otettava alueellisesta näkökulmasta huomioon esimerkiksi murteiden vaikutus.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

- OPH katsoo, että suullisen kielitaidon kokeen tulisi olla myös osa suomi ja ruotsi toisena kielenä - kokeita. Yo-koe on nyt ainoa tapa osoittaa kansalaisuutta varten vaadittavaa kielitaitoa ilman suullista osuutta. Suullisen kielitaidon kokeen kehittämisessä tulee ottaa huomioon ruotsinkielisten opiskelijoiden tilanteen erityispiirteet ja tarpeet.
- YTL mukaan suullisen kielitaidon kokeen toteuttaminen osana ylioppilastutkintoa edellyttää resursseja sekä tutkinnon toteuttamiseen että opettajien kouluttamiseen.

Muut

Lausunnoantajien näkemykset jakautuvat.

- Direktör Oker-Blom: Enligt planerna inkluderar muntliga prov i studentexamen 2020. Vid utvecklandet av muntliga prov bör de svenskspråkiga studerandenas behov och särdrag beaktas. Även den eventuellt flerspråkiga bakgrunden hos eleverna bör beaktas.

KOULUN KÄYTÄNTÖJEN KEHITTÄMINEN

9. Selvittäjän ehdotuksen mukaan Opetushallitus kehittää yhdessä opetuksen/koulutuksen järjestäjien kanssa tapoja tunnistaa, tukea ja hyödyntää monikielisyyttä nykyistä paremmin oppijoiden, koulun ja paikallisyhteisön vahvuutena

Lausunnoissa puoltajia 115, vastustavia näkemyksiä 1, muu näkemys 10, tyhjiä 13.

Kunnat

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta, maan sisäisiä alueellisia eroavaisuuksia huomioiden. Poimintoja lausunnoista:

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Kittilä näkee, että paikalliskulttuurin moninaisuuden tuominen esiin kunkin alueen vahvuutena, myös kielitaidon tunnistamisen ja osaamisen osalta, tukee mielestäni maamme kulttuurin ja elinkeinoelämän kehittymistä.
- Tampereen mukaan monikielisten oppijoiden kotoutuminen paranee, paikallisyhteisö rikastuu kulttuurien moninaisuuden kautta sekä se toimenpiteet vahvistavat yhteiskuntarauhaa.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta, toivoen ehdotukselta konkreettisempia sisältöjä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

- Folkhälsan, Norvalla: språkkunskapen har kommit i skymundan inom t.ex. yrkesutbildningsreformen. Trots att betoningen varit att språkinläringen skall ske i olika typer av miljöer och rikta in sig på mera praktiskt kunnande. Flerspråkigheten betonas rätt lite och man rör sig mycket på en miniminivå.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta, toivoen ehdotukselta konkreettisempia sisältöjä.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta, toivoen ehdotukselta konkreettisempia sisältöjä.

Poimintoja lausunnoista

- EK korostaa avoimen yhteistyön vahvistamisesta työ- ja elinkeinoelämän kanssa opetuksen ja koulutuksen monikielisyyden tunnistamisessa ja tukemisessa, esimerkiksi hyödyntämällä avointa tutkintojärjestelmää.
- SAK pitää monikielisyyden ja monikulttuurisuuden tukemista on perusteltua, mm. sosiaalisen yhteenkuuluvuuden näkökulmasta.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta, toivoen ehdotukselta konkreettisempia sisältöjä.

- OPH näkee, että monikielisyyden tunnistaminen, tukeminen ja hyödyntäminen osana koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuria ja vuorovaikutusta paikallisyhteisön kanssa on opetussuunnitelman perusteissa määritelty tärkeä linjaus/toimenpide. Toteutuminen edellyttää koulujen ja oppilaitosten johtamis- ja pedagogisen osaamisen tukemista. Kansalliskielten lisäksi maahanmuuttajien kielet ja Suomen naapurimaiden kielet tulisi nähdä aiempaa selvemmin kielivarantona rikastuttavina.
- TEM näkee, että maahanmuuttajalasten ja -nuorten monikielisyyden mahdollisuuksia ei ole toistaiseksi riittävästi hyödynnetty.

Muut

Lausunnonantajat yhtä lukuun ottamatta puoltavat ehdotusta.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

10. Selvittäjän ehdotuksen mukaan koulujen kielitietoista toimintaa vahvistetaan täydennyskoulutuksella siten, että jokaisella opetuksen järjestäjällä on riittävä määrä kielitietoisien opetuksen asiantuntijoita.

Lausunnoissa puoltajia 108, vastustavia näkemyksiä 1, muu näkemys 17.

Kunnat

Lausujat pääasiassa puolsivat ehdotusta ja toivoivat täydennyskoulutusta myös varhaiskasvatuksen puolelle.

Osa lausujista ei tuntenut käsitettä ”kielitietoinen opetus”.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausujat pääasiassa puolsivat ehdotusta, käsite ”kielitietoinen opetus” ei kuitenkaan ollut kaikille lausujille tuttu.

- Solkin mukaan kielitietoisien opetuksen kehittäminen ei saa jäädä vain kieltenopettajien tai tiettyjen asiantuntijoiden varaan, vaan sen tulee olla osa kaikkien opettajien ammattitaitoa, mitä nykyiset opetussuunnitelmat myös edellyttävät.
- Tampereen yliopisto toivoi resursseja keskitettävän ensisijaisesti opettajien peruskoulutukseen.
- Vaasan yliopisto toivoi seurantamallia asialle.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausujat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausujat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausujat pääasiassa puolsivat ehdotusta

- JHL nostaa esiin koulunkäynninohjaajien täydennys- ja tutkintokoulutusta siten, että opettajan rinnalla työskentelevät koulunkäynninohjaajat kykenevät osaavasti ohjaamaan tukea tarvitsevia oppilaita.
- Lastentarhanopettajaliitto toivoo toimintaa myös varhaiskasvatukseen.
- Sivistystyönantajat toteaa, että koulutuksen järjestäjät ovat myös työnantajia. Täydennyskoulutus on kannatettavaa, mikäli siihen osoitetaan erilliset resurssit.
- Suomi toisena kielenä opettajat ry katsoo, että kielitietoisuus on tuotava ennen kaikkea oppilaitosten johdon tietoisuuteen.

Ministeriöt ja valtion virastot

Karvia lukuun ottamatta lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

- OPH:n mukaan kielitietoisuus on yksi opetustoimen henkilöstökoulutuksen valtionavustusten painopistealueista. Opettajien kielitietoisuutta tulee edelleen tukea erilaisin täydennyskoulutuksin, joita räätälöidään erilaisille opettajaryhmille. Eri tiedonalojen ja oppiaineiden kielitietoisuutta ja kielikasvatuksen kapasiteettia olisi vahvistettava. Hallitusohjelman perusopetukseen suuntaaman tutor-opettajatoiminnan tapaan voitaisiin resursoida myös kielitietoisien opetuksen asiantuntijoita. Euroopan unionin koulutusohjelmien ja muun suunnitelmallisen kv-toiminnan täydennyskoulutuskapasiteetti tulisi ottaa täysipainoisemmin huomioon. Ruotsinkielisten koulujen

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

tarpeet ja erityispiirteet tulee ottaa huomioon, kuten se, että näissä kouluissa tulee voida tukea kaksikielisten (suomi ja ruotsi) oppilaiden kielellistä kehitystä.

Muut

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

11. Selvittäjän ehdotuksen mukaan oppilaitokset tarjoavat eri asteilla kieliin erilaisia polkuja: kielikerhoja, pelillistämistä ja muita digitaalisten sovellusten tarjoamia mahdollisuuksia.

Lausunnoissa puoltajia 117, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 10.

Kunnat

Lausujat puoltavat ehdotusta. Ehdotus nähtiin olennaisena tapana pienemmille kunnille lisätä kielenopetusta. Koituvat kustannukset huolettivat osaa lausujista.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausujat puolsivat ehdotusta. Lausunnoista poimintoja:

- Helsingin yliopiston mukaan kielikerhot, pelit ja muut digitaaliset sovellukset voivat tehostaa oppimista ja lisätä oppijoiden motivaatiota, mutta yhdenvertaisuuden vuoksi opetuksen ja oppimisen "polun" tulee olla perusrakenteeltaan ja sisällöltään kaikille sama. Erityisesti tulee huomioida, että kielenopetuksen diversiteetin kehittäminen edellyttää "uusille" kielille samankaltaisia resursseja kuin "perinteisesti opetuille" kielille. Muussa tapauksessa "uudet" kielet jäävät (tuntiopetuksena toteutettujen) kerhojen, pelien ja alkeistason digisovellusten varaan, vaille suunnitelmallisuutta ja oppimisen jatkumoa.
- Åbo Akademi anser att utbildningen bör fortsättningsvis ha en central roll, och kan inte helt ersättas av digitaliserade lösningar.
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan oppilait huomioitava aktiivisina toimijoina.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausujat puolsivat ehdotusta.

- AMKE korostaa, että perusta ja kiinnostus myöhemmille kieliopinnoille luodaan perusopetuksessa. Kaikilla koulutusasteilla tarvitaan kielten opiskeluun vaihtelevia oppimisen sisältöjä, toimintatapoja ja ympäristöjä, jotta erilaiset oppijat kokisivat opiskelun mielekkääksi.

Opiskelijajärjestöt

Lausujat puolsivat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

- Lastentarhanopettajaliitto kannattaa ehdotusta. Leikillisuus on lapselle luontainen tapa toimia ja oppia, ja tähän liitettyinä pedagogisesti hallittu pelillisuus ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen

kielellisen oppimisen tukena on kannatettava. Varhaiset vuodet ovat kielen kehityksen kannalta otollista aikaa saada kosketus uuteen kieleen, mikä tukee myös kielen myöhempää oppimista. Kielipolkujen asianmukainen hallinta edellyttää osaamista alle kouluikäisen lapsen oppimisesta ja ymmärrystä lapsen eri ikäkausien kehityksestä. Tähän paras osaaminen on opettajakoulutuksen suorittaneilla lastentarhanopettajilla, joiden perus- ja täydennyskoulutuksessa eri digitaalisten sovellusten hyödyntäminen kielipolkujen luomisessa on huomioitava. Käytännössä ehdotus edellyttää myös päiväkotien teknologisten ajantasaisten välineiden riittävyyden varmistamista ja verkkoysteysten toimivuuden varmistamista ja riittävyyttä, joissa on varhaiskasvatuksen osalta merkittävää kehittämisen tarvetta

- Akavan mukaan lapsen kielen oppimisen herkkyykskaudet on ehdottomasti hyödynnettävä paremmin kansallisen kielivarannon kehittämiseksi. Kielen oppimisen kannalta kokemus kielen kehittymisestä on äärimmäisen tärkeää ja siksi ensimmäisiin kokemuksiin kielten oppimisesta on satsattava resursseja
- SUKOL mukaan kieltenopiskelulle tulee olla selkeästi määritellyt oppimäärät ja tavoitteet. Kielikerhot tai kielisuihkutukset innostavat kieltenopiskeluun, mutta ne eivät korvaa tavoitteellista kieltenopiskelua. Pelillisyyttä ja digitalisaatiota voidaan käyttää apuvälineinä.
- EK kannustaa oppilaitoksia tarjoamaan erilaisia kannustavia ja monipuolisia polkuja. Samanaikaisesti kielten oppimisessa pääpainoa on asetettava rohkeuteen käyttää kieltä eri tilanteissa. Erilaiset teknologiat, digitaaliset ohjelmalliset ja pelilliset mahdollisuudet muodostavat tähän hyvän kielten oppimista tukevan välineen, mutta eivät saa muodostua itseisarvoksi.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausujat puolsivat ehdotusta. Poimintoja lausunnoista:

- Karvi katsoo pelien kehittämiseen vaadittavan valtakunnallisia, ei kuntatason ratkaisuja.

Muut

Lausunnonantajien näkemykset jakautuvat.

- Suomen ainedidaktisen seuran mukaan kielikerhot, pelillistäminen ja digitaaliset sovellukset opetuksen tukena toimivat hyvin, mutta ne eivät voi korvata omassa luokahuoneessa muiden oppilaiden kanssa toteutuvaa opetusta. Taito olla vuorovaikutuksessa toisen inhimillisen toimijan kanssa on kielitaidon ydinaluetta. Oppimisessa tarvitaan mielekästä monimediaisuutta, jonka osana kuuluu myös perinteisen kirjan - siis pidemmän lineaarisen tekstin - luku uusien lähestymistapojen ohella. Sitkeyteen, sitoutumiseen ja työntekoon pitää kannustaa hetken mielihyvää tuovan nopeatempoisen pelikulttuurielämän ohella.
- Erilaisten oppijoiden liiton mukaan erilaiset, monipuoliset oppimisen ja opettamisen tavat lisäävät kaikenlaisten oppijoiden mahdollisuuksia oman potentiaalinsa löytämiseen ja hyödyntämiseen. Erilaisten oppijoiden kannalta kaikkein tärkeintä on, että opiskelu ja oppiminen tapahtuu innostavassa ja kannustavassa ilmapiirissä, jossa mahdollisimman vähän keskitytään virheiden etsimiseen.

12. Selvittäjän ehdotuksen mukaan kehitetään toiselle asteelle mallit in- ja nonformaalisti opitun osaamisen tunnustamiselle

Lausunnoissa puoltajia 101, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 19.

Kunnat

Kuntien lausunnoissa heijastui vahvasti kunnissa olevien käytäntöjen kirjo. Osa kunnista kokee ehdotetun toiminnan olemassa olevaksi käytännöksi. Esille nostettiin osaamisen tunnustamiselle luotavat kriteerit ja tarve perustaa tunnustaminen näyttöön, ei opetukseen osallistumiseen. Yhteyttä toivottiin esim. yleisiin kielitutkintoihin.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Poimintoja lausunnoista:

- Jyväskylän mukaan toisella asteella mm. lukiossa kielten kurssseja voi suorittaa osallistumalla oppilasvaihtoon tai suorittamalla perusopetuksen liitteen 3 mukaista oman äidinkielen opetusta jo nykyisin. Joissain lukioissa kansalaisopistojen ja lukioiden kurssit ovat yhteisiä. Oppilaan on mahdollista tenttiä kurssseja osallistumatta itse opetukseen ja saada mm. yliopiston kurssseja hyväksi luetuksi. Vapaa-ajalla opittu kielitaito on jo riittävän kattavasti hyödynnettävissä toisella asteella. Myös ammatillisella puolella tunnustetaan ja tunnustetaan nyt osaamista.
- Kuntaliitto kannattaa esitystä ja sen näkemyksen mukaan ehdotus tukee myös ammatillista uudistusta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääosin puolsivat ehdotusta. Opiskelijälähtöisyys sekä selkeä tunnustamisen kriteeristö toiveina. Kysymyksiä herätti toisen asteen koulutuksen järjestäjien kapasiteetti ja resurssit järjestää tunnustamista. Esille nousi myös kysymys informaalisti opitun laadusta ja relevanssista.

Poimintoja lausunnoista:

- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan kielitaito karttuu opiskelussa mutta entistä enemmän myös vapaa-ajalla, harrastuksissa ja muuten luokan ulkopuolella. Tämä osaaminen on osattava tunnistaa, tunnustaa ja kytkeä entistä vahvemmin kielenopetukseen arviointia myöten.
- Helsingin yliopiston mukaan suositussa japanin kielessä informaalisti opittu osaaminen rajoittuu usein sarjakuvista ja animaatioelokuvista opittuun tuttavalliseen kieleen, slangiin tai jopa fiktiiviseen kielimuotoon, joiden käyttö reaali maailmassa on rajoittunutta tai olematonta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puolsivat ehdotusta, ehdotusta toteutetaan ammatillisessa koulutuksessa jo nykyisellään. Keskitettyjä, digitaalisia palveluita toivottiin.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat pääosin puolsivat ehdotusta, mutta tunnustamista vastaanottavan ammattitaitoon kiinnitettiin huomiota. Vastaavaa toivottiin myös korkeakoulutukseen.

Poimintoja lausunnoista:

- Sakki katsoo, että uusien osaamisen tunnustamisen tapojen kanssa tulee kuitenkin olla varovainen, sillä huonosti toteutettuna osaamisen tunnustaminen saattaa antaa virheellistä kuvaa ja tulkintaa opiskelijoiden kielitaidosta. Jos uusia kielitaidon tunnustamisen keinoja otetaan käyttöön, niin sen toimivuutta tulee seurata esimerkiksi Kansallisen arviointikeskuksen toimesta.
- SLL pitää problemaattisena tilanteita, joissa kotikielenä kieltä käyttävä opiskelija osallistuu ko. kielen ylioppilaskokeeseen vieraan kielen kokeena. Ylioppilaskokeen tulee mitata opetussuunnitelman perusteiden mukaisten tavoitteiden ja sisältöjen hallintaa. Yleiset kielitutkinnot olisi mahdollista räätälöidä laveammin kielitaidon osoittamiseen.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajista usea puolsi ehdotusta, monella oli muu, tarkentava ehdotus. Opettajan roolin merkitys korostui lausunnoissa.

Poimintoja lausunnoista:

- OAJ:n mukaan osaamisen tunnustamista on tehty jo pitkään ammatillisissa oppilaitoksissa ja se on tulossa myös lukioihin. Kehitystyötä asiassa kannattaa jatkaa. Luotettavien menetelmien ja osaavien

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

opettajien avulla osaamisen tunnistaminen voidaan tehdä luotettavasti ja läpinäkyvästi. Osaamisen tunnistaminen ei kuitenkaan voi olla peruste vajailla taidoilla hyväksi luetuille opinnoille. Tärkeintä on, että opiskelijalla on opetussuunnitelmassa vaadittu osaaminen, ja että osaamisen tunnistamisen tekee asetuksen kelpoisuusvaatimukset täyttävä opettaja.

- JHL:n mukaan Kielen osaamisen arvioinnissa on perusteltua arvioida erikseen suullinen ja kirjallinen osaaminen. JHL esittää myös harkittavaksi, voisiko ammatillisen koulutuksen HOKS:ista ottaa mallia lukion kielen osaamisen tunnustamisessa.
- Suomen yrittäjien mukaan kielitaidon osaamisperusteista tunnustamista ja tunnustamista on syytä kehittää kaikilla koulutusasteilla. Se ei ole pelkästään toisen asteen koulutuksen kehittämistavoite.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

13. Selvittäjän ehdotuksen mukaan selvitetään mahdollisuudet lukion ja vapaan sivistystyön oppilaitosten yhteistyölle ja Yleisten kielitutkintojen kehittämiseksi vastaamaan tarpeeseen ”toisen asteen Ykinä”.

Lausunnoissa puoltajia 93, vastustavia näkemyksiä 4, muu näkemys 18.

Kunnat

Yhtä lukuun ottamatta kunnat puoltavat esitystä. Yhteistyön kehittämistä puollettiin resurssinäkökulmasta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnoissa pyydettiin lisätietoja.

- Enligt Hanken nyttigt för högskolor också, speciellt i frågan om antagningen och sökandes möjligheter att intyga språkkunskaper. Det måste kunna mäta A1-C1 nivåerna, men speciellt B1 och B2.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puolsivat ehdotusta, laajentamista sekä ammatilliseen koulutukseen että korkeakoulutukseen tarpeen.

Opiskelijajärjestöt

Kahta lukuun ottamatta lausunnonantajat puolsivat, ammatillista koulutusta toivottiin mukaan.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Ehdotuksen nähtiin edistävän osaamisperusteista ajattelua ja joustavuutta.

Poimintoja lausunnoista

- JHL kannattaa lukion ja vapaan sivistystyön oppilaitosten yhteistyön tiivistämistä kielten opetuksessa. Olisi mielekästä, jos aikuisille suunnattuja yleisiä kielitutkintoja voisi suorittaa toisen asteen koulutuksen yhteydessä.
- Sukol näkee ehdotuksen rinnakkaisena lukiojärjestelmälle ja täten tarpeettomana.
- OAJ:n mukaan selvitys on hyvä tehdä, mutta lukion ja vapaan sivistystyön kurssien erilaiset sisällöt ja tavoitteet huomioiden.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Valtakunnallisuus ja laadunvarmistuksen vaikeus esillä.

Poimintoja lausunnoista

- OPH: Yleiset kielitutkinnot ovat raskas ja suhteellisen kallis järjestelmä tuotavaksi toisen asteen oppilaitosten käyttöön. On huomattava myös, että YKI on osittain rinnakkainen järjestelmä yotutkinnon kielikokeille. YKI:n kapasiteetti on jo nyt täydessä käytössä. Digitalisointi voisi kuitenkin tuoda tutkinnot laajempaan käyttöön. Tutkintojen tulee aina olla valtakunnallisesti hyväksytyjä.
- YTL tiedustelee, mikä olisi ylioppilastutkinnon ja YKI-kielikokeiden suhde ja keskinäinen vastaavuus?

14. Selvittäjän ehdotuksen mukaan ammatillisessa koulutuksessa lisätään muilla kuin kotimaisilla kielillä annettavaa tutkintokoulutusta ja vahvistetaan kieliopintojen roolia kaikessa koulutuksessa

Lausunnoissa puoltajia 86, vastustavia näkemyksiä 8, muu näkemys 32.

Kunnat

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Osa lausujista puoltaa työelämätarpeiden johdosta, osa löytäisi muita ensisijaisen kehittämisen kohteita. Resurssit nousevat esille useissa lausunnoissa.

Poimintoja lausunnoista

- Helsinki katsoo, että kieliopintojen roolia tulee lisätä, koska työmarkkinat, palvelukenttä tai ammattitaidon edelleen kehittyminen edellyttävät kykyä toimia kansainvälisessä tai monikielisessä ympäristössä. Myös muilla kuin kotimaisilla kielillä tapahtuvaa tutkintokoulutustakin voidaan lisätä. On kuitenkin huolehdittava ennen kaikkea tutkintoon liittyvän osaamisen varmistaminen.
- Lahti katsoo, että vieraskielisessä tutkintokoulutuksessa tulee huomioida riittävä suomen kielen opetus.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Lausunnoissa korostuu pohdinta oman äidinkielen hallinnan merkityksestä, laadunvarmistuksesta, pätevien opettajien saatavuudesta ja opettajankoulutuksesta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Osa lausunnonantajista puoltaa mm. koulutusvientinäkökulmasta.

Poimintoja lausunnoista

- AMKE painottaa, että ammatillisen tutkinnon järjestämislupia tulisi saada eri kielille nykyistä joustavammin työelämän ja yhteiskunnan tarpeiden mukaan. Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on ollut 2010-luvulla voimakkaassa kasvussa ammatillisessa koulutuksessa. Monella toimialalla työvoiman rakenne on muuttumassa yhä monikulttuurisempaan suuntaan: yrityksissä työskentelee useiden maiden kansalaisia ja työntekijät puhuvat eri kieliä. Kielitaito on yhä tärkeämpi osa myös ammatillista osaamista, eikä ammatillinen koulutus ei saa jäädä kielten opetuksessa jälkeen muusta koulutuksesta. Monipuolisen kielitarjonnan edellytyksenä ammatillisessa koulutuksessa on yhteistyö kielten opetuksen järjestämisessä muiden oppilaitosten kanssa. Koska kieliä valitaan melko vähän ja

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

valinnoissa voi esiintyä huomattavaa vuotuista vaihtelua, ei ammatillisten oppilaitosten ole taloudellisesti mahdollista järjestää aina itse niiden opetusta.

- Etelä-Karjalan koulutuskuntayht. mukaan opiskelijoiden luku- ja kirjoitustaidot ovat jo tällä hetkellä monilla niin heikkoja, että heillä on vaikeuksia selvitä ammatillisesta perustutkinnosta edes suomen kielellä. Eri asia on maahanmuuttajaopiskelijat, joilla saattaa olla englannin osaamista, mutta jotta työllistyisivät Suomessa, heidän suomen kielen taidon vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää.
- Enligt Folkhälsan Norvalla det skulle gynna konkurrenskraften inom yrkesutbildningen om man fokuserade också på språkinläring och därmed allmänbildning. Det får inte bli ett klassamhälle bildningsmässigt igen och språket är en av faktorerna där. Språkstudier skulle ge en bredare kompetens.

Opiskelijajärjestöt**Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt**

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Osa lausunnonantajista pahoittelee ammatillisen koulutuksen vähäistä näkyvyyttä selvityksessä.

Poimintoja lausunnoista

- EK katsoo, että englanninkielisen opetuksen mahdollisuutta ja toimivuutta ammatillisessa koulutuksessa tulee selvittää. Samalla on huolehdittava riittävän kotimaisten kielten osaamisesta, jotta opiskelijoilla on edellytykset työllistyä suomalaisilla työmarkkinoilla. Ehdotus edistäisi mm. maahanmuuttajien työllistymistä ja saattaisi vaikuttaa positiivisesti ns. pienten ja vetovoimahaasteellisten alojen tulevaisuuden työvoiman saantiin. Samalla EK kantaa huolta siitä, että vieraskielisen opetuksen järjestäminen ei saa heikentää alan substanssiosaamisen laatua koulutuksessa. Viime kädessä oikeanlaiseen osaamiseen perustuva tutkinto on se, jolla myös tulevaisuuden osaaja työllistyy.
- JHL:n näkemyksen mukaan ammatillista koulutusta on mielekästä järjestää eri kielillä, myös tutkinnon osia. Varsinainen tutkinto olisi pääsääntöisesti jatkossakin suoritettava kotimaisella kielellä. Vain näin voidaan varmistaa opiskelijoiden työmarkkinakelpoisuus ja työllisyys.
- SAK näkee ammatillisen koulutuksen kielivalikoiman monipuolistamisen on perusteltuna. Työelämän kielitaitovaatimusten ja toisen asteen yhtenäisyyden näkökulmasta ammatillisiin tutkintoihin on syytä sisällyttää kotimaisten kielten ohella myös vieraiden kielten opetusta. Kielivarannon laajentaminen on perusteltua myös maahanmuuttajien koulutustarpeiden, etenkin kotoutumiskoulutuksen näkökulmasta. Alakohtaiset kielitaitovaatimukset vaihtelevat ja siksi on perusteltua, että ammatilliseen koulutukseen pääsyn edellytyksenä kotimaisten kielen osaamisvaatimus on joustava. On myös perusteltua, että tutkinnon osia voisi suorittaa vieraalla kielellä. Riittävä kotimaisen kielen osaaminen on paitsi yhteiskuntaan ja työmarkkinoille kiinnittymisen edellytys, myös työturvallisuuskysymys etenkin yleiseen turvallisuuteen ja potilasturvallisuuteen liittyvillä aloilla. Ammatillisen koulutuksen reformin vaikutukset ja linjaukset on myös huomioitava. Reformi painottaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Mikäli tutkintoja on voitava suorittaa muilla kuin kotimaisilla kielillä, tulisi tällöin ratkaistavaksi työpaikalla tapahtuva ohjaaminen ja arviointi myös vieraskielisesti sekä tutkinnon perusteiden laatiminen opiskeltavalle kielelle.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Poimintoja lausunnoista

- Finlands Svenska Folkting: Att utöka språkstudierna, särskilt inom yrkesutbildningen, är motiverat med tanke på den radikala minskning av språkstudier som skett under de senaste åren.
- OPH katsoo, että muilla kielillä annettava koulutus voisi olla maksullista erityispalvelua. Olisi kartoitettava koulutuksen tarpeellisuus, jos se tarjotaan maksuttomana julkisena palveluna.

15. Selvittäjän ehdotuksen mukaan Kansallinen arviointikeskus (Karvi) toteuttaa vuoden 2020 jälkeen arvioinnin ammatillisen koulutuksen reformin vaikutuksista yhteisten tutkinnon osien ml. kielten opiskeluun ja oppimiseen.

Lausunnoissa puoltajia 113, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 7.

Kunnat

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta yhtä lukuun ottamatta.

- AMKE pitää tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen uudistuksen vaikutukset yhteisten tutkinnon osien opiskeluun ja oppimiseen arvioidaan kansallisesti. Tulisi kuitenkin selvittää, voitaisiinko kyseinen arviointi toteuttaa osana jotain muuta KARVIN lähivuosina tekemää ammatillisen koulutuksen uudistusta koskevaa arviointia. Ammatillisen koulutuksen arviointien määrää ja aikatauluttamista tulisi kehittää, koska useisiin arviointeihin osallistuminen vuodessa kuormittaa merkittävästi koulutuksen järjestäjien taloutta ja henkilöstöä.
- Porvoon mukaan arviointi sinänsä ok, mutta ei jälleen raskasta kyselyä vaan kehittävän arvioinnin menetelmin. Kyseisen arvioinnin tulee tukea koulutuksen järjestäjän oman toiminnan kehittämistä vahvemmin niin, että koulutuksen järjestäjä ei ole arvioinnin kohde vaan subjekti.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opettajien liitto ry mukaan kielten oppiminen rikastaa ja antaa enemmän mahdollisuuksia työllistyä. Mutta Ei voi olla pakkopullaa kaikille, koska ammatillisessa koulutuksessa on paljon opiskelijoita, joilla on oppimisvaikeudet, arviointi ei ole tarpeellinen.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Muut

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- KOL:n mukaan ammatillisen koulutuksen reformia ja sen vaikutuksia on tärkeä arvoida ammattiopintojen ja tutkintojen yhteisten osien osalta. Kansalaisopistoissa voidaan suorittaa yhteisiä opintoja soveltuvin osin.

VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

16. Selvittäjän ehdotuksen mukaan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen tuodaan kielenopiskelun aloittamiseen orientoivia elementtejä, kuten leikillisyyttä, pelillisyyttä, kielisuihkuttelua jne

Lausunnoissa puoltajia 116, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 7.

Kunnat

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta. Monet kunnista toteavat toimintoja jo toteutettavan. Osa pitää ehdotuksen resursoimista hankalana ja yksi ehdotusta vastustava kunta toivoo työrauhaa.

Poimintoja lausunnoista

- Helsingin kaupunki puoltaa ehdotusta. Vieraisiin kieliin orientoituminen tapahtuu kielisuihkuttelulla, jossa leikit, pelit, laulut ja lorut ovat keskeisiä toimintatapoja. Leikillisuus ja pelillisuus tukevat lapsen aktiivisuutta, toimijuutta, toiminnallista oppimista ja osallisuutta.
- Kittilä näkee, että varhaiskasvatuksen piiriin on välttämätöntä tuoda mahdollisuus monikieliseen palveluun ja toimintaan.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Jyväskylän yliopiston mukaan kohtaa voisi konkretisoida esittämällä, että varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen tuodaan kielirikasteista toimintaa, joka lähtee liikkeelle paikallisuudesta ja lapsiryhmän kokemuksesta. Toiminnassa tulisi pääsääntöisesti ottaa mukaan sellaisia kieliä, joita ryhmässä tai lähiympäristössä on, ei pelkkiä vieraita kieliä. Lisäksi olisi tärkeää auttaa lapsia orientoitumaan kielten opiskeluun ja herättää heidän yleistä kielitietoisuuttaan.
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan voisi korostaa kielitietoisuutta tukevaa toimintaa, herkistymistä eri kielille esim. kielisuihkuttelulla tai muulla kielirikasteisella toiminnalla. Myös kaksikielisen opetuksen (kielikylpy, CLIL) pedagogiikkaa voisi hyödyntää. Näitä sisältöjä on lisättävä myös opettajankoulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta. Leikinomaisuus sopisi aikuisillekin.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa tukevat ehdotusta. Lausunnoissa nousee vahvasti esille varhaisen, leikillisen ja toiminnallisen kielenopiskelun mahdollisuudet koulutuksellista tasa-arvoa tukevana ja eriarvoisuutta vähentävänä elementtinä. Olennaiseksi nähdään se, että olosuhteet ovat mahdollisimman yhdenvertaiset.

Poimintoja lausunnoista

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- EK huomauttaa, että erilaiset teknologiat, digitaaliset ohjelmalliset ja pelilliset mahdollisuudet muodostavat tähän hyvän kielten oppimista tukevan välineen, mutta eivät saa muodostua itseisarvoksi.
- OAJ katsoo, että leikillisuus oppimisessa ja leikin kautta oppiminen ovat varhaiskasvatuksen peruslähtökohdat. Välineiden ja pelien tulee olla käytettävissä maksutta. Myös välineistö tulee saattaa jokaisessa päiväkodissa ajanmukaiselle tasolle ja valtakunnallisen yhdenvertaisuuden periaatteella. Ehdotuksen osalta on otettava huomioon, että on keskeistä vahvistaa ennen kaikkea lapsen oman äidinkielen osaamista ja antaa suomi/ruotsi toisena kielenä opetusta. Jokaisen lapsen tulee saada S2/R2 opetusta riittävästi päiväkodin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, siten että koulun aloittaessaan lapsella on kielitaito, jolla osallisuus ja oppiminen toteutuu ongelmitta perusopetuksessa. Nyt S/R toisena kielenä opetusta ei ole kaikille tarjolla, eikä se toteudu riittävästi. Hankaluutta ja eriarvoisuutta riittävän kielitaidon oppimiseen ennen perusopetusta tuottaa myös se, että lapsilta, joiden huoltajilla ei ole työtä tai jotka eivät opiskele, rajattiin oikeus varhaiskasvatukseen 20 tuntiin viikossa. Kielen oppimiseen tukea tarvitsevat lapset eivät välttämättä pääse varhaiskasvatukseen heidän tarpeitaan parhaiten palvelevalla tavalla ja riittävästi. Kunnissa, joissa rajausta otettiin käyttöön, se aiheutti ryhmien lapsimäärän kasvua. Yhdessä suhdelukujen kasvattamisen kanssa, varhaiskasvatukseen kohdentuneet heikennykset ovat tuottaneet suurempia ja levottomampia lapsiryhmiä, ilman että henkilöstömäärää ja opettajien osuutta olisi lisätty. Lastentarhanopettajia tulee kouluttaa yliopistoissa nykyistä enemmän ja lisäksi jo töissä oleville opettajille tulee antaa täydennyskoulutusta S2/R2 opetuksen osalta sekä kieltenopiskeluun orientoiden. Säädös ryhmäkoon osalta sekä henkilöstön ja lasten välinen suhdelukumitoitus tulee säätää sellaiseksi, että se tukee lapsen oppimista.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta, esille nousee erityisesti tasa-arvonäkökulma.

17. Selvittäjän ehdotuksen mukaan kieltenopetuksen kärkihankkeen sekä kielikylypöpetuksen kehittämistoimien pohjalta vahvistetaan varhaiskasvatuksessa vieraiden kielten opiskelun aloittamista tukevaa ja siihen orientoivaa pedagogiikkaa.

Lausunnoissa puoltajia 116, vastustavia näkemyksiä 3, muu näkemys 8.

Kunnat

Suuri osa lausunnonantajista puoltaa ehdotusta.

- Lahden mukaan varhaiskasvatuksessa aloitetussa kielenopiskelussa pedagogiikan tulee perustua vahvasti varhaiskasvatustieteelliseen tietoon. Sen tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen tueksi ja ammattihenkilöstön toteuttamaa.
- Kuntaliitto kannattaa ehdotusta mutta huomauttaa, että varhaiskasvatus on vapaaehtoista. Kuntaliitto haluaa vielä huomauttaa, että on epäselvää, mitä kielen "opettaminen" varhaiskasvatuksen kontekstissa tarkoittaa. Varsinaisesti opettaminen tuossa merkityksessä ei varhaiskasvatuksen tehtäviin kuulu.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat suurelta osin puoltavat ehdotusta, mutta pitävät sitä liian suppeana. Esi- ja alkuopetuksen kytkentää kaivataan.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat valtaosin puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Lastentarhanopettajaliiton mukaan vieraiden kielten opiskeluun orientoivan toiminnan lisääminen varhaiskasvatuksessa tukee varhennetun kielen opiskelun aloittamista alkuopetuksessa. Tämä vahvistaa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen muodostamaa elinikäistä oppimista tukevaa, johdonmukaista jatkumoa ja on kannatettava ehdotus. Nyky-yhteiskunta on moninainen, monikulttuurinen ja monikielinen. Lastentarhanopettajaliitto painottaa kielten oppimisen olevan vaikuttava tekijä erilaisten ryhmien välisen vuorovaikutuksen muodostumisessa ja kulttuurin ymmärtämisessä sekä yhteiskunnan jäseneksi kasvamisessa, jolloin kielten oppimista tulee tukea jo varhaiskasvatuksessa. Kielikylpyopetuksen koulutuspaikkojen riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota ja turvata niiden saatavuus. Lastentarhanopettajien täydennyskoulutusta kielten opiskelua orientoivaan pedagogiikkaan tulee myös olla riittävästi. Yliopistojen suomen- sekä ruotsinkielisten lastentarhanopettajakoulutusten aloituspaikkoja tulee myös lisätä.
- Akavan mukaan esityksen toteuttaminen edellyttää velvoittavaa asetusta ja pedagogiikan kehittämistä.
- OAJ:n mukaan kielikylpyopetusta ei ole nykytilassa kattavasti saatavilla koko maan alueella. Alueellisesta tasa-arvosta huolehtiminen on tärkeää.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

- OPH:n mukaan varhainen tutustuminen kieliin ja kulttuureihin lisää lasten ymmärrystä eri kieli- ja väestöryhmiä kohtaan sekä kielituntemusta. Varhainen tutustuminen kieliin ja kulttuureihin edistää tuntemusta Suomen monimuotoistuvasta kielimaisemasta.

Muut

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

- Familia ry:n mielestä kielikylpyopetusta tulee laajentaa myös muihin kieliin kuin ruotsiin, jolloin kaksikieliset lapset ovat yhdenvertaisessa asemassa riippumatta siitä, mitä kieliä he puhuvat. Useamman kuin yhden äidinkielen rekisteröinti mahdollistaa kielikylpytarjonnan kohdentamisen alueellisesti todellisen tarpeen mukaan.
- Ippo ry toivoo harvinaisten kielten opetusta huomioitavaksi.

18. Selvittäjän ehdotuksen mukaan yliopistot vahvistavat kielitietoisuuteen ja lasten kielellisen kehityksen tukemiseen perehdyttäviä sisältöjä lastentarhanopettajakoulutuksessa.

Lausunnoissa puoltajia 112, vastustavia näkemyksiä 1, muu näkemys 12.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Kunnat

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta ja pitävät sitä tärkeänä.

- Kuntaliitto pitää erittäin tärkeänä, että tässä ehdotuksessa mainitaan myös sosionomit, jotka saavat ammattikorkeakoulusta kelpoisuuden toimia lastentarhanopettajan tehtävissä.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Arenen mukaan ammattikorkeakoulut kouluttavat mm. sosionomit, jotka toimivat varhaiskasvatuksessa. Myös yhteisöpedagogit toimivat kasvatusalalla. Opetussisältöjen tarkastelu ja osaamisen kehittäminen on tältä osin ulotettava myös ammattikorkeakouluihin.
- Jyväskylän yliopiston mukaan ehdotusta tulisi laajentaa myös luokanopettaja- ja aineenopettajakoulutukseen. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota muiden kuin kieliaineiden opettajien koulutuksen.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta

- JHL näkee, että kielitietoisuuteen ja lasten kielellisen kehityksen tukemiseen liittyvät kompetenssit tulee huomioida myös lastenohjaajien ja varhaiskasvatuksen lähihoitajien sekä perhepäivähoitajien tutkintovaatimuksissa. Lisäksi kielitietoisuuteen ja lasten kielellisen kehityksen tukemiseen perehdyttäviä sisältöjä tulisi ulottaa myös ammattikorkeakouluissa lastentarhanopettajiksi opiskelevien sosionomiopiskelijoiden tutkintovaatimuksiin.
- Sukol toivoo sisältöjä lisättävän myös luokanopettaja- ja aineenopettajakoulutukseen.
- Lastentarhanopettajaliiton mukaan tietoisuus lapsen kielen kehityksen kulusta on pohja lastentarhanopettajan pedagogiselle toiminnalle, jonka tulee olla vahvaa ja asianmukaista tavoitteet saavuttaakseen. Kattavat opinnot kielitietoisuuden ja lasten kielellisen kehityksen tukemiseen edellyttää lastentarhanopettajakoulutuksen laajentamista maisteritasoiseksi.
- Vahva tieto kielenkehityksen etenemisestä on perusta myös sen haasteiden tunnistamiselle, niin lastentarhanopettajan kuin varhaiserityisopettajan työssä. Lastentarhanopettajaliitto korostaa varhaiserityisopettajien ammatitietoisuutta kielen kehityksen haasteiden tunnistamisessa ja asianmukaisen tuen suunnittelussa. Monikielisyys tuo mukanaan myös lisääntyneitä haasteita kielen kehityksen ongelmien tunnistamisessa ja niiden tukemisessa sekä kielen oppimisen mahdollisuuksissa. Tunnistaminen edellyttää laaja-alaista asiantuntijuutta, jota varhaiserityisopettajilla on lasten sekä kokonaisvaltaisesta, että kielellisestä kehityksestä. Lastentarhanopettajaliitto korostaa yliopistollisen lastentarhanopettajien koulutuspaikkojen lisäämistä, sillä varhaiserityisopettajat valikoituvat näistä opiskelijoista. Keskeistä on lisätä varhaiskasvatuksen erityisopettajien koulutusmääriä.

Ministeriöt ja valtion virastot

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta.

- OPH katsoo, että esitetyt sisällöt ovat ensiarvoisen tärkeitä lastentarhanopettajien koulutuksessa. Täydennyskoulutuksen avulla tulee varmistaa myös muiden varhaiskasvatuksessa työskentelevien ammattiryhmien kielitietoisuuden kehittäminen hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa. Varhaiskasvatukseen ja alan koulutukseen liittyy kielen kehityksen seurantaan ja (äidin)kielen oppimiseen liittyviä asioita, joten kielitietoiselle / monikielisyyspedagogiikalle ja vieraan kielen oppimiseen liittyville tiedoille ja taidoille on luonnollinen kiinnityskohtansa alan opinnoissa

Muut

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Suomen ainedidaktisen tutkimusseuran mukaan perehdyttävien sisältöjen opetus on resursoitava ja varmistettava, että koulutuksesta vastaavat kielididaktiikan asiantuntijat. Heidän on kyettävä kehittämään työtään pitkäjänteisesti pysyvissä työsuhteissa. Alue vaatii myös lisää ainedidaktista tutkimusta. Tällä hetkellä lastentarhanopettajien koulutuspaikkojen määrää on nostettu selkeästi, mikä vaikuttaa myös kasvaneeseen tarpeeseen lastentarhanopettajakoulutuksen kieltendidaktikkojen osalta. Tähän tarpeeseen on vastattava uusilla työpaikoilla.
- Suomalaisuuden liiton mukaan muut taidot tärkeämpiä. Äidinkieli ensin, kielitietoisuus on epämääräinen käsite.

19. Selvittäjän ehdotuksen mukaan yliopistot ja ammattikorkeakoulut suunnittelevat ja järjestävät yhteistyönä lyhytkestoisempaa täydennyskoulutusta ja erikoistumiskoulutusohjelman kielitietoisesta opetuksesta lastentarhanopettajille.

Lausunnoissa puoltajia 109, vastustavia näkemyksiä 2, muu näkemys 12.

Kunnat

Lausujista valtaosa puolsi ehdotusta, muutama pitää ehdotusta liian kalliina.

Poimintoja lausunnoista

- Espoon mukaan toimintaympäristön muututtua aiempaa vahvempi pedagoginen kielitietoisuuden opetuksen osaaminen lastentarhanopettajien tehtävissä toimiville on välttämätöntä ja täydennyskoulutuksessa tulisi ottaa huomioon osaamisen lähtötaso.
- Kuntaliitto korostaa, että lastentarhanopettajien ohella myös lastenhoitajien, kasvatushenkilöstö, ja muun varhaiskasvatuksessa työskentelevän henkilökunnan pitäisi saada sama mahdollisuus vahvistaa osaamistaan kielitietoisesta opetuksesta. Varhaiskasvatus on kokonaisvaltaista toimintaa, ja kielen tulee olla ”läsnä” toiminnassa koko päivän aikana. Siksi on erittäin tärkeää, että kaikkia henkilöstöryhmiä täydennyskoulutetaan. Raportista puuttuvat esitysten toteuttamista koskevat kustannusarviot kokonaan. Kuntaliitto painottaa, että täydennyskoulutuksen osalta tulisi myös arvioida sijaiskustannukset koulutukseen osallistumisen näkökulmasta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista:

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Jyväskylän yliopiston mukaan täydennyskoulutusta tarvitaan, mutta se tulee ulottaa myös luokanopettajien ja aineenopettajien koulutukseen, toivottavasti jatkossa myös toisen asteen koulutukseen. Myös korkeakouluissa toimivat opettajat tarvitsisivat kipeästi alan täydennyskoulutusta.
- Täydennyskoulutukset ja erikoistumiskoulutusohjelmat ovat hyvä ajatus, ja niissä on pohdittava niiden tarjoamista mahdollisimman laajalti alueellisesti. Mallia voitaisiin ottaa perusopetuksen opettajille suunnatuista täydennyskoulutuksista. Koulutusten kehittämisessä on hyödynnettävä eri korkeakoulujen yhteistyötä: yliopistoilla on vahvan tutkimusroolin kautta osaaminen kielitieteisistä opetuksesta, ja koulutusten tuleekin pohjautua tutkittuun tietoon.
- Kajaanin ammattikorkeakoulu puoltaa lyhytkestoista täydennyskoulutusta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta, myös muita näkemyksiä.

- JHL, SAK toivovat toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneiden varhaiskasvatuksen ammattilaisten huomioimista.
- Lastentarhanopettajaliitto puoltaa vahvasti, korkeatasoista kielen oppimista tukevaa toimintaa voidaan toteuttaa ainoastaan pedagogisen ammattitaidon ja -tiedon ollessa riittävän vahvaa. Täydennys- ja erikoistumiskoulutukset mahdollistavat tarvittavan ja kattavan kielitieteisen osaamisen lisäämisen lastentarhanopettajille, tukien samalla varhaiskasvatuksen laadun kehitystä. Lastentarhanopettajaliitto painottaa ehdotettujen lisäkoulutusten olevan välttämätön keino vahvistaa kielitieteistä opetusta ja siten myös monikielisyyttä. Koulutus on kuitenkin järjestettävä työajalla ja riittävän laaja-alaisesti. Korkeakouluille tulee myös varmistaa riittävä rahoitus ja resurssit näiden täydennyskoulutusten ja erikoistumiskoulutusten suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi.
- OAJ pitää ehdotusta kannatettavana. Tutkintokoulutuksen sisälle ei välttämättä mahdu riittävästi syventäviä opintoja. Erikoistumiskoulutusten osalta on niiden rahoitusmekanismia vakautettava, jotta korkeakouluilla on mahdollisuus järjestää koulutusta. Ammatillisen opettajankoulutuksen tuottama kielivaranto tulee huomioida kielivarannon lisääjänä. Opettajankoulutusta järjestetään myös muilla kielillä (lähinnä englanti). Ammatillisella opettajankoulutuksella on rooli koko ammatillisen (amk, amm. ja aikuiskoulutus) koulutuksen ja vapaan sivistystyön opettajien kielivarannon lisäämisessä perus- tai täydennyskoulutuksen aikana.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta.

Muut

Otteita lausunnoista

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan kannatettava ehdotus, kuitenkin niin, ettei kielitietoisuuden ja monikulttuurisuuden teemoja liitetä ainoastaan vieraisiin- ja maahanmuuttajakieliin ja –ryhmiin, myös maan alkuperäiskielet/ saamen kieliin liittyvän kielitietoisuuden lisääminen huomioitava. Huolehditaan

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

varhaiskasvatusalan ammattilaisten riittävästä kouluttamisesta ja täydennyskouluttamisesta saamenkielisen varhaiskasvatuksen ja saamenkielisen kielipesätoiminnan tarpeisiin.

JATKUMO ERI KOULUTUSASTEIDEN VÄLILLE

20. Selvittäjän ehdotuksen mukaan kannustetaan kuntia laatimaan vuoteen 2020 mennessä kieli- ja kansainvälisyysohjelmat, joissa kieltenopetusta tarkastellaan oppilaidenkielipolkujen jatkumon, kielivalintojen tarjonnan ja jakauman, kunnan tai maakunnan elinkeinoelämän tarpeiden sekä kansallisten tarpeiden kannalta. Ohjelmissa huomioidaan myös vapaan sivistystyön oppilaitosten rooli kielipolitojen jatkumon varmistamisessa.

Lausunnoissa puoltajia 100, vastustavia näkemyksiä 7, muu näkemys 17.

Kunnat

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat. Joissakin kunnissa toimintaa on jo toteutettu.

Otteita lausunnoista

- Helsinki puoltaa ehdotusta. Toimintaympäristöt Helsingissä ovat jo nyt monikielisiä, monikulttuurisia ja kansainvälisiä. Kielipolut, kielivalinnat, kielivalintojen tarjonta ja jakauma sekä kaupungin strategia ovat asioita, jotka on hyvä saada läpinäkyviksi kuntalaisen kannalta. Oppijoiden ja huoltajien valintojen tulee pohjautua tietoon.
- Lieto näkee, että kunnissa on jo ops:t ja niissä kieliohjelmat. Vakituinen viranhaltijarakenteen säätelee tarjontaa. Sitä ei voi nopealla aikavälillä muuttaa pienissä ja keskisuurissa kunnissa.
- Kuntaliitto kannattaa ehdotusta mutta haluaa kommentoida, että asia tulisi tarkastella laajemmin kuin vain kuntien näkökulmasta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääasiassa tukivat ehdotusta.

Otteita lausunnoista

- Jyväskylän yliopiston mukaan ohjelmien laatimisen yhteydessä olisi syytä varmistaa, että ne sisältävät konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joiden etenemistä voidaan seurata.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat tukivat ehdotusta.

- Amke totesi, että kielipolkujen jatkumoa ja kielivalintojen tarjontaa kehitettäessä on otettava huomioon, että toisen asteen koulutuksesta valtaosa merkittävän osan järjestävät kuntayhtymät ja yksityisoikeudelliset koulutuksen järjestäjät. Suomessa vain seitsemän kaupunkia toimii alueensa suurimpana ammatillisen koulutuksen järjestäjänä. Kielikoulutuksen jatkumo ja tarjonta ulottuvat myös toisen asteen koulutukseen, joten yhteistyön pitää kattaa myös muut koulutuksen järjestäjät kuin kunnat.

Opiskelijajärjestöt

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat pitävät ehdotusta erittäin kannatettavana.

Poimintoja lausunnoista

- SLL pitää hyvänä, että kieltenopetusta ja nuorten kansainvälistymismahdollisuuksia kehitetään suunnitelmallisesti. Nuorten vaikutusmahdollisuuksista on pidettävä huoli – osallistamalla suunnitteluvaiheessa varmistetaan, että esim. kielitarjonnassa huomioidaan opiskelijoiden toiveet. Tämä lisää myös nuorten kielivalintoja.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat tukevat ehdotusta. Työnantajajärjestöt korostavat suunnitelmallisen kielikoulutuksen olevan osa kunnan perustehtäviä jo nykyisellään.

Poimintoja lausunnoista

- JHL muistuttaa, että kuntien kieli- ja kansainvälisyysohjelmia laadittaessa olisi selvitettävä työikäisten kielitaitoon liittyviä puutteita ja tarpeita. Tällä hetkellä työmarkkinoilla on runsaasti työntekijöitä, joiden kielitaito on puutteellista, mikä vaikeuttaa työllistymistä ja uralla etenemistä. Tämän aikuisväestön kohdalla olisi perusteltua kartoittaa vapaan sivistystyön mahdollisuuksia kielitaidon kehittämisessä. Lisäksi tulisi selvittää, miten julkinen valta voisi kannustaa ja tukea taloudellisesti työntekijöiden vieraiden kielten opiskelua, ja mikä olisi työnantajien rooli. Myös työttömien vieraiden kielten opiskelumahdollisuuksia tulisi tukea taloudellisesti.
- Sukol näkee, että on tärkeä katsoa kielipolkua laajasti. Vapaan sivistystyön kieltenopetus ei täytä tällä hetkellä esitettyä roolia kieliopinnojen jatkumon varmistamisessa.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat pääosin tukevat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että kielten opiskelussa huomioidaan elinkeinoelämän tarpeet. Hallituksen kertomuksessa kielilainsäädännön soveltamisesta on useaan otteeseen tuotu esiin kielitaitoisen henkilökunnan puute, erityisesti ruotsin kielen osalta. Kiinnittämällä huomiota ja tekemällä yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa voidaan parantaa työelämän tarpeiden huomioimista entisestään myös kieliopinnoissa.
- OPH on ohjannut koulutuksen järjestäjiä ja kouluja suunnitelmalliseen kv-toimintaan, jonka lähtökohta on opetussuunnitelman perusteissa eli osaamisessa ml. kielitietoisuus, monikielisyys ja eri kielten osaaminen. Samalla kansainvälisyyttä on ohjattu rakentamaan tasolta toiselle niin, että kv-osaamista vahvistetaan monipuolisen kotikansainvälisyyden avulla eli hyödyntäen koulussa ja omalla paikkakunnalla tarjoutuva kansainvälisyys. Tässä kuntien kieliohjelmat ovat keskeinen elementti. Seuraava taso ovat alueelliset ja valtakunnalliset yhteistyön kentät, jotka auttavat jakamaan resursseja ja tekemään uusia avauksia. Kansainvälinen liikkuvuus ja mahdolliset vaihto-ohjelmat täydentävät kokonaisuuden. Olisi hyvä, että kunnat kuvaisivat myös omat ”kieliekosysteeminsä”, joka määritteli kieliohjelman ja mahdollisen kaksikielisen opetuksen tarjonnan, koulujen kielitarjonnan ja vähimmäisoppilasmäärät, kielipolut, kansalliskielistrategian edellyttämät toimenpiteet sekä paikallisen muun kielitarjonnan ja esimerkiksi yhteistyön korkeakoulujen kanssa, sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa mietityt strategiat.
- Saamelaiskäräjien mukaan kannatettava ehdotus, kuitenkin niin, ettei monikielisyys ja -kulttuurisuusteemoja liitetä ainoastaan kansainvälisyyteen vaan muistetaan se, että Suomessa on perinteisesti myös omaa monikielisyyttä ja -kulttuurisuutta, kuten alkuperäiskansa saamelaiset kielineen

21. Selvittäjän ehdotuksen mukaan Opetushallitus kokoaa yhdessä Kuntaliiton kanssa kieltenopetuksen kehittäjäkuntien verkoston, jossa kunnille annetaan tukea ja mahdollisuus tehdä yhteistyötä hyvien käytäntöjen löytämiseksi ja levittämiseksi kieltenopetukseen. Työssä hyödynnetään olemassa olevia verkostoja. Opetushallituksen kokeilukeskus osallistuu verkoston luomiseen.

Lausunnoissa puoltajia 107, vastustavia näkemyksiä 1, muu näkemys 12.

Kunnat

Kuntaliitto pitää ehdotusta merkittävänä ja kannatettavana. Kuntaliitto pitää yhteistyötä Opetushallituksen kanssa tärkeänä.

Lausunnonantajat kahta lukuun ottamatta tukivat ehdotusta. Olemassa olevien verkostojen, kuten Majakka-verkostojen hyödyntämistä toivottiin.

Poimintoja lausunnoista

- Helsingin kaupunki puoltaa esitystä. Verkostomainen toiminta kehittämisessä on hyvä ajatus. Helsinki haluaa olla mukana osana kieltenopetuksen kehittäjäkuntien verkostoa.
- Jyväskylän kaupungin perustelut: On erittäin toivottavaa, että kielten opetuksen verkosto nähdään laajemmin kuin pelkkänä kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen verkostona, joka mielletään koskemaan pelkästään maahanmuuttajaopetusta (nykyiset POIJU ja REIMARI). Opetussuunnitelmassa puhutaan kielikasvatuksesta, johon kuuluvat kaikki kielet. Kielikasvatuksen verkosto olisi luontevampi toimintatapa kuin eriytyminen maahanmuuttajien asioista huolehtivaan tai vieraiden kielten opetuksesta huolehtivaan erillisiin verkostoihin. Haasteena tällaiselle toiminnalle on verkoston laajuus ja sitä, miten verkosto tukee kuntia. Perus-opetuksen opetussuunnitelmassa mainitaan ”kieli” sanana 1953 kertaa.
- Kittilän mukaan kuntatasolla toimiessa on valtakunnallisen verkoston tuki ja osaaminen ensiarvoisen tärkeää kyseessä olevassa kieltenopetuksen kehittämisessä.
- Tampereen mukaan toimenpide on tarpeellinen. Kuntaliitto voi toimia tämän koordinaattorina. Kehittäjäkunniksi valittaneen erilaisia kuntia, mutta joukkoon tulisi sisällyttää useita suuria koulutuksenjärjestäjiä, joilla on runsas kielivalikoima.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat tukivat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Helsingin yliopiston mukaan OPH:n tukemissa hankkeissa ja verkostoissa on kerrytetty arvokasta tietoa ja osaamista, jota kannattaisi jalkauttaa kuntiin. Verkostot kuitenkin usein hiipuvat, koska ne jäävät projektirahoituksen loppumisen jälkeen ilman koordinaattoreita. Lyhyellä projektipalkalla aktivoituneet toimijat hakeutuvat pakostakin muihin tehtäviin ja jäljelle jäävät ainoastaan valmiit rakenteet eli ”perinteiset” kielet ja niiden opettajat.
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan Kieltenopetuksen kehittäjäkuntien verkoston luominen on ehdottoman tärkeää Suomen kielikoulutuksen kehittämiseksi. Kehittäjäkuntien verkoston työstä pitää kuitenkin tiedottaa laajalti, ja työtä on seurattava esimerkiksi tutkimuksella ja hyvin suunnitellulla seurannalla. Hyvien käytänteiden jakaminen muille kuin verkoston kehittäjäkunnille on ehdottoman tärkeää, jotta myös muilla kunnilla on mahdollisuus kehittää omaa kielikoulutustaan. Tavoitteena on

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

oltava, että kielikoulutusta Suomessa kehitetään laajasti, tasa-arvoisesti ja avoimesti. Vaarana on muuten se, että kielikoulutus eriarvoistuu entisestään alueellisesti sekä sukupuolen ja sosio-ekonomisen aseman mukaan. Kehittäjäkuntien verkoston on siksi pyrittävä nimenomaan tukemaan myös niitä kuntia, joilla ei tällä hetkellä ole resursseja tai riittävää osaamista kehittää toimintaa. Kielikoulutuspolitiikan verkosto (Kieliverkosto, www.kieliverkosto.fi) on mielellään mukana kehittäjäkuntien verkoston kehittämistyössä, sillä Kieliverkostolla on tarvittavaa osaamista ja valtakunnallisia verkostoja tällaiseen työhön. Kieliverkosto pyrkii kehittämään Suomen kielikoulutuksen kenttää tutkimuspohjaisesti, ja se on jo vakiinnuttanut paikkansa kielikoulutuksen kentän toimijana. Kieliverkosto voi esimerkiksi tarjota verkoston kehittämiseksi tiedottamiseen liittyvää tukea ja tiedottaa kuntaverkoston toiminnasta omille sidosryhmilleen.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat tukivat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat pääsääntöisesti tukivat ehdotusta, opiskelijoiden rooli kieltenopetuksen kehittämisessä tulisi huomioida.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat tukivat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- EK kannattaa ehdotusta, mutta huomauttaa, että verkoston ei tulisi rajoittua kuntiin, vaan huomioida myös muut koulutuksen järjestäjät.
- Lastentarhanopettajaliiton mukaan ehdotus on kannatettava, jos verkostoon otetaan mukaan opetuksenjärjestäjän ja varhaiskasvatuksen opetushenkilöiden edustus.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat pääosin tukivat ehdotusta.

- OPH näkee tärkeänä, että kartoitetaan ja otetaan täyteen käyttöön olemassa olevat verkostot, joita esimerkiksi Opetushallituksella on useita; vrt kohta 20. Varteenotettava lähtökohta on kielten kärkihankkeen verkoston kehittäminen laajemmaksi kieltenopetuksen kehittämisverkostoksi ja toiminnan vakiinnuttaminen. Opetushallitus on lisäksi pitkään hallinnoinut suomi toisena kielenä - opetuksen kehittämisverkostoa ja levittää hyviä käytäntöjä ja antaa informaatio-ohjausta kieltenopetuksesta myös muissa maahanmuuttajaopetuksen verkostoissa.

Muut

Lausunnonantajat tukivat ehdotusta

- Engl. koulun säätiön mukaan lukiodien osalta verkosto on jo olemassa (valtakunnallinen erityistehtävä). Sama verkosto voisi toimia aktiivisesti mm. 16, 17, 20 mainittujen asioiden kehittäjinä/mallintajina ja tydenskoulutuksen antajina yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

KIELET KAIKISSA KORKEAKOULUTUTKINNOISSA

22. Selvittäjän ehdotuksen mukaan yliopistot ja ammattikorkeakoulut lisäävät kielten ylioppilaskokeiden huomioimista opiskelijavalinnassa. Tämä tarkoittaa myös muita kieliä kuin suomea/ruotsia ja englantia.

Lausunnoissa puoltajia 61, vastustavia näkemyksiä 20, muu näkemys 42.

Kunnat

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Puoltavissa lausunnoissa nähdään opiskelijavalinta mahdollisuutena ohjata hakijoiden käyttäytymistä ylioppilaskokeessa ja täten vahvistaa kielten osaamista laajemmin yhteiskunnassa. Lausunnoissa kiinnitetään myös huomiota alakohtaisten erityispiirteiden merkitykseen, kaikilla tieteenaloilla ei ole vastaavia tarpeita kieliosaamiselle. Toiset lausujat muistuttavat kielitaidolla olevan merkitystä kaikilla tieteenaloilla. Vastustavissa lausunnoissa katsotaan asian kuuluvan yliopistojen toimivaltaan.

Poimintoja lausunnoista

- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan suunnitellut todistusvalintamuutokset ja pistetaulukot korkeakouluun hakiessa painottavat vahvasti opiskelijan matematiikan ja äidinkielen taitoja ja osaamista. Tällä hetkellä uudistuksessa perustellaan näiden oppiaineiden painottamista OPSin kurssimääriin perustuen eli työmäärästä palkitaan. Tällä perusteella lyhyiden kielten ylioppilaskokeisiin osallistuminen ei kannata. Kurssimääriin perustuva palkitseminen on jossain määrin ongelmallinen: millä perusteella yhteen aineeseen panostaminen olisi parempaa kuin esimerkiksi useampaan kieleen panostaminen, kun viime kädessä kaikki suorittavat yhtä paljon kursseja suorittaakseen lukion? Kaiken kaikkiaan oppiaineita on vaikea vertailla keskenään. Opiskelijavalintojen uudistamisessa on myös vaarana yleisesti se, että lukiosta muodostuu valmennuskurssi korkea-asteelle hakua varten, kun opiskelijoiden täytyy entistä aiemmin taktikoida tai tietää, mille alalle korkea-asteella aikoo hakea. Todistusvalintauudistukset eivät kannusta monipuolisen kielitaidon hankkimiseen, sillä niistä saa painotetusti pisteitä vain silloin, kun hakukohteissa käytetään kieliin painotettavaa pisteytystaulukkoa. Tämä ei voi olla vaikuttamatta heikentävästi opiskelijoiden motivaatioon opiskella kieliä. Korkeakoulutukseen hakiessa monipuolisen kielitaidon arvostaminen olisi kuitenkin erittäin tärkeää, sillä ilman kielitaitoa ei pärjää korkeakouluopinnoissa ja tulevaisuuden työelämässä. Monet opiskelijat suorittavat nykyisin pitkän oppimäärän kieliopinnot, mutta päätyvät kirjoittamaan lyhyen oppimäärän ylioppilaskirjoituksissa.
- Kielten ylioppilaskirjoitusten kirjoitusmäärät ovat vähentyneet radikaalisti viime vuosina, eikä suunniteltu pisteytystyökalu paranna tilannetta. Kaikesta kielitaidosta eli esimerkiksi niin pitkän kuin lyhyidenkin kielten ylioppilaskirjoituksista tulisi palkita korkeakouluun hakiessa, jotta Suomessa voidaan ylläpitää monipuolista ja laadukasta kieltenopetusta, saada eri kielten osaajia korkeakouluihin ja työelämään sekä monipuolistaa kielivarantoa. Vaikka pisteytystaulukko tarjoaakin mahdollisuuksia eri aloille tehdä omia painotuksiaan (esim. kielipainotus), monipuolisen kielitaidon tulisi kuitenkin olla kaikille aloille hakeville tärkeä pisteytettävä kohde. Monipuolista kielitaitoa tarvitsevat kaikkien alojen edustajat, eivät vain kielellisesti lahjakkaat tai ne, jotka aikovat suuntautua kielten opintoihin korkea-asteella.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa vastustavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- SLL pitää tärkeänä, että opiskelijavalinnassa luodaan kannusteita valita ja kirjoittaa vieraita kieliä monipuolisesti. Kieltenkään merkitys ei pidä kuitenkaan nousta kohtuuttomaksi suhteessa muihin aineisiin, vaan valintaperusteissa on löydettävä sopiva tasapaino.
- Samok katsoo, että opiskelijavalintojen tavoitteena tulee olla korkeakouluopintoihin soveltuvuuden mittaaminen, ei toisen asteen koulutuksen ohjaaminen.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Kielten opiskelumahdollisuuksien alueellinen vaihtelu sekä kieltenopiskelun vähäisempi määrä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa nähdään muodostavan kynnyksen korkeakoulutukseen pääsulle ja johtavan koulutuspolkujen syvempään eriytymiseen. Toisaalta puoltajat katsovat, että kaikki kielioopinnot ja arvosanat tulee ottaa huomioon opiskelijavalinnassa.

Poimintoja lausunnoista

- OAJ:n mukaan on tärkeää, että korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa otetaan huomioon myös ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen kielissä. Tätä kautta myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoita motivoidaan jatko-opintoihin ja mahdollistetaan heille aidot korkeakouluopintovalmiudet ja -kelpoisuus. Kielivalikoima on kaventunut ammatillisessa koulutuksessa rahoituksen heikkenemisen johdosta
- EK:n mielestä kielitaito ei saa olla opiskelijoiden valinnoissa itsetarkoitus, vaan alan substanssin osaaminen ja motivaatio tulee mennä edelle.
- SAK korostaa toisen asteen yhtenäisyyttä jatko-opintokelpoisuuden tuottavana väylänä. Esityksen puutteena on, että siitä puuttuu ammatillinen toinen aste. SAK painottaa, että ammatillista väylää pitkin kokea-asteelle siirtyä huomattava osa opiskelijoita. Korkea-asteen opiskelijavalinnoissa ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen myös kielissä tulee huomioida eikä ammatillisen väylän kautta korkeakouluun pyrkivien asemaa tule heikentää. Ylioppilaskokeen merkitystä jatko-opintoihin pyrkiessä tulee katsoa kokonaisuutena. Kielitaidon merkityksen korostaminen sellaisenaan vaatisi lisäpohdintaa. Kielten opiskelun mahdollisuudet vaihtelevat suuresti alueellisesti. Lisäksi vieraiden kielten tosiasiallinen opiskelu on selkeästi vähäisempää toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa lukiokoulutukseen verrattuna.
- Kynnystä korkeakouluopiskeluun ei tulisi nostaa kielitaitoon liittyviä osaamisvaatimuksia korottamalla. Jos korkeakouluopintoihin pääsyn vaatimuksia korotetaan, on riskinä opintopolkujen entistä syvempi eriytyminen. Korkeakoulujen autonomiaa ja itsenäistä harkintakykyä tulisi kunnioittaa opiskelijavalintojen kriteereistä päätettäessä

Ministeriöt ja valtion virastot

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

- OPH pitää tärkeänä varmistaa, että ammatillisen väylän kautta korkeakouluun pyrkivien asema ei saa heikentyä. Ylioppilaskokeen merkitystä jatko-opintoihin pyrittäessä tulee tarkastella kokonaisuutena, ei yhden oppiaineen näkökulmasta.
- STM mukaan kielten ylioppilaskokeiden huomioimisesta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnassa tulee tehdä sukupuolivaikutusten arviointi.
- YTL pitää ehdotusta tärkeänä. Myös lyhyen kielen opiskelusta ja arvosanasta tulisi saada korkeakouluvalinnoissa pisteitä.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

- Erilaisten oppijoiden liiton mukaan ehdotus voi olla perusteltu joidenkin oppiaineiden kohdalla, mutta yleisenä periaatteena kielten yo-kokeiden huomioimisen lisääminen todennäköisesti vinouttaisi korkeakouluopintoihin pääsyä entisestään. Jatkossakin täytyy ymmärtää ihmisten erilaisuus oppimisessa sekä kiinnostuksen kohteiden että taipumusten ja kykyjen osalta. Huono menestyminen kielopinnoissa ei saa estää korkeakouluopintoihin pääsyä niiltä opiskelijoilta, joiden lahjakkuus ja kyvykkyys ovat toisaalla.

23. Selvittäjän ehdotuksen mukaan muutetaan asetusta yliopistojen tutkinnoista niin, että opiskelijalta edellytetään vähintään kahden vieraan kielen taidon osoittamista

Lausunnoissa puoltajia 47, vastustavia näkemyksiä 30, muu näkemys 44.

Kunnat

Lausunnonantajilla muu näkemys. Kannustaminen ja opiskelijan oma mielenkiinto nähdään tärkeinä tekijöinä.

- Kuntaliiton näkökulmasta ehdotus voi olla ongelmallinen. Täytyy ottaa huomioon, että opiskelijoiden määrää yliopistossa on vähennetty. Voisi myös olla aika haastavaa opiskelijoille lukea kolme eri kieltä. Epäselväksi jää mikä on kielen vaatimustaso?

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajilla muu näkemys

Poimintoja lausunnoista

- Arenella ei kantaa. Mitä tämä esitys merkitsee ammattikorkeakoulututkinnoissa? Tämä tulisi huolella pohtia. Samoin tarkastelua olisi hyvä tehdä myös yliopistojen tutkinnoissa; koskettaako esitys kaikkia kandidatin tutkintoja/maisteritason tutkintoja yms. Ja mitä taidon osoittaminen tarkoittaa, miten syvällistä taitoa. Olisiko paikallaan tehdä ensin selvitys, joka kattaa koko korkeakoulukentän, ennen kuin asetusta muutetaan?
- Helsingin yliopisto toteaa ehdotuksen ansaitsevan keskustelua yliopistojen sisällä, jotka viime kädessä päättävät tutkintojensa rakenteesta.
- Vaasan yliopiston mukaan ehdotus on tarkoituksenmukainen, jos myös alemmilla koulutusasteilla on jatkossa velvollisuus opiskella vähintään kahta vierasta kieltä äidinkielen lisäksi.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Vain yksi lausunto.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajilla muu näkemys. Lausunnoissa nousee esille huoli ammatillisen koulutuksen suorittaneiden asemasta. In- ja nonformaalin kielen osaamisen tunnistamisen tulisi olla osa kielikeskuksen palveluita, ja

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

opiskelijoiden pitäisi voida päivittää muualla opittu kieliosaaminen akateemiselle tasolle käyttäen digitaalisia sekä itseopiskelun työkaluja.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajilla muu näkemys. Pakolla toteutettua opiskelumotivaatiota pohditaan, ehdotuksella nähdään heijastumapintaa alemmille opiskelun tasoille.

Poimintoja lausunnoista

- JHL lähtökohtaisesti kannattaa useiden eri vieraiden kielten opiskelua korkeakouluissa. Opintoaikojen pitkittymisen estämiseksi, JHL kuitenkin näkee mielekkääksi mallin, jossa vieraan kielen osaaminen voidaan osoittaa yhdellä kielellä.
- SAK Lähtökohtaisesti useiden eri vieraiden kielten opiskelu korkeakouluissa on kannatettavaa. Samalla on kuitenkin syytä huomioida eri oppiaineiden ja tiedekuntien tarpeet. Kieliopintojen kuormittavuus on myös syytä ottaa huomioon opintojen etenemisen ja läpäisyn näkökulmasta. Toisen vieraan kielen puuttuminen ammatillisesta tutkinnosta ei saa estää jatko-opintoja korkeasteelle.
- Lastentarhanopettajaliitto toteaa, että mahdollisuuksia valita toinen tai edes yksi kieli tulisi lisätä. Kielten opiskelun tulee kuitenkin olla mahdollista suorittaa tutkinnon puitteissa ja mahdollisen muutoksen toteutuessa tutkintoasetuksia tulee tarkastella uudelleen. Kielten opiskelu ei saisi aiheuttaa lisää paineita opiskelijoille tai kuormittaa liikaa, ettei valmistuminen hidastuisi.
- Sivistystyönantajat: Tämä muutos heijastuisi väistämättä siihen, mitä ja miten paljon alemmilla asteilla on opiskeltava kieliä. Kieltenopetuksen lisäämistä on tarkasteltava koko koulutustarjonnan (tuntikehyksen) kannalta. Jos kielten opetusta lisätään tuntimäärinä, mitä jää pois.

Ministeriöt ja valtion virastot

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Sukupuolivaikutusten arviointi tarpeen.

- Opetushallituksen mukaan asetusmuutos lisäisi vieraiden kielten opiskelua. Kielikurssit (erityisesti ruotsi) voivat olla valmistumisen este. Tutkintoa tulee tarkastella kokonaisuutena; jos jotain sisältöä lisätään, tulee muuta sisältöä vastaavasti vähentää.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

24. Selvittäjän ehdotuksen mukaan osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen kehitetään joustavia malleja yliopistojen, lukioiden ja vapaan sivistystyön yhteistyönä

Lausunnoissa puoltajia 98 ,vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 24.

Kunnat

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta, ammatillisen koulutuksen sektoria toivotaan mukaan.

- Kuntaliiton mukaan esteet yhteistyön toteuttamiselle on selvitettävä, esim. valtionosuusrahoituksen määräytymisen tarkastelu. Yhteistyömahdollisuudet lisäävät alueellisia koulutusmahdollisuuksia eri

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

oppijoista koostuvien ryhmien avulla, kun osallistujamäärät jäisivät vähäisiksi yhdessä oppilaitosmuodossa.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat toivovat lisätietoa ehdotuksesta. Ammattikorkeakoulujen ja erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien rooli mietityttää.

Poimintoja lausunnoista

- Helsingin yliopisto kysyy, mihin tarkoitukseen osaamista osoitetaan, sillä näiden kolmen koulutuksen tarjoajan tavoitteet kielikoulutuksen osalta ovat erilaisia.
- Tampereen yliopiston mukaan koulutusvastuuta ei saa siirtää vapaan sivistystyön sektorille. Vaarana on, että koulutusvastuun hajauttaminen eriarvoistaa oppilaita ja opiskelijoita valtakunnallisesti. Miten varmistetaan koulutuksen laatu kunkin koulutuksen tukinto-ohjelman vaatimustasolla?

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta. ammatillisen koulutuksen sektoria toivotaan mukaan.

- AMKE pitää tärkeänä, että myös ammatillinen koulutus otetaan mukaan kehittämistyöhön. Kielitaitoa edellytetään kansainvälistyvässä työelämässä kaikilla tehtävätasoilla, ei yksinomaan asiantuntija- tai johtotehtävissä. Monipuolinen ja laadukas kielten opetuksen tarjonta mahdollistetaan parhaiten koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta, ammatillinen ja ammattikorkeakoulutus toivotaan yhteistyöhön mukaan.

Poimintoja lausunnoista

- SYL:n mukaan tavoite on oikean suuntainen, mutta sitä ei voida aloittaa loppupäästä eli korkeakoulutuksesta, vaan se on uudistettava varhaiskasvatuksesta, peruskoulusta ja toisesta asteesta alkaen. Tällä hetkellä korkeakouluissa opiskeleville on tarjottava mahdollisuus oppia uusi kieli tai kieliä korkeakoulutuksen aikana. SYL pitää tärkeänä, että kielipolku on eheä ja kulkee katkeamattomana varhaiskasvatuksesta aina maisterivaiheeseen asti. Tämä vaatii lisäresursseja korkeakoulujen kielikeskuksille.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta. Yhteistyömallien selvittämistä toivotaan.

Poimintoja lausunnoista

- EK edellyttää mallien kehittämistyössä tiivistä yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi kieli- ja kulttuuriosaamisen osoittamisessa tulee nykyistä tehokkaammin tunnistaa ja tunnustaa erityisesti mm. ulkomailla tehtyjä opintoja ja ulkomailta hankittua työkokemusta, kuitenkin tutkintojen vastaavuus ja laatu huomioiden.
- Akavan mukaan kokonaisuudessa on hyvä pitää mielessä eri koulutusmuotojen kielen opetuksen tavoitteet.
- Sukol mukaan osaamisen tunnustaminen on kyseisen aineenopettajan tehtävä.

Ministeriöt ja valtion virastot

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat puoltavat näkemystä.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

- KOL:n mukaan kaikissa oppilaitosmuodoissa on tärkeää kehittää osaamisperustaisuusajattelua sekä muualla opitun tunnistamista ja tunnustamista.

25. Selvittäjän ehdotuksen mukaan korkeakoulut sopivat Unifin ja Arenen johdolla työnjaosta ja yhteistyöstä Aasian ja Afrikan kielten (esim. somali, kurdi, vietnam, kiina, korea, japani) perusopetuksessa kielikeskuksissa tai vastaavissa. Tarkastelu tehdään rinnan kielten tutkintokoulutuksen kehittämisen kanssa. Yhteistyönä kehitetään myös Aasian ja Afrikan kielten verkko-opetusta maan korkeakoulujen ja aikuiskoulutuksen tarpeisiin.

Lausunnoissa puoltajia 93 ,vastustavia näkemyksiä 2, muu näkemys 12.

Kunnat

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan kootaan tieto yliopistoissa annetusta Aasian (ja Afrikan) kielten opetuksesta ottaen huomioon yliopistojen muut tieteenalat, jotka tarvitsevat näiden kielten osaamista. Kyse ei ole vain kieliaineista, vaan myös siitä, miten opetusta ja tutkimusta ylipäätään pystytään kehittämään, jos Aasian ja Afrikan kielten opetus keskitetään vain muutamiin yksiköihin. Kannatetaan verkko-opetuksen kehittämistä ja Aasian ja Afrikan kielten laajaa tarjontaa tutkinto-ohjelmissa ja kielikeskuksissa.
- Helsingin yliopiston kieli- ja kandiohjelman mukaan japanin ja kiinan kaltaisten kielten "perusopetus" kielikeskuksissa ei palvele työelämän kielitaitotarpeita, kirjoitusmerkkien ja sanaston omaksumista edellyttävää intensiivistä tahtia ei pystytä aina ylläpitämään. Työnjaon ja yhteistyön suunnittelijoilla täytyy olla korkeatasoista osaamista ja asiantuntijuutta suunnittelun kohteena olevissa kielissä, sillä ne poikkeavat huomattavasti tutummista eurooppalaisista kielistä. Ehdotuksista paistaa läpi kautta linjan, että "uusien" kielten osaamistarpeisiin pyritään vastaamaan verkko- ja digisovelluksilla ja epäselvästi määritellyllä eritasoisten (ja yhteensopimattomien) koulutusorganisaatioiden yhteistyöllä. Yhteistyö ei voi käynnistyä eikä toimia ilman päätoimisia ja asiantuntevia koordinaattoreita tai selkeitä oppimistavoitteita. Yhteistyö edellyttäisi myös opetushenkilökunnalle suunnattua huomattavaa resurssilisäystä yhteishankkeiden suunnittelua ja kehittämistä varten. Yksittäiset avaukset rajoittuvat tavallisesti yksinkertaisiin perustason kokeiluihin, joita löytyy valmiina runsaasti internetistä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Suomen ylioppilaskuntien liitto pitää tätä tavoitetta erittäin kannatettavana. SYL on esittänyt korkeakoulutukseen avointa alustamallista ratkaisua, joka mahdollistaisi resurssien jakamisen laajemmin. Tämä alustamalli mahdollistaisi myös laajemman ja joustavamman kielenopetuksen.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

- EK pitää ehdotusta varteenotettavana, mutta toivoo, että kielten valinnoissa huoltaisiin huolellisesti elinkeinoelämän tarpeita.
- OAJ:n mukaan opetusyhteistyön lisääminen vie kehitystä tähän suuntaan, kun lainsäädännön kautta tuetaan korkeakouluja uudistamaan toimintatapojaan muun muassa harvinaisten kielten opintojen järjestämisessä. Toinen aste on otettava huomioon, kun asiassa tehdään alueellista tarkastelua. Alueellinen saatavuus on turvattava, kun ratkaisuesityksiä asiassa tehdään.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

- OPH:n mukaan ehdotus on turhaan rajattu Aasian ja Afrikan kieliin; yhteistyötä voidaan kehittää eurooppalaisten kielten opetuksessakin ja jokaisella korkeakouluopiskelijalla tulisi olla mahdollisuus opiskella mm. espanjaa, italiaa, portugaliala ja esim. venäjää.
- FSF: Det är förnuftigt att koncentrera kunskande och resurser till ett ställe/färre ställen. Att utveckla webbundervisningen är också en positiv sak. Varför arbetsfördelningen mellan Unifi och Arena kopplas ihop med den examensinriktade utbildningen i språk öppnar sig inte riktigt.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

26. Selvittäjän ehdotuksen mukaan korkeakoulut lisäävät suomen/ruotsin toisena kielenä opetukseen syventäviä kursseja

Lausunnoissa puoltajia 109 ,vastustavia näkemyksiä 3, muu näkemys 9.

Kunnat

Suurin osa lausunnonantajista puoltaa esitystä.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajien näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Metropolia ammattikorkeakoulu muistuttaa, että opetussuunnitelmien sisältö ja laajuus on rajoitettuja. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiin johtavien tutkintojen opetussuunnitelmissa ei ole sisällytettävissä erillisiä suomen/ruotsin toisena kielenä syventäviä

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

kursseja muuten kuin ns. valinnaisina opintoina johtuen EU:n säätelemistä ammattitutkintoon liittyvistä direktiiveistä.

- Arenen näkemyksen mukaan kannatettava esitys, mutta edellyttää ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen vahvistamista sekä korkeakoulujen yhteistyötä.
- Kielikoulutuspolitiikan verkosto kannattaa esitystä, koska tällä hetkellä suomi/ruotsi toisena kielenä - opetus ei etene riittävän syvälliselle tasolle

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Suurin osa lausunnonantajista puoltaa esitystä.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- SAMOK näkee, että tämä on tärkeä toimenpide jolla voidaan parantaa merkittävästi kv-opiskelijoiden mahdollisuuksia jäädä Suomeen töihin.
- SYL näkee, että syynä kansanvälisten opiskelijoiden työllistymättömyyteen opintojen jälkeen on kielitaidon puute. Suomalaiset työmarkkinat tulevat tarvitsemaan nyt ja tulevaisuudessa ulkomaista työvoimaa. Kansainväliset osajat ovat resurssi yritysten kilpailukyvyn kannalta ja pystyvät täydentämään työmarkkinoita. VATT:n mukaan ulkomaisista opiskelijoista saadut "hyödyt" ylittävätkin heistä taloudelle aiheutu-neet kustannukset. Mikäli korkeakoulut eivät pysty tarjoamaan kansainvälisille opiskelijoille riit-täviä mahdollisuuksia oppia suomen tai ruotsin kieltä, ei opiskelija valmistuttuaan todennäköisesti pysty työllistymään Suomen työmarkkinoille. Tällöin kyseessä on arviolta 50 000 euron koulutus-investoinnin hukkaan heittäminen. (Garam ym. 2014.)

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Suuri osa lausunnonantajista tukee esitystä, osa pitää sitä riittämättömänä.

Poimintoja lausunnoista

- Yliopistojen opettajien liiton mukaan ehdotus on sinänsä kannatettava, mutta luultavasti joudutaan vahvistamaan koko opintopolkua, jotta saadaan riittävästi opiskelijoita syventäville kursseille. Käytännössä jo nyt osalla opiskelijoita on puutteelliset tiedot kurssien aloittamiseksi.
- EK näkee, että pelkkä korkeakoulujen syventävien kotimaisten kielten kurssien lisääminen ei ole kestävä ratkaisu integroida opiskelijoita suomalaiseen yhteiskuntaan ja tulevaisuuden työelämään. Pelkkä teoria-opiskelun rinnalla kieltä oppii motivoitummin työtä tehdessä, esimerkiksi korkeakoulujen ja työelämän yhteisissä projekteissa tai harjoittelujaksoilla. Tästä on saatu myös yrityksistä hyvää palautetta (EK selvitys korkeakoulujen yritys yhteistyöstä 2017). Siksi on tärkeää, että jo perus- ja toisen asteen oppilaitosten, että korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö olisi mahdollisimman tiivistä, mikä motivoi opiskelijaa aktiivisesti opiskelemaan ja syventämään kotimaisen kielen taitoa aidoissa työtilanteissa.
- OAJ näkee tärkeänä turvata suomen ja ruotsin kielen käyttö kaikilla yhteiskunnan alueilla ja tukea kansalliskieltemme asemaa. Korkeakoulujen tehtävä on vahvistaa yhteiskunnan infrastruktuuria. Tämä edellyttää korkeakoulujen resurssien vahvistamista.
- Professoriliitto toteaa, että yliopistossa opiskelevalta voidaan edellyttää myös toisen kotimaisen kielen hyvää hallintaa.
- Suomi toisena kielenä –opettajat ry:n mukaan ei ole riittävästi tarjolla suomen tai ruotsin kielen opintoja alkuvaiheen opintojen jälkeen. Tästä aiheutuu este monille ulkomaalaistaustaisille

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

opiskelijoille työelämään pääsemiselle. Lisäksi kun korkeakouluissa ei kannusteta tai mahdollisteta suomen tai ruotsin kielen riittävää opiskelua, yhteiskuntaan integroituminen heikkenee ja maahan jäämisen todennäköisyys laskee.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat tukevat ehdotusta. Ruotsi toisena kielenä –opetuksessa ei ole edes perusopinokokonaisuuksia. Kotimaisten kielten opinnoilla nähdään olennainen rooli maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotouttamisessa ja maahan jäännin varmistamisessa.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Suurin osa tukee ehdotusta. Suomalaisuuden liitto toteaa, että kurssien tulee olla vapaaehtoisia.

KIELTEN TUTKINTOKOULUTUS YLIOPISTOISSA

27. Selvittäjän ehdotuksen mukaan kielten tutkinto-opiskelu ja tutkimus profiloidaan eri yliopistoissa eri tavoin, ja tarpeisiin vastaamista arvioidaan yliopistojen yhteistyönä kansallisen kielivarannon näkökulmasta. Samalla huolehditaan siitä, että kielten aineenopettajakoulutusta tarjoavissa yliopistoissa on tarjolla riittävän laaja kieliaineiden kirjo. Kiinan kielen opetusta lisätään eniten.

Lausunnoissa puoltajia 76 ,vastustavia näkemyksiä 4, muu näkemys 36.

Kunnat

Lausujia vain vähän, yleensä oma, erillinen näkemys asiasta.

Poimintoja lausunnoista

- Espoon mukaan pn tärkeä varmistaa, että päteviä eri kielten aineenopettajia on riittävästi. On myös järkevää, että eri yliopistot profiloituvat yhteistyössä suunnitellen eri kieliaineiden ja tutkimuksen suhteen.
- Paltamon mukaan kieltenopettajien kouluttaminen hajautetusti eri kaupungeissa takaa sen, että koko maassa on päteviä kielten opettajia. Mikäli tiettyjen kielten opettajien koulutus keskittyy johonkin tiettyyn yliopistoon, aiheuttaa se rekrytointivaikeuksia muilla alueilla. Opettajien laaja osaaminen eri kielissä lisäksi pienillä paikkakunnilla mahdollisuuksia tarjota useampia kieliä oppilaille.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Suurin osa lausujista ei ilmaissut selkeää kantaa.

Poimintoja lausunnoista

- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan profilointia on jo nyt tehty niin rajusti, että suositus tutkinto-opiskelun ja tutkimuksen profiloinnista on jälkijättöinen. Kielten aineenopettajakoulutuksessa

huomiota on enemmän kiinnitettävä yliopistojen yhteistyöhön. Kiinan kielen aineenopettajakoulutusta on hyvä kehittää jossakin vastuukorkeakoulussa ja tarvittaessa laajentaa muihin aineenopettajakoulutuksiin.

- Helsingin yliopiston kielten kandi- ja maisteriohjelman mukaan yliopistojen yhteistyö on kannatettavaa, mutta se edellyttää yhteistä näkemystä profiloinnin tavoitteista ja toteutuksesta sekä seikkaperäisen selvityksen nykyisistä resursseista ja tulevista resurssitarpeista. Muiden kuin perinteisesti opetettavien kielten osaamista aineenopettajakoulutuksessa tulee kehittää. Kiinan ja muiden itäaasialaisten kielten koulutuksen suunnittelijoilla tulee olla realistinen käsitys kielten opiskelun vaatimasta ajasta ja ymmärrys kirjoitusjärjestelmän ja sanaston opettamisen erityisvaatimuksista. Työelämärelevantin kielitaidon (ml. luku- ja kirjoitustaito) saavuttaminen näissä kielissä edellyttää huomattavasti pidempää ja sitoutuneempaa panostusta kuin tutummissa eurooppalaisissa kielissä.
- Tampereen yliopiston mukaan kielten tutkinto-opiskelua ja tutkimusta ei tule profiloida eri yliopistoissa eri tavoin. Kieliaineiden tarjonta yliopistoissa vaikuttaa myös varhaiskasvattajien ja luokanopettajien koulutukseen. Kaikissa opettajankoulutusta tarjoavissa yliopistoissa on varmistettava mahdollisuudet kieliaineiden opiskeluun esimerkiksi sivuaineena. Näin varmistamme kielipolun valtakunnallisen saatavuuden ja saavutettavuuden.
- Oulun yliopiston mukaan hyvä ehdotus, mutta erityisesti alueellisesta kattavuudesta ja yliopistotasolla eri kielten monipuolisesta tarjonnasta on huolehdittava.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ei lausuntoja

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajia vain kaksi, muu näkemys.

- SLL:n mukaan koulutustarjonnan profiloinnissa tulee kiinnittää siihen, että kielten opiskelumahdollisuuksia on edelleen kattavasti tarjolla eri puolilla Suomea. Lisäksi SLL kannustaa kielten koulutusohjelmia olemaan aloitteellisia lukiodien ja korkeakoulujen yhteistyössä – usein yhteistyössä korostuu luonnontieteelliset ja teknilliset alat.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajilla pääasiassa puoltava tai muu näkemys. Lausunnonantajilla huomioita ehdotusten vaikutuksista työllistyvyyteen.

Poimintoja lausunnoista

- Aikuislukiodien opettajien mukaan kieliaineiden riittävän laajan kirjon varmistaminen on toivottavaa. Samalla eri kielten tutkinto-opiskelijoiden määrä on pidettävä sellaisena, että valmistuvilla on realistiset mahdollisuudet saada töitä kieltenopettajina. Tällä hetkellä niin ei ole.
- EK kannattaa ehdotusta yliopistojen profiloitumisesta kielten opiskelutarjonnassa ja tutkimuksessa tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Ehdotus kytkeytyy tiiviisti meneillään olevaan Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030-työhön, missä korkeakouluille työtetään kannustimia nykyresurssien puitteissa työnjakoon ja profiloitumiseen omiin vahvuuksiinsa kansallisesti ja kansainvälisesti. Siksi on tärkeää, että OKM:n ja Suomen Akatemian rahoitus yliopistoille tukisi myös niiden profiloitumista eri kieliin.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- JHL näkemyksen mukaan tavoite on sinänsä kannatettava, on yliopistojen profiloinnissa kunnioitettava yliopistojen autonomiaa. Kiinan kielen ohella myös naapurimaiden kielten, eritoten venäjän kielen, opetus tulisi huomioida
- KAJ katsoo, että jo nyt yliopistot ovat pyrkineet profiloitumaan tarjottavien kielten perusteella. Profiloitumispyrkimyksissä on kuitenkin otettava huomioon myös kieliasiantuntija-ammattit, ei vain kielten aineenopettajat. Etenkin käännöstieteessä yliopistojen profiloituminen tiettyihin kieliin voi heikentää tutkimusta ja opetusta, kun kielten professuureja tai jatko-opintomahdollisuuksia ei ole enää tarjolla kuin tiettyssä yliopistossa.
- OAJ: huolehditaan siitä, että alueellinen kielten saatavuus ja kielten opetus on turvattu. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että kielten aineenopettajakoulutusta tarjoavissa yliopistoissa ja sillä alueella on tarjolla mahdollisuus opetusharjoitteluun opiskeltavalla kielellä eli myös toisen asteen ja perusasteen opiskeltavien kieliaineiden tarjonta on oltava tällöin riittävän laajaa. Lisäksi OAJ haluaa kiinnittää huomiota siihen, että ammattikorkeakoulu on osa korkeakoulujärjestelmää. Amkeissa tehdään kansainvälisessä yhteistyössä tutkimusta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toimintaa ja niillä on rooli myös maahanmuuttajien kouluttamisessa. Tämän takia on merkityksellistä, että myös ammattikorkeakoulut arvioivat toimintaansa kansallisen kielivarannon näkökulmasta. Tieto on tärkeä myös koulutusohjelmien kehittämiseksi; kuten selvityksessä todetaan, ammattikorkeakoulujen kielten opetus on supistunut rahoituksen leikkausten takia.
- Professoriliitto toteaa, että yliopistojen autonomia on turvattu laissa. Ennen kuin yliopistot mahdollisesti tekevät päätöksiä kielten tutkinto-opiskelusta ja tutkimuksen profiloinnista, tulee heidän käydä yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut asiasta henkilöstön kanssa.
- YLL näkee, että profiloinnin tulee tukea kielivarannon laajenemista, eikä se saa johtaa tarjonnan supistumiseen. Alueellisesti on turvattava riittävän kattava kielitarjonta korkeakoulusektorilla. On huolehdittava siitä, että kielten aineenopettajakoulutusta tarjoavissa yliopistoissa on tarjolla mahdollisuus opetusharjoitteluun opiskeltavalla kielellä samalla maantieteellisellä alueella.

Ministeriöt ja valtion virastot

Pääosin puoltavia näkemyksiä.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

28. Selvittäjän ehdotuksen mukaan yliopistot kehittävät uudenlaisia, kieliaineita ja muuta substanssia yhdistäviä tutkinto-ohjelmia.

Lausunnoissa puoltajia 94 ,vastustavia näkemyksiä 1, muu näkemys 19.

Kunnat

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat näkemystä.

Poimintoja lausunnoista

- Espoo näkee ehdotuksen viisaana, sillä useissa länsimaissa yliopistoilla on ollut vuosia yllättäviäkin yhdistelmiä sisältäviä kieli- ja muiden aineiden opintoja yhdistäviä tutkinto-ohjelmia tai opiskelijoita on kannustettu valitsemaan pää- ja sivuaineita monipuolisina uusinakin yhdistelminä.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Helsingin kaupunki puoltaa ehdotusta. Kielenopetuksen varhentaminen, tarjonnan monipuolistaminen, kielitietoisuuden kehittyminen sekä kansainvälistyminen edellyttävät tutkinto-ohjelmien kehittämistä.
- Jyväskylän kaupungin perustelut: Kieli on kaiken oppimisen lähtökohta. Perusopetuksen opetussuunnitelma korostaa kieli-kasvatusta ja monialaista oppimista. Jyväskylän kaupungissa on kehitetty Active Library opetusmenetelmää yhdessä Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitoksen kanssa. Tästä on saatu hyviä tuloksia mm. oman äidinkielen opetuksessa. Kielitieteitä, etenkin soveltavaa kielentutkimusta on järkevää yhdistää useiden tieteenalojen kanssa kohtaamaan muuttuvia työelämän tarpeita. Perinteinen lingvistiikka ei vastaa enää työelämän tarpeisiin yksinään.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat näkemystä. Osin näkemykset jakautuvat sen mukaan, onko ehdotus mahdollinen tai toteutetaanko toimia jo.

Poimintoja lausunnoista

- Helsingin yliopistossa tämä on otettu huomioon uusia koulutusohjelmia kehitettäessä (uudet kandi- ja maisteriohjelmat 2017 eteenpäin).
- Helsingin yliopiston kandi- ja maisteriohjelman mukaan eri kieliaineisiin yhdistyy jo nyt riittävästi muutakin substanssia kuin kielitaito-opintoja ja kieltä koskevaa teoreettista tietämystä. Helsingin yliopiston opetustarjonta on laaja, ja on opiskelijan tehtävä yhdistellä sitä haluamallaan tavalla. Opetustarjonnasta ja sen kehittämisestä päättää yliopisto.
- Jyväskylän yliopisto pitää kannatettavana kaksikielisen opetuksen ja kaikenlaisen kielen ja sisältöopetuksen integroinnin näkökulmasta, jos koulutetaan sisältöaineen ja kieliaineen opettajia. Tämä toki edellyttää, että tällaiset ihmiset saavat töitä kentältä. Myös aikuiskoulutukseen suuntautuvan suomi/ruotsi toisena kielenä -opettajan koulutusväylän luominen kuuluu näihin (sis. esim. aikuiskasvatustiedettä, erityispedagogiikkaa, kulttuurienvälistä viestintää).
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan selvitetään tarpeita tällaisille tutkinto-ohjelmille yhdessä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa.
- Tampereen yliopiston mukaan on jo nyt tämän tyyppistä toimintaa, jossa kielten opiskelua yhdistetään substanssiopintoihin. Yliopistojen ylemmät tutkinnot ovat käytännössä jo suurelta osin englanninkielisiä, mutta on epäselvää tuottaako englanninkielellä pääsääntöisesti suoritettava tutkinto riittävän kielitaidon tason.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajien näkemykset jakaantuvat, lausunnoissa muistutettiin yliopistojen autonomiasta.

Poimintoja lausunnoista

- Käännösalan asiantuntijoiden mukaan on tärkeä muistaa, että kieli- ja kulttuurintuntemus ovat jo sinällään substanssiosaamista, eivätkä vain lisäarvoa tuottavia osia muussa osaamisessa. Raportissakin on tunnustettu kääntäjien ja tulkkien työn tärkeys sekä huoli siitä, että käännöstieteen opinnot ovat enää vain maisterivaiheessa. Lisäksi huolta herättää ruotsin kääntäjien riittävyys

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- jatkossakin. On siis huolehdittava, että uudenlaiset tutkintoyhdistelmät syö resursseja kääntämisen ja tulkkauksen opinnoilta.
- OAJ näkee, että korkeakoulujen yhteiskunnallisiin ja sivistyksellisiin tarpeisiin vastaamiseksi on korkeakoulujen koulutusohjelmia tarkasteltava kriittisesti ja tarvittaessa niitä on kehitettävä. Tämä kuitenkin edellyttää korkeakoulujen resurssin vahvistamista.
 - EK katsoo, että kielten luonteva ja monipuolinen hyödyntäminen osana mitä tahansa tutkintoa vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia menestyä kansainvälistyvässä työelämässä, ja onnistuessaan lisää tutkinnon houkuttelevuutta. Suomalaiset yliopistot kilpailevat kansainvälisesti vetovoimallaan ja laadukkaalla koulutustarjonnallaan kv-opiskelijoiden rinnalla yhä enemmän myös suomalaisista opiskelijoista.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajien näkemykset pääasiassa myönteisiä.

Muut

Lausunnonantajien näkemykset pääasiassa myönteisiä.

29. Selvittäjän ehdotuksen mukaan yliopistot lisäävät yhteistyötä Pohjoismaiden ja Viron yliopistojen kanssa vähemmän opiskelluissa kielissä hyödyntäen opetuksen digitalisaatiota.

Lausunnoissa puoltajia 93 ,vastustavia näkemyksiä 2, muu näkemys 18.

Kunnat

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Yhteistyötä pidettiin periaatteessa järkevänä.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Yhteistyötä pidettiin periaatteessa järkevänä, mutta digitalisaatioprosessin vaatimukset tai digitalisoituminen itseisarvona huolettaa. Kansallisen yhteistyön lisääminen nähtäisiin ensisijaisena. Ammattikorkeakoulujen huomioiminen sai toiveita.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Esitetyt näkemykset jakaantuvat, yliopistojen autonomiasta asiassa muistutettiin. Yhteistyön lisäämistä kannatettiin, samalla pidettiin tärkeänä säilyttää Suomessa kieltenopetus.

Poimintoja lausunnoista

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- OAJ:n mukaan on perusteltua lisätä yksittäisten opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua kielten opintoihin esitetyissä maissa. Tämän ei tule kuitenkaan tarkoittaa sitä, että korkeakoulumme ostavat toiselta kansainväliseltä korkeakoululta tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältyvän kokonaisuuden. Opetusyhteistyötä on tehostettava kansallisten korkeakoulujemme välillä lakien suomien rajojen puitteissa. Suomalaisissa korkeakouluissa on opetusta tarjolla 27 kielessä ja tätä osaamisvarantoa on pystyttävä hyödyntämään tehokkaammin.
- EK:n mukaan ratkaisuja kielitaidon vahvistamiseen on haettava rohkeasti ja avoimesti muiden oppilaitosten, kielikoulutusta tarjoavien yritysten kesken, mutta myös muiden maiden yliopistojen yhteistyön kautta. Ehdotus kytkeytyykin tiiviisti meneillään olevaan Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030-työhön, missä korkeakouluille työestetään kannustimia nykyresurssien puitteissa työnjakoon, yhteistyöhön ja profiloitumiseen omiin vahvuuksiinsa kansallisesti ja kansainvälisesti

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausujista vain harva otti kantaa asiaa, lausujat puolsivat esitystä.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

UUDENLAISTA KIELTENOPETTAJUUTTA

30. Selvittäjän ehdotuksen mukaan yliopistot uudistavat kielten aineenopettajakoulutusta ja opettajankoulutukseen kohdistuvaa tutkimusta kielten ainelaitosten ja opettajankoulutuslaitosten yhteistyönä. Erityisesti vahvistetaan oppijalähtöisyyteen, monikulttuurisuuteen ja joustaviin suoritustapoihin sekä digitaalisissa ympäristöissä toimimiseen kohdistuvaa tutkimusta ja osaamista

Lausunnoissa puoltajia 110, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 11.

Kunnat

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Tornion mukaan tutkimus, joka palvelee arkista kielten opetusta on tärkeää.
- Helsingin kaupunki puoltaa ehdotusta. Opetussuunnitelmien mukainen toiminta edellyttää opettajalta oppijalähtöistä toimintatapaa, monikulttuurisessa ympäristössä toimisen ammattitaitoa, joustavien menetelmien ja suoritustapojen hallintaa sekä digitaalisissa ympäristöissä toimimista. Näiden alueiden tutkimusta ja osaamista on tarpeen lisätä ainelaitosten ja opettajankoulutuslaitosten yhteistyönä.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääasiassa puolsivat ehdotusta. Kritiikkiä ehdotuksen laajuutta koskien.

Poimintoja lausunnoista

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Tampereen yliopiston mukaan ehdotus on vaikeaselkoinen ja monitahoinen. Mainittujen tutkimuskohteiden lisäksi voi nousta myös muita keskeisiä tutkimustarpeita. Kannatamme koulutuksen uudistamista sekä ainelaitosten ja opettajankoulutuslaitosten yhteistyötä.
- Arcada som yrkeshögskola har ingen tydlig ställning till detta förslag, men noterar att det är något svårt att koppla samman med förslaget om tydligare profileringar av universitetens språkforskning och språkutbildningar. Snarare verkar de två förslagen gå emot varandra.
- Jyväskylän yliopiston mukaan monikielisyys olisi tärkeää mainita - ei ole sama asia eikä automaattisesti sisälly monikulttuurisuus-käsitteeseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

- Suomen ylioppilaskuntien liitto kannattaa alustamalla, joka mahdollistaisi monipuolisen ja joustavan kielten opiskelun koko Suomessa.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- OAJ katsoo, että opettajankoulutukseen kohdistuvaan uudistustyöhön on otettava mukaan myös opetusalan ammattijärjestön OAJ:n edustaja sekä alan tutkijoiden edustus. Myös ammatillisissa opettajakorkeakouluissa on vahvistettava oppijalähtöisyyteen, monikulttuurisuuteen ja joustaviin suoritustapoihin sekä digitaalisissa ympäristöissä toimimiseen kohdistuvaa tutkimusta ja osaamista.
- EK puoltaa lähtökohtaisesti ehdotusta, ja korostaa toteutuksessa tiivistä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Myös kielten aineenopettajakoulutuksessa ja -tutkimuksessa on kiinnitettävä huomiota Korkeakouluvisio 2030 -työn tavoitteena olevaan korkeakoulujen väliseen työnjakoon, yhteistyöhön ja profiloitumiseen ja panostamiseen omiin vahvuuksiinsa.

Ministeriöt ja valtion virastot

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

- STM näkee, että opettajankoulutuksen tulee tarjota välineitä, joilla opettajat voivat tiedostaa ja analysoida tasa-arvokysymyksiä käytännön työssä. Kasvatuksen ja opetuksen lähtökohtana tulee olla naisten ja miesten moninaisten toimintatapojen, pyrkimysten ja tarpeiden yhtäläinen arvostaminen. Lisäksi opettajankoulutuksessa tulee kiinnittää huomiota, miten opetusmenetelmillä ja menetelmiä kehittämällä voidaan edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta esittää, että tasa-arvo- ja sukupuolitietoiset kurssit otetaan pakolliseksi osaksi opettajankoulutusta sekä opettajien täydennyskoulutusta.
- Karvin mukaan asiaa tehdään jo.
- Opetushallitus pitää ehdotusta tärkeänä. Tutkimuksen ja osaamisen kehittämisen tulisi suuntautua monikulttuurisuutta laajemmin kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, monikielisyyteen ja kielitietoisuuteen. Aineenopettajakoulutukseen kohdistuu paljon paineita: kuinka paljon opinnoista keskittyy tieteenalan yleisiin opintoihin, kuinka paljon kasvatustieteisiin ja didaktiikkaan. Tärkeää olisi välttää tilannetta, jossa aineenopettaja opiskelee kapea-alaisesti aineenopettajaksi.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Koulutusjärjestelmällemme on ominaista, että kieliaineista valmistutaan kahden kielen opettajaksi. Tulevaisuudessa voisi olla hyvä, jos olisi mahdollista myös valmistua esimerkiksi englannin ja terveystiedon opettajaksi.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Ippo ry:n mukaan vähemmän opiskeltujen kielten oppimisesta on Suomessa tehty tutkimusta hyvin vähän tai ei lainkaan. Myös tutkimuksessa kielidiversiteettiä olisi lisättävä.
- Erilaisten oppijoiden liiton mukaan hyvä ehdotus ja erittäin tärkeä toteuttaa laajasti kaikilla kouluasteilla. Oppijälähtöisyys tulee ymmärtää laajasti erityisesti erilaisten oppijoiden (oppimisvaikeuksia omaavien) ja muista syistä oppimisen haasteita kokevien yksilöllisenä ja kannustavana kohtaamisena. Opettajien koulutuksessa kaikkein tärkeintä on vahvistaa ymmärrystä siitä, että kaiken oppimisen tärkeimpänä edellytyksenä on opiskelijan luottamus itseän oppijana (eli sen vahvistaminen), tunne hyväksytyksi ja arvostetuksi tulemisesta sekä onnistumisen kokemukset. Joustavien suoritustapojen lisääminen on huomattava parannus nykytilanteeseen ja lisää yhdenvertaisuutta opinnoissa ja osaamisen osoittamisessa.

31. Selvittäjän ehdotuksen mukaan kielten aineenopettajakoulutuksessa vahvistetaan kieli- ja kulttuuritietoisien kasvatuksen roolia. Selvitetään mahdollisuus erikoistua pedagogisissa opinnoissa, esimerkiksi opetusharjoittelussa, nykyistä vahvemmin aikuiskoulutukseen.

Lausunnoissa puoltajia 109, vastustavia näkemyksiä 2, muu näkemys 11.

Kunnat

Valtaosa lausunnonantajista puoltaa ehdotusta. Kuntaliitto ehdottomasti kannattaa ehdotusta.

Aikuiskoulutukseen suuntautuvaa pedagogiikkaa tulisi vahvistaa. Usein vielä aikuisiässä tarvitaan aiemmin opitun kielen kertausta tai uuden kielen opettelua, joten aikuispedagoginen osaaminen on tärkeää erityisesti, kun aikuisväestön määrä on suuri.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Valtaosa lausunnonantajista puoltaa ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan myös muille kuin kielten aineenopettajille tarvitaan enemmän koulutusta kieli- ja kulttuuritietoisesta opetuksesta, sillä asia ei koske vain kieltenopettajia. Kielikoulutusta annetaan yhä enemmän aikuiskoulutuksessa (vapaa sivistystyö, kotoutumiskoulutus), minkä takia on tärkeää lisätä opiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksia ja mahdollisuuksia erikoistua aikuiskoulutukseen.
- Tampereen yliopiston mukaan kieli- ja kulttuuritietoisien kasvatuksen roolia tulisi vahvistaa kaikessa opettajankoulutuksessa. Kelpoistavissa tutkinto-ohjelmissa kieliaineiden osuutta tulee vahvistaa, jotta oppilaan kielipolku voidaan valtakunnallisesti taata.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Suurin osa lausunnonantajista puoltaa ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Suomen yrittäjien mukaan kieli- ja kulttuuritietoisuuden kasvattaminen kaikessa opettajankoulutuksessa, ei vain kielten aineenopettajien, on kannatettavaa.
- EK katsoo, että kieli- ja kulttuuritietoista opettajuutta ja toimintakulttuuria on kehitettävä opettajankoulutuksessa ja oppilaitoksissa, ja sen on tapahduttava kiinteässä yhteistyössä monipuolisesti kieli- ja kulttuuriosaamista tarvitsevan työelämän kanssa.
- OAJ näkee tämän kielten aineenopettajien mahdollisuutena laajentaa työmahdollisuuksia.
- Sukol muistuttaa, että opetusharjoittelua tarvitaan kaikilla koulutusasteilla.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta. Ehdottomasti tehtävä tämä! (Karvi)

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Suomalaisuuden liiton mukaan ei ole syytä siirtää opettajankoulutuksen painopistettä pois pedagogisesta osaamisesta epämääräiseen kieli- ja kulttuuritietoisuuteen. Ehdotus on epäselvä.

32. Selvittäjän ehdotuksen mukaan koulutuksen järjestäjät takaavat opettajille mahdollisuudet täydennyskoulutukseen, joka tukee kontaktin säilyttämistä kielialueeseen ja kulttuuriympäristöön

Lausunnoissa puoltajia 94, vastustavia näkemyksiä 8, muu näkemys 21.

Kunnat

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Suuri osa kunnista kannattaa ehdotusta, mutta kaikki kunnat nostavat esille ehdotuksen resursoinnin.

- Kuntaliitto on huolissaan siitä, että ehdotuksista kauttaaltaan puuttuvat kustannusarviot. Kustannusten ja toimenpide-ehdotusten seurausten arviointi olisi erittäin tärkeää selvittää. Kuntaliitto haluaa vielä alleviivata, että on haasteellista kunnille taataa opettajille mahdollisuudet täydennyskoulutukseen.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Suuri osa lausujista kannattaa ehdotusta, mutta kaikki nostavat esille ehdotuksen resursoinnin.

Poimintoja lausunnoista

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Arenen mukaan kannatettava esitys, mutta edellyttää ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen vahvistamista.
- Laurean mukaan ehdotus on perusteltu, mutta kapea. Kontaktin säilyttämistä kielialueeseen ja kulttuuriympäristöön tulee tukea monipuolisin keinoin: kv-yhteistyö kotimaassa ja kv-kumppanien kanssa etäyhteyksin, kv-opetus- ja asiantuntijavaihdot, työkierto työelämäkumppanin kanssa, jolla kohdekieli työkäytössä, koulutus...
- Helsingin yliopisto katsoo, että opettajien täydennyskoulutus ja osaamisen päivittäminen on ilman muuta erittäin tärkeää. Vaikea kysymys on yleensä se, kuka täydennyskoulutuksen maksaa. Oletetaanko että yliopisto huolehtii tästä ilmaiseksi eli esim. HY:sta valmistunut opettaja on oikeutettu maksuttomaan täydennyskoulutukseen koko monikymmenvuotisen uransa ajan? Työnantajan tulee huolehtia siitä, että jokaisella opettajalla on tosiasiallinen mahdollisuus täydennyskoulutukseen osallistumiseen (sijaisjärjestelyt) ja työnantajan on myös maksettava koulutus, ei yksittäisen opettajan. Yliopistojen täydennyskoulutusorganisaatioiden toimenkuvaan kuuluu asiakkaiden tarpeiden mukaan räätälöityjen koulutusten suunnitteleminen yhdessä koulutuksen tilaajan kanssa.
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan täydennyskoulutusta voidaan toteuttaa yhteistyössä paikallisten toimijoiden sekä järjestöjen kanssa (esim. Goethe-instituutti, Kulturfonden, Kulttuurin edistämiskeskus). Lisäksi täydennyskoulutukseen liittyy opettajavaihto.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- SLL:n mukaan täydennyskoulutuksen tarjoamisessa tulee huomioida aineenopettajakoulutuksen kehittämisteemat: oppijalähtöisyys, monikulttuurisuus, joustavat suoritustavat sekä digitaalisessa ympäristössä toimiminen.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Aikuislukioiden opettajat pitävät tärkeänä mahdollisuutta täydennyskoulutukseen, joka tukee kontaktin säilyttämistä kielialueeseen ja kulttuuriympäristöön. Tämä puuttuu totaalaisesti tällä hetkellä ja tuon tyyppinen täydennyskoulutus on juuri se, mitä kentällä koko ajan kipeästi tarvitaan ja kaivataan
- EK huomauttaa, että osaamisen kehittäminen on monimuotoista ja perinteisen täydennyskoulutuksen rinnalla esimerkiksi digitaaliset mahdollisuudet ja monipuolinen verkostoituminen tukevat jatkuvaa oppimista.
- Suomen yrittäjien mukaan koulutuksen järjestäjän voidaan kohtuullisissa määrin odottaa tarjoavan opettajalle mahdollisuuksia täydennyskoulutukseen osallistumiseen työajalla. Samalla myös itse opettajilta voidaan kohtuullisissa määrin odottaa oman osaamisensa kehittämistä työajan ulkopuolella jatkuvan oppimisen periaatteen mukaisesti.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Lastentarhanopettajaliitto puoltaa ehdotusta. Täydennyskoulutuksen avulla vahvistetaan opettajien kieli- ja kulttuuriosaamista, joka on keskeistä kansainvälistyvässä yhteiskunnassa. Koulutuksen on kuitenkin tapahduttava työajalla ja se olisi mahdollistettava kaikille opettajille lastentarhanopettajista perusopetuksen opettajiin, erityisopettajiin sekä opinto-ohjaajiin.
- SAK Kieli- ja kulttuuriympäristön tuntemus on monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa keskeinen kansalaistaito, jonka opettamiseen opettajilla on kaikilla koulutusasteilla oltava riittävä valmius. Täydennyskoulutukseen tulee olla työnantajan tarjoama mahdollisuus.

Ministeriöt ja valtion virastot

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Kirkkohallituksen mukaan esityksen taustalla oleva ajatus on myönteinen, niin esitys on liian monitahoinen ja sisältää runsaasti taloudellisia yms. riskejä, jotta siihen voisi ottaa myönteisen kannan
- Opetushallitus näkee, että työnantaja tulisi rohkaista entistä enemmän mahdollistamaan täydennyskouluttautumisen. On pyrittävä Erasmus plus – ja vastaavien ohjelmien täydennyskoulutuselementtien täysimääräiseen ja suunnitelmalliseen hyödyntämiseen

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

33. Selvittäjän ehdotuksen mukaan yliopistot jatkavat yhdessä työelämän toimijoiden kanssa erikoistumiskoulutusten kehittämistä opettajille aiheina esim. kielitietoisuus, monikielisyys, kaksikielinen pedagogiikka ja monikulttuurisissa yhteisöissä toimiminen.

Lausunnoissa puoltajia 108, vastustavia näkemyksiä 1, muu näkemys 13.

Kunnat

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Suuri osa lausujista kannattaa ehdotusta, mutta kaikki nostavat esille ehdotuksen resursoinnin.

Poimintoja lausunnoista

- Arene huomauttaa, ettei esityksessä ei ole otettu huomioon ammatillista opettajankoulutusta, jota toteutetaan ammattikorkeakouluissa (5).
- Jyväskylän yliopisto pitää ehdotusta sinänsä kannatettavana, mutta samalla tulee miettiä onko esimerkiksi kielitietoisuus ja monikulttuurisessa yhteisössä toimiminen erityisosaamista vai kaikkien opettajien perusosaamista tulevaisuudessa. Ehdotuksesta ei käy ilmi, keitä työelämän toimijoilla tässä tarkoitetaan ja mikä heidän roolinsa koulutuksen kehittämisessä olisi. Myös ammatillisten

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

opettajien kieliosaamisen vahvistaminen on tärkeää ja tässä työssä ammatillisella opettajnkoulutuksella= ammattikorkeakouluilla on oma tärkeä roolinsa

- Helsingin yliopisto pohtii, tarkoitetaanko tässä yliopistolain mukaisia erikoistumiskoulutuksia, muunkinlaisia (suppeampia) koulutuskokonaisuuksia voisi harkita.
- Voisi täsmentää, keitä mainitut työelämän toimijat ovat: pääsääntöisesti kuntia tai yksityisiä varhaiskasvatuksen tai koulutuksen järjestäjiä? Tarkoitetaanko erikoistumiskoulutuksella perus- vai täydennyskoulutusta?

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta mutta muistuttavat, että ehdotuksissa tulisi huomioida myös ammatillinen koulutus ja ammattikorkeakoulut.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- EK:n mukaan erikoistumiskoulutusten rooli ja tulevaisuus kytkeytyy vahvasti meneillään olevan kk-visio2030 -työhön. EK kannattaa opettajien erikoistumiskoulutuksen kehittämistä ehdotetulla tavalla, edellyttäen, että toimenpiteissä mahdollisesti syntyvät kustannukset tulee kattaa yliopistoille allokoitujen olemassa olevin resurssien puitteissa
- JHL katsoo, että erikoistumiskoulutusten kehittämisessä työelämän toimijoiden kanssa tulee huomioida ammattijärjestöjen osallisuus.
- Suomi toisena kielenä –opettajien mukaan opettajien kielitietoisuudessa ja monikielisuuden tukemisessa on isoja puutteita. On erittäin merkittävää, että näille alueille tarjotaan erikoistumiskoulutusta, jotta kuntiin saadaan asiantuntijoita tukemaan opettajia kielitietoisuuden ja monikielisyyttä tukevan pedagogiikan vahvistamisessa.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausujat tukevat ehdotusta. Saamelaiskäräjät toivoisi ehdotuksen kattavan myös saamen kielen.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

MAAHANMUUTTAJIEN OMAT ENSIKIELET

34. Selvittäjän ehdotuksen mukaan STM ja OKM vahvistavat neuvoloiden roolia kielitietoisuuden vahvistamisessa ja perheiden monikielisuuden tukemisessa.

Lausunnoissa puoltajia 105,vastustavia näkemyksiä 3, muu näkemys 12.

Kunnat

Esitetyt näkemykset jakautuvat, suuremmissa kaupungeissa myönteinen näkemys, pienemmissä kunnissa varauksellisuutta.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Poimintoja lausunnoista

- Espoon mukaan perheiden rooli on vuorovaikutustaitojen ja kielen osaamisen kehittämisessä on äärimmäisen keskeistä ja sitä tulee tukea neuvoloista alkaen. Tässä voidaan ottaa hyvää mallia jo perinteisestä suomi/ruotsi-kaksikielisyyden tukemisesta neuvoloissa.
- Helsingin kaupunki puoltaa ehdotusta. Varhainen tuki perheille mahdollistuu hyvin neuvolatoiminnan kautta. Syntymästä kouluikään lapsi ja perhe ovat tämän palvelun piirissä. Yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa neuvolatoiminta voi tukea kielitietoisuuden kehittymistä. Koska neuvoloissa kohdataan koko perhe, myös perheiden monikielisyyden tukeminen on mahdollista. On järkevää vahvistaa neuvoloiden roolia tässä asiassa.
- Enonkosken mukaan tarvittaisiin lisäkoulutusta neuvolahenkilökunnalle ja onko neuvoloiden tehtävä kielitietoisuuden vahvistaminen, eiköhän heidän tehtävänsä ole huolehtia terveydestä?
- Joensuu: varhainen puuttuminen tärkeää esimerkiksi oman äidinkielen merkityksen korostamisessa.
- Tornio katsoo, että neuvoloiden rooli tulisi sen jälkeen kun asiat esi-perus-lukio ja ammattikoulutuksessa on saatu järjestykseen.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Suuri osa lausujista kannattaa ehdotusta

Poimintoja lausunnoista

- Jyväskylän yliopiston mukaan neuvoloilla on ensimmäisiä ja säännöllisiä kontakteja perheisiin. Terveystietäjien ja lääkärin kielitietoisuutta on syytä vahvistaa, jotta he voisivat tukea perheitä ja auttaa vanhempia ymmärtämään monikielisyyden arvoa. Tämä koskee myös vähemmistökielten ja maahanmuuttajien omien äidinkielten arvostusta. Neuvolat tarvitsevat tukea myös monikielisten lasten kielellisen kehityksen tukemiseen ja arviointiin jo ennen esiopetusvaihetta. Neuvoloihin tulisi tuottaa keskitetysti tutkimukseen perustuvaa materiaalia työn tueksi.
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan ehdotuksen perusteeksi ja toimeenpanemiseksi tarvitaan tutkimustietoa aiheesta (esim. likkanen). Askarruttaa, miksi vastuutahoiksi on mainittu juuri ministeriöt, eikä esimerkiksi THL tai Opetushallitus yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.
- Enligt Yrkehögskolan Arcada överraskar förslaget, då rådgivningarna redan nu gör detta. Arcada vill också poängtera att yrkeshögskolorna som bl.a. utbildar rodgivningspersonal borde få en plats i detta förslag. För att rådgivningarna ska kunna ge relevant rådgivning bör rådgivningspersonalen få utbildning på området.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Suuri osa lausunnonantajista puoltaa ehdotusta, osa ei ota kantaa.

Poimintoja lausunnoista

- JHL:n mukaan kielitietoisuuden ja monikielisyyden vahvistamiseen liittyvät kompetenssit tulisi huomioida neuvoloiden henkilöstön täydennyskoulutuksessa. Lasten neuvoloiden lisäksi on perusteltua huomioida hyvinvointineuvoloiden henkilöstön koulutustarpeet.
- Lastentarhanopettajaliiton mukaan keskeistä on kaikkien yli 3-vuotiaiden lasten saaminen osalliseksi ja maksuttoman pedagogisen varhaiskasvatuksen piiriin, josta vastaa lastentarhanopettaja.

- Lasten mahdolliset kielelliset haasteet ovat havaittavissa usein jo parin vuoden ikäisellä lapsilla. Neuvoloissa tulee jakaa tietoa varhaiskasvatuksen merkityksestä lapsen kehitykselle.
- MTK katsoo, että on turvattava tasa-arvoinen palveluiden saavutettavuus.
 - OAJ näkee keskeisenä kaikkien lasten saamisen viimeistään kolmen vuoden iässä laadukkaana opettajan vastuulla olevan pedagogisen varhaiskasvatuksen piiriin. Usein lasten kielelliset vaikeudet ovat havaittavissa lapsella jo parin vuoden iässä. Neuvoloissa tulee jakaa tietoa varhaiskasvatuksen merkityksestä ja vaikuttavuudesta lapsen kielen kehitykseen ja tulevaan oppimispolkuun.
 - Suomen erityiskasvatuksen liitto näkee, että jokaiselle lapselle on annettava mahdollisuus oppia omaa äidinkieltään - maahanmuuttajataustaisten perheiden tukeminen oman äidinkielen taidon oppimisessa ja ylläpitämisessä on ensiarvoista.
 - Suomi toisena kielenä –opettajien mukaan neuvoloiden rooli monikielisten perheiden tukemisessa ja neuvomisessa on keskeinen. Tällä hetkellä valitettavasti joissakin neuvoloissa annetaan väärää tietoa monikielisydestä ja joitakin vanhempia kehoitetaan jopa välttämään omien äidinkieltensä käyttöä. Samalla on syytä huolehtia muun terveyden- ja sosiaalihuollon osaamisen lisäämisestä kaksi- ja monikielisyysasioissa (puheterapeutit, erikoissairaanhoido, lastensuojelu jne.)

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Kielitietoisuuden lisääminen ilmenee monikielisyyselvityksestä ja sen toimenpide-ehdotuksista, ja oikeusministeriö pitää tätä tärkeänä tavoitteena. Hallituksen kertomuksessa kielilainsäädännön soveltamisesta peräänkuulutetaan toimenpiteitä niin viranomaisten kuin kansalaisten tietoisuuden lisäämiseksi eri kieli- ja väestöryhmistä.
- OPH:n mukaan neuvolatoiminta tavoittaa tehokkaasti pienten lasten vanhemmat, joten neuvoloissa voisi olla jaossa erilaista informaatiota perheiden monikielisydestä: vanhempia tulisi tukea tarjoamaan lapsille kielellisesti monipuolinen kasvuympäristö. Samassa yhteydessä tulisi olla tietoa myös lapselle puhumisen, lukemisen ja muun vuorovaikutuksen merkityksestä lapsen kielen tai kielten kehittymiselle. Neuvolatoiminnan lisäksi asian tulee luonnollisesti olla varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön tehtävänä. Neuvoloiden roolin vahvistaminen on kuitenkin toimenpiteenä merkittävä, koska sen avulla voidaan saavuttaa laajasti myös maahanmuuttajataustaiset perheet ja tukea monikielisuuden ja oman äidinkielen ja kotona puhuttujen kielten käytön vahvistamista. Neuvolan henkilöstön tulee saada tarvittavaa koulutusta kielitietoisuuteen ja monikielisuuden tukemiseen.
- STM:n mukaan tähän tarvitaan materiaalia ja ohjeistusta sekä neuvolatyöntekijöiden koulutusta.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

- Erilaisten oppijoiden liiton mukaan erinomainen ehdotus ja myös toteutuu toivottavasti nopealla aikataululla! Perheiden kielitietoisuuden vahvistaminen edistää lasten valmiuksia paitsi vieraiden kielten myös äidinkielen oppimisessa. Kielitietoisuus ja kielellisen vuorovaikutuksen lisääntyminen perheissä todennäköisesti vähentää myös mahdollisesta lukivaikkeudesta aiheutuvia oppimisen esteitä ja hidasteita.
- Suomalaisuuden liiton mukaan ehdotus on outo, Neuvolan ydintehtävänä on lapsen kehityksen ja terveyden seuranta ja vanhempien opastaminen lapsenhoitoon ja terveyteen liittyvissä asioissa ja ongelmissa. Käsitteenä epämääräinen kielitietoisuus voi sekoittaa terveydenhoitajien osaamista lapsen oman kielen (=äidinkieli) kehityksen seuraamisessa ja tukemisessa. Neuvoloiden

ydintehtävään ei saa kajota. Tulee luopua epämääräisen kielitietoisuuden säilyttämisestä terveydenhuollon lisätehtäväksi.

35. Selvittäjän ehdotuksen mukaan lisätään oma äidinkieli perusopetuksen säädöspohjaan erillisenä oppimääränä ja määritellään oman äidinkielen opettajien kelpoisuus.

Lausunnoissa puoltajia 82, vastustavia näkemyksiä 14, muu näkemys 26.

Kunnat

Esitetyt näkemykset jakautuvat, puoltajia sekä suurissa että pienissä kunnissa. Lausunnoissa nousee esille huoli ehdotusten kustannusvaikutuksista. Vastustavissa näkemyksissä nousee huoli kelpoisten opettajien saatavuudesta.

Poimintoja lausunnoista

- Kuntaliiton mukaan pienissä kunnissa ehdotus voisi olla ongelmallinen. Erityisesti pienissä kunnissa on jo nykyisin hankalaa löytää oman äidinkielen opettajaa (kotikielen opettajaa). Harvinaisempien kielten kohdalla on jo nyt haastavaa löytää kelpoisia opettajia suuremmissakin kaupungeissa. Kaikkia oppilaiden kotikieliä ei opeteta Suomessa yliopistoissa. Lisätään oma äidinkieli perusopetuksen säädöspohjaan erillisenä oppimääränä ja määritellään oman äidinkielen opettajien kelpoisuus - kustannusvaikutukset selvitettävä, laajennukset ja lisäykset 100 % valtionosuudella kunnille. Kuntaliitto haluaa vielä painottaa, että pätevien opettajien puute on todettu. Maahanmuuttajataustaisten opettajien määrä kouluissa on vähäinen, vaikka oppilaiden parissa tilanne erityisesti suurissa kaupungeissa on toinen. Kelpoisuusasetusta on uudistettu moneen kertaan, ja todellisuudessa kunnat tekevät päätöksiä varsin kirjavasti, koska voivat palkata epäpäteviä opettajia vuodeksi kerrallaan. Tämä heijastuu erityisesti oman äidinkielen opetukseen, koska kelpoisuuden voi saada ainoastaan niissä kielissä, joissa Suomessa voi valmistua aineenopettajaksi (vieraana kielenä).
- Espoon mukaan oman äidinkielen opiskelu tukee oppilaan kielten ja identiteettien rakentamista, hyvinvointia ja kotoutumista. Oman äidinkielen opiskelu tukee myös suomen/ruotsin, muiden kielten sekä muiden oppiaineiden opiskelua. Tuemme vahvasti oman äidinkielen lisäämistä perusopetukseen erillisenä oppimääränä (ei liitteenä) ja oman äidinkielen opettajien kelpoisuuden määrittelyä. Tämän jälkeen opettajien koulutus eri kieliin tulee käynnistää viivytyksettä ja järjestää verkko-opetusta ylimenokauden aikana. Ehdotamme oman äidinkielen opettajan kelpoisuudeksi peruskoulun opettajan kelpoisuutta (luokanopettaja, erityisopettaja tai aineenopettaja). Samalla tulee taata riittävät resurssit oman äidinkielen opetuksen järjestämiseen. Mikäli oman äidinkielen opettajan kelpoisuus määritellään, niin myös opetuksen kustannukset nousevat. Valtionavustusta tulee korottaa vastaamaan opetuksen järjestämisen todellisia kustannuksia. Helsingin kaupunki puoltaa ehdotusta. Oman äidinkielen merkitys kaiken oppimisen, identiteetin kehittymisen ja muun kasvun ja kehityksen kannalta on ensiarvoisen tärkeä. Oman äidinkielen opettajien koulutus ja kelpoisuuden määrittely mahdollistaisi oman äidinkielen opetuksen laadun kehittymisen.
- Jyväskylän kaupungin perustelut: On erittäin mielenkiintoista, että selvittäjä esittää samoja epäkohtia kuin KIEPO:n loppuraportti on vuonna 2009 nostanut esille ja mihin ei vielä ole puututtu. Oman äidinkielen opettajien kelpoisuusasia tulisi linjata laissa; Perusopetuksen puolella tarve on akuutti. Tiedusteltaessa asiaa Opetushallituksesta, kerrotaan asian olevan OKM:n valmisteluvallan piiriin kuuluva asia. Tästä huolimatta OPH myöntää tutkintojen rinnastamispäätökset. Asian korjaamiseksi ei ole selkeästi haluttu ottaa kantaa minkään instanssin puolelta, vaikka POIJU-verkoston jäsenkunnat ovat tiedustelleen asiaa useasti julkisesti. Oppilaiden oman äidinkielen opetuksen tunnustaminen osaksi perusopetusta tulee ottaa perusopetuksen tuntijaossa huomioon. Nykyisessä

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

opetussuunnitelmassa opetus on opetussuunnitelman liitteen 3. mukaista opetusta. Osallistuminen opetukseen ja siitä tunnustuksen saaminen ts. arvioinnin antaminen osaksi lukuvuositodistusta kannustaa oppilasta opiskelemaan sekä arvostamaan omaa monikielistä taustaansa, kehittämään kieli-identiteettiä sekä kehittää muiden kielten oppimista.

- Paltamon mukaan erittäin tärkeää maahanmuuttajien oppimisen tukemisen kannalta.
- Lahden mukaan eri kielisten ja eri kunnista tulevien oppilaiden tasa-arvon huomioiminen pohdituttaa. Pätevien opettajien saatavuus kaikkiin kuntiin on haastavaa. Mikä vaikutus jatko-opintoihin hakemiseen ja oppilaan arviointiin?

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Vastustavissa lausunnoissa viitataan maahanmuuttajien kielten runsaaseen lukumäärään, pätevien opettajien saatavuusongelmiin sekä runsaisiin kustannuksiin. Puoltavissa näkemyksissä nähdään ehdotuksen myönteinen vaikutus maahanmuuttajien kieliosaamiseen ja työllistymiseen sekä oman äidinkielen yhteiskunnalliseen asemaan.

Poimintoja lausunnoista

- Jyväskylän yliopiston mukaan ehdotus vankentaisi olennaisesti oman äidinkielen opetuksen asemaa ja tarjoaisi myös vähemmistökielten edustajille ja maahanmuuttajille tukevamman polun ja paremmat edellytykset toimia opetustehtävissä. Kelpoisuuden määrittelyn yhteydessä on tarjottava myös pätevyysväylät (siirtymäaikoineen). Joissakin tilanteissa myös joustavimmat toimenkuvat samanaikaisesti eri hallinnonalojen tehtävissä voisivat tulla kyseeseen, jotta työsuhteista saadaan päätoimisia ja siten tavoiteltavia.
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan kumpikin esityksen osa on kannatettava. On tärkeää saada oman äidinkielen opetus sisällytettyä tuntijakoon ja parantaa opettajien yhteistyömahdollisuuksia. Oman äidinkielen opettajien kelpoisuudet on määriteltävä, jotta oman äidinkielen opetus saadaan todella osaksi muuta perusopetusta. Metropolian mukaan erillinen oppimäärä suoritettaisiin ehdotuksen mukaan lisäopintoina, jolloin puollamme toimenpidettä. Suomeen kotoutumisen kannalta suomen kielen opinnot ovat erittäin tärkeitä. Oman äidinkielen opetushenkilöstön lisääminen vaikuttaa myös maahanmuuttajien työllistymiseen positiivisesti.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajien näkemykset jakautuivat, huoli resursseista esiintyy.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Valtaosa lausunnonantajista puoltaa ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- OAJ:n on jo aiemmin esittänyt, muun muassa OAJ:n kotoutumiskompassissa, oman äidinkielen oppimäärän aseman vahvistamista. Jotta oman äidinkielen opetusta tarjotaan alueellisesti yhdenvertaisesti, on sen tarjoamisen oltava kuntia velvoittavaa. Oman äidinkielen ja kotimaisten kielten osaaminen ovat hyvien opiskelutaitojen perusedellytyksiä. Oman äidinkielen opettajan kelpoisuuden määrittely on välttämätöntä opetushenkilöstön pätevyysien määrittelyä ja opettajankoulutuksen ja opettajien täydennyskoulutuksen kehittämisen kannalta.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Suomi toisena kielenä opettajat ry:n mukaan oman äidinkielen opettajien kelpoisuuden määrittäminen on hyvin tärkeää sekä monikielisyyden vahvistamiseksi että positiivisten asenteiden luomiseksi. Kun äidinkielen opettajilla ei ole mahdollisuutta hankkia työhön sopivaa kelpoisuutta Suomessa, äidinkielten opetuksen arvostus ei myöskään ole välttämättä kaikkialla kovin suurta. Mikäli äidinkielestä saisi arvosanan todistukseen muiden oppiaineiden arvosanojen yhteydessä, arvostus äidinkielen opiskelua kohtaan todennäköisesti kasvaisi. Huomiota pitää kiinnittää myös oppituntien sijoitteluun. Tällä hetkellä tuntien ollessa irrallisia muusta koulupäivästä yhteistyö oman äidinkielen opettajien ja muiden opettajien kesken jää olemattomaksi, mikä on valitettavaa oppijoiden optimaalisen tukemisen kannalta. Yksi mahdollisuus olisi myös avata kantaväestölle mahdollisuus osallistua ainakin osittain maahanmuuttajien äidinkielen opetukseen, jotta kielivarantoa saataisiin entisestään vahvistettua ja positiivista asennoitumista vähemmistökieliin kasvatettua. Erityisesti ryhmissä, joissa opetus lähtee melko alkeista liikkeelle, tämä voisi olla mahdollista. Tästä on hyviä kokemuksia kansainvälisesti. Pitäisi myös kehittää omien äidinkielten opetusta kiinteämmäksi osaksi koulupäivää, ei vain iltapäivätunteina tarjottavana mahdollisuutena, kuten useassa kunnassa tällä hetkellä on.
- Suomen yrittäjät: on tärkeää, että mahdollisimman monilla ”oma äidinkieli” -opettajalla on riittävä kielen tuntemus ja pedagoginen osaaminen. On kuitenkin koulutuksellisten resurssien näkökulmasta erittäin hankalaa vaatia, että harvinaisen kielten, jota äidinkielenään käyttäviä on mahdollisesti Suomessa vain kourallinen, opettajalta vaaditaan oman kielensä yliopistotason tutkinto sekä opettajankoulutus, voidakseen toimia ”kelpoisena opettajana”
- EK:n mukaan ehdotuksessa ei ole arvioitu toimenpiteestä syntyviä kustannus- ja muita vaikutuksia, jotka tulisi olla tiedossa, ennen kuin tähän voi ottaa kantaa.
- JHL esittää aiheesta erillistä lisäselvitystä. Oman äidinkielen (muu kuin kotimainen kieli) opetuksessa on varmistettava, että oman äidinkielen laadukasta opetusta järjestetään eri alueilla, ja että kunnille osoitetaan tehtävään riittävät korvamerkityt taloudelliset resurssit. Lisäksi ehdotuksesta ei käy ilmi, mikä on ei-kotimaisella kielellä tapahtuvan opiskelun suhde kotimaisen kielen sekä vieraiden kielten opiskeluun.
- JHL on huolissaan, miten resurssit eri kielten opettamiseen varmistettaisiin, kun paikoitellen oppilasmäärät voisivat kussakin kielessä olla hyvin pieniä, sekä miten varmistetaan pätevien opettajien löytyminen kussakin kielessä.

Ministeriöt ja valtion virastot

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Karvin mukaan oman äidinkielen opettajan kelpoisuusehdot eivät voi olla samat kuin aineenopettajan kelpoisuus.
- STM mukaan erittäin hyvä asia, tunnekieli on tärkeä. Näillä lapsilla /nuorilla suomen kielen lisäksi pitäisi riittää yksi muu kieli pakollisena.
- TEM mukaan tärkeää oman äidinkielen opetuksen laadun ja eri kieliryhmien yhdenvertaisuuden kannalta.
- FSF Vi anser att man bör uppdatera den utbildning som levereras idag samt utveckla de lärokurser som redan finns.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

SUOMI JA RUOTSI TOISENA KIELENÄ

36. Selvittäjän ehdotuksen mukaan Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskus tekee yhdessä työnantajien kanssa selvityksen siitä, mikä on todellinen S2/R2- vaatimustaso työpaikoilla, miten ammatillista kielitaitoa arvioidaan ja miten suomen/ruotsin taitoa voidaan tehokkaasti kehittää työssä.

Lausunnoissa puoltajia 107, vastustavia näkemyksiä 2, muu näkemys 10.

Kunnat

Lausunnonantajat tukevat ehdotusta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Suuri osa lausujista kannattaa ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskus on profiloitunut kielikoulutuksen ja kielitaidon arvioinnin tutkimukseen. Keskukseksi on vahvaa ja pitkäaikaista osaamista kielikoulutusta koskevien selvitysten tekemisestä sekä erityisosaamista suomi toisena kielenä -alueella ja ammatillisen kielitaidon arvioinnissa. Selvittäjän ehdotus on hyvin laaja, ja se edellyttää monialaista tutkimusta ja hyvää työelämän tuntemusta. Tämän vuoksi Soveltavan kielentutkimuksen keskus ehdottaa monitieteistä soveltavaa tutkimusta, jossa keskitytään valittujen ammattialojen työtehtäviin yhdessä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa.
- Jyväskylän yliopiston mukaan on otettava huomioon, että mainitunlainen tutkimus on moniulotteinen ja edellyttää monitieteistä ja moniammatillista osaamista, sillä kenttä on todella laaja. Ongelmaksi tulee, että ”työnantajat” eivät ole erityisen yhtenäinen ryhmä, kuten eivät myöskään S2/R2-puhujat, eli siinä jo tehtävä valintaa. Sinänsä tuo ammatillisen kielitaidon arvioinnin tarve tulee esille jo aiemmissa yleisiin kielitutkintoihin liittyvissä ehdotuksissa. Oma kysymyksensä on se, onko ehdotuksessa mainittu ”todellinen vaatimustaso” työtehtävien sisältöön ja luonteeseen perustuvaa vai pikemminkin kieli-ideologioiden tuottamaa. Kielitaitotarpeet ovat ylipäänsä luonteeltaan tilanteisia ja myös sosiaalisesti rakentuvia. Työyhteisöjen monikielistyessä ja monimuotoistuesssa todennäköisesti tiedostetaan entistä paremmin, että kielenoppiminen nimenomaan jatkuu työssä ja että jokainen - myös kantaväestöön kuuluva - ottaa vasta työssä haltuun kyseiselle työlle ja työyhteisölle ominaisia kielellisiä käytänteitä. On ristiriitaista lähteä siitä ajatuksesta, että kielitaidon tulisi olla ”valmis” ja ”todellisen vaatimustason mukainen” (ja sellaisena testituloksina osoitettu) jo työhönottovaiheessa. Olennaisempaa kuin luoda erillisiä ammatillisen kielitaidon arviointijärjestelmiä onkin varmistaa se, että jokaisella työmarkkinoille tulevalle ja työhön valittavalle on monipuoliset mahdollisuudet vahvistaa ammatillista kielitaitoaan tavoitteellisesti vielä työtehtäviensäkin yhteydessä ja saada siihen tarvitsemaansa tukea myös pitkäjänteisesti.
- ÅA anser att utvecklingen bör ta särskild hänsyn till svenskans status som nationalspråk, och till svenskans betydande roll i de tvåspråkiga områdena.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat suurelta osin puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- EK:n mukaan suomen / ruotsin kielen tarve voi vaihdella merkittävästi eri ammateissa, mutta myös organisaatiotasolla ja tehtävissä. Esimerkiksi teknologiateollisuuden selvityksen mukaan ulkomaalaisilta työntekijöiltä vaadittava suomen-/ ruotsinkielentaidon merkitys korostuu työntekijätasolla, toisaalta 30 % vastanneista katsoo, että myös työntekijätehtävissä voi toimia ilman suomen-/ruotsin kielen taitoa. Ravintola-alalla pelkällä englanninkielellä voi olla mahdollista työskennellä esimerkiksi PK-seudulla, mutta muualla suomen kielentaito on välttämättömyys. Maahanmuuttajien kotimaisesta kielitaidosta ei tulisi kuitenkaan luoda kohtuuttoman korkeaa kynnystä työelämään varsinkaan työvoimapula-aloilla. Kieltä oppii työtä tehdessä ja työ tehokas väylä integroitua yhteiskuntaan. Toisaalta tietyissä ammateissa tarvitaan jo aloittaessa mm. turvallisuusvaatimukset edellyttävää hyvää suomen kielen taitoa, mikä tulee ottaa huomioon alakohtaisia kielitarpeita arvioidessa
- JHL mukaan työmarkkinoilla on runsaasti työntekijöitä, joiden kielitaito on puutteellista, mikä vaikeuttaa työllistymistä ja uralla etenemistä. Selvitystyössä olisi perusteltua huomioida laajemmin myös vieraiden kielten osaamisen taso ja sen kehittäminen. Erityisesti englanninkielen osaamisessa ei usein saavuteta ammatissa tosiasiallisesti edellytettävää tasoa. Selvityksessä tulisi pohtia, miten työntekijöiden kielikoulutus rahoitetaan. Työpaikkojen kielitaidon tilaa arvioitaessa ja kielitaitoa kehitettäessä myös työntekijöiden ääni on saatava kuuluviin. Ammattijärjestöt osallistuvat jo nyt kiinteästi ammatillisen koulutuksen sekä ammatillisen täydennyskoulutuksen kehittämiseen. JHL esittääkin, että työnantajien ohella myös työntekijöiden näkemykset huomioidaan työpaikkojen kielitaidon kehittämisessä.
- SAK näkee työmarkkinoilla olevan runsaasti työntekijöitä, joiden kielitaito on puutteellista, mikä vaikeuttaa työllistymistä ja uralla etenemistä. Selvitystyössä olisi perusteltua huomioida laajemmin myös vieraiden kielten osaamisen taso ja sen kehittäminen. Erityisesti englanninkielen osaamisessa ei usein saavuteta ammatissa tosiasiallisesti edellytettävää tasoa. Selvityksessä tulisi pohtia, miten työntekijöiden kielikoulutus rahoitetaan. Työpaikkojen kielitaidon tilaa arvioitaessa ja kielitaitoa kehitettäessä myös työntekijöiden ääni on saatava kuuluviin. Ammattijärjestöt osallistuvat jo nyt kiinteästi ammatillisen koulutuksen sekä ammatillisen täydennyskoulutuksen kehittämiseen. Työnantajien ohella myös työntekijöiden näkemykset työpaikkojen kielitaidon kehittämisessä tulee huomioida.
- Aikuislukioiden opettajien mukaan on toivottavaa, että suomea tai ruotsia toisena kielenä puhuvat työntekijät saisivat mahdollisuuksia kehittää kielitaitoaan myös sen jälkeen, kun työtehtävistä suoriutumiseen riittävä minimikielitaitotaso on saavutettu.
- Suomen yrittäjät näkee selvityksen työpaikoilla tarvittavan suomen tai ruotsin kielen vaatimuksista kannatettavana.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Opetushallitus pitää tätä selvitystä tärkeänä. Selvityksessä tulee tarkastella myös sitä, miten työpaikoilla voitaisiin nykyistä paremmin suunnitelmallisesti tukea toisen kielen oppimista ja levittää niihin liittyviä hyviä käytänteitä.
- TEM: Suomen/ruotsin kielen taidon puute on joskus peruste olla palkkaamatta ulkomaalaistaustaisia siitäkin huolimatta, että työtehtävien hoitaminen ei niitä vaatisi. Ei myöskään ole selvyyttä siitä, että mikä on riittävä suomen kielen taito (onko osattava natiivitasoisesti vai pärjäisikö vähemmälläkin). Selvityksen avulla voitaisiin ymmärtää paremmin suomen/ruotsin kielen taidon vaatimustasoa.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Kussakin tehtävässä tarvittava tosiasiallinen S2/R2 kielitaitotaso tulisi arvioida suhteessa kunkin tehtävän todellisiin kielellisiin vaatimuksiin kielitaidon eri osa-alueilla. Lisäksi on kannatettavaa, että kielitaidon arviointi ei ole ulossulkevaa, vaan osoittaa arkiseen työntekoon kytkettävät kehittämistarpeet.

- FSF stöder i princip förslaget, men konstaterar att uppdraget är utmanande när det gäller att utreda vilken kompetensnivå i finska/svenska som andraspråk krävs på arbetsplatserna. Arbetsgivarna, arbetsplatserna och regionerna är så vitt olika.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Suomalaisuuden liiton mukaan tutkimuksen tekijäksi tulisi valita kotimaiset kielipoliittiset intressit ylittävä, puolueeton, mieluiten kansainvälinen taho.

37. Selvittäjän ehdotuksen mukaan mahdollisuuksia suorittaa yleisiä kielitutkintoja parannetaan lisäämällä tutkintojen kielivalikoimaa ja vauhdittamalla tutkintojen digitalisoimista.

Lausunnoissa puoltajia 109, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 9.

Kunnat

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat esitystä.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat esitystä erityisesti digitalisoinnin osalta.

.

Poimintoja lausunnoista

- Jyväskylän yliopiston mukaan digitaaliamin vauhdittamista kannatamme ehdottomasti; toki siihen tarvitaan sopivat resurssit. Kielivalikoiman lisäämiseen suhtaudumme varauksellisemmin. Ennen kielivalikoiman laajentamista on syytä selvittää, onko sille todellista tarvetta ja onko laajentaminen resurssien käytön kannalta järkevää. Nykytilanteessa vain suomen, englannin ja ruotsin kokeissa on (suhteellisen) paljon osallistujia, muissa paljon vähemmän. Yleisten kielitutkintojen kielivalikoiman laajennus onkin enemmän kielipoliittinen teko, jonka avulla tuetaan harvemmin opiskeltujen kielten opiskelua, mikä on tämänkin selvitystyön tavoite.
- Kajaanin amk mukaan ajasta ja paikasta riippumaton suoritusmahdollisuus tukee merkittävästi kielitutkintojen suorittamista.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- SUKOL mukaan suullisen kielitaidon arvioinnin tulee tapahtua todellisessa vuorovaikutustilanteessa, ja kelpoisen opettajan tulee suorittaa arviointi.
- Metsäteollisuuden mukaan joustavia opiskelumahdollisuuksia tulee kehittää, jotta elinikäinen oppiminen on yhä helpompaa. Työelämä muuttuu jatkuvasti ja sen myötä osaamistarpeet.
- OAJ:n näkemyksen mukaan osaamista pitää voida kehittää ja vahvistaa yksilötasolla, jos opiskelijalla on siihen halua ja motivaatiota. Osaamisen kartuttamiseen tulee kehittää uusia mahdollisuuksia ja eri keinoja erilaisille ryhmille sekä yksilöille.
- SAK: Tutkinnon suorittamiseen ja oman osaamisen kartuttamiseen on tarkoituksenmukaista kehittää eri kansalaisryhmien erilaisia tarpeita vastaavia palveluita.
- Yleisten kielitutkintojen käyttöä kielten osaamisen näyttömahdollisuutena on parannettava ja niiden hyödyntämistä eri koulutusasteilla on lisättävä. Tutkintojen digitoiminen avaa tähän hyviä skaalautuvia mahdollisuuksia.

Ministeriöt ja valtion virastot

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Karvi pohtii, onko tarpeen kehittää monia rinnakkaisia digitaalisia kielitestejä, voisiko hyödyntää jo olemassa olevaa ylioppilastutkinnon digitaalista versiota. Rahat tulisi ohjata oppijoille, ei rinnakkaisten järjestelmien kehittämiseen.
- OPH: Yleiset kielitutkinnot ovat järjestelmänä kallis eikä kielivalikoiman laajentamiseen ole saatu lisäresursseja, vaikka esimerkiksi viittomakieli on ollut tarkoitus lisätä Yleisiin kielitutkintoihin (Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2012:9). Yleisten kielitutkintojen digitalisointi on käynnistetty ilmoittautumisjärjestelmän sähköistämällä.
- Saamelaiskäräjät: huolehditaan siitä, että yleisen kielitutkinnon suorittaminen inarinsaamen ja koltansaamen kielillä tulee vihdoin mahdolliseksi. On tärkeää myös kiinnittää huomioon, että digitaaliset palvelut järjestetään siten, että järjestelmät tunnistavat saamen kielen erityismerkit ja ne ovat käytettävissä.

Muut

Ei kantaa.

TEKNOLOGIA AUTTAA, MUTTA SE EI RATKAISE**38. Selvittäjän ehdotuksen mukaan työmarkkinajärjestöt ja yliopistot tekevät yhteistyössä selvityksen työelämän alakohtaisista todellisista kielten ja kulttuurien osaamistarpeista.**

Lausunnoissa puoltajia 105, vastustavia näkemyksiä 2, muu näkemys 14.

Kunnat

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- Helsingin kaupunki puoltaa ehdotusta. Eri työtehtävissä on eroja kielitaitovaatimusten suhteen. Toisaalta toimintaympäristömme kansainvälistyvät ja muuttuvat monikulttuurisiksi sekä monikielisiksi. Tulevaisuuden työtehtävissä korostuu vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. On tärkeää selvittää työelämän todellisia kielten ja kulttuurien osaamistarpeita. Selvityksessä olisi tärkeää ottaa mukaan Helsingin kaupunki suurimpana työnantajana.
- Jyväskylän mukaan elinkeinoelämän keskusliiton tekemät selvitykset ovat nykyisellään kattavia. Tämän lisäksi on yksittäisiä työelämän kielitaitovaatimuksiin tehtyjä tutkimuksia. Mikäli selvitys johtaisi siihen, että koulutuksen järjestäjät (yliopistot jne.) muuttaisivat selvitysten perusteella ammatillisten tutkintojen rakennetta tukemaan työelämän kielitaitovaatimuksia, on ehdotus kannatettava. Pelkkänä ex ante –selvityksenä tällaista ei tarvita.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajien näkemykset jakautuvat. Ammattikorkeakoulujen sisällyttämistä mukaan selvitykseen pidetään tärkeänä.

Poimintoja lausunnoista

- Jyväskylän yliopiston mukaan alakohtaisten osaamistarpeiden selvittäminen ja määrittäminen on tärkeää ja se on hyvä tehdä yhteistyössä. Tulevaisuuden osaamistarpeita ei kuitenkaan saada selville pelkästään nykytilaa selvittämällä.
- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan sekä kohdassa 36. että tässä kohdassa 38. olisi hyvä edetä niin, että tällaista moniulotteista, monitieteistä ja moniammatillista tutkimusta lähdetään tekemään laajojen verkostojen ja eri korkeakoulujen voimin.
- Turun yliopiston mukaan työelämävalmiuksien vahvistaminen osana yliopisto-opetusta edellyttää todellisten työelämätarpeiden tuntemista. Asian tutkiminen on tarpeen, mutta selvityksen sijaan tulisi tehdä riippumaton tutkimus, jonka laatimiseksi voidaan hyödyntää myös työ-markkinajärjestöjä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta. AMKE pitää tärkeänä, että työelämän kielten ja kulttuurien osaamistarpeista saataisiin tietoa koulutuksen kehittämisen tueksi. Selvityksen tulisi kohdistua sekä korkeakoulututkintoa että ammatillista tutkintoa edellyttäviin tehtäviin.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat toivovat selvityksen kattavan myös ammattikorkeakoulut ja ammatillisen koulutuksen.

- Suomen ylioppilaskuntien liiton mielestä tämän toimenpide-esityksen toimeenpanossa tulisi hyödyntää osaamisen ennakointifoorumin alakohtaisia työryhmiä.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajien näkemykset jakautuvat, suuri osa lausunnonantajista toivoo ammattikorkeakouluja mukaan.

Poimintoja lausunnoista

- EK: Perinteisesti suomalaisten yritysten merkittävimmät vientimaat ovat Saksa, Ruotsi, Kiina ja Venäjä sekä englantia puhuvat maat. Vientikohteet vaihtelevat ajoittain, mutta myös yrityksittäin, joten pelkkä alakohtaisuus ei ole ainoa ratkaiseva asia. Samalla EK huomauttaa, että yritysten kielitaitotarpeet voivat myös vaihdella hyvinkin nopeasti, riippuen yrityksen omista tarpeista tai vallitsevista suhdanteista tai globaalien vapaakaupan tilanteesta. Tämän vuoksi kielten ja kulttuurien

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

- kertaluontoisen alakohtaisen tarveselvityksen sijaan tarvetta olisi jatkuvalla yhteiselle vuoropuhelulle ja kehittämisprosessille, missä yliopistot ja elinkeinoelämä on mukana
- Suomen yrittäjät: selvityksessä on hyvä ottaa huomioon eri toimialojen lisäksi erikokoiset, eri-ikäiset ja eri puolella maata toimivat yritykset ja työpaikat.
 - SAK: Esitys on kannatettava. On kuitenkin korostettava, että hanke on suuritöinen ja siihen tulee varata riittävä ajallinen ja toiminnallinen resurssi.
 - OAJ: Esitämme muutettavaksi seuraavasti: Työmarkkinajärjestöt ja korkeakoulut tekevät yhteistyössä selvityksen työelämän alakohtaisista todellisista kielten ja kulttuurien osaamistarpeista.
 - Ammattikorkeakoulutus on vahvasti työelämälähtöistä, ja siksi työelämän alakohtaisia osaamistarpeita tulee selvittää myös ammattikorkeakoulujen toimesta, ei vain yliopistojen johdolla. Samoin on tärkeää, että myös ammattikorkeakoulut jatkavat yhdessä työelämän toimijoiden kanssa erikoistumiskoulutusten kehittämistä opettajille esimerkiksi monikulttuurisissa yhteisöissä toimimiseen. Ammattikorkeakouluista valmistuu osaajia sellaisiin yhteisöihin mm. sairaaloihin ja oppilaitoksiin, missä osaamista tarvitaan. OAJ:n mielestä jo tehtyjä ja tekeillä olevia selvityksiä ja kyselyitä pitää pyrkiä hyödyntämään tehokkaasti, jotta päällekkäisiltä ja toistuvilta, työtä kuormittavilta selvityksiltä vältytään.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta. Saamelaiskäräjät nostaa esille saamen kielen.

Muut

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta.

39. Selvittäjän ehdotuksen mukaan vahvistetaan kansainvälisissä tutkinto-ohjelmissa opiskelevien ja niistä valmistuvien työelämäyhteyksiä ja osaamisen hyödyntämistä myös pk-yrityksissä.

Lausunnoissa puoltajia 107, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 7.

Kunnat

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan kansainvälisten opiskelijoiden suomalaisen työelämän tuntemus on ollut puutteellista ja valmistuttuaan heillä on ollut vaikeuksia löytää töitä Suomesta. Siksi olisi tärkeää painottaa kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opinto-ohjauksessa heti opintojen alussa suomen/ruotsin kielen sekä verkostoitumisen merkitystä suomalaiseen työelämään integroitumisessa.
- Laurea amk: kv-tutkinto-ohjelmissa opiskelevien oman äidinkielen hyödyntämistä opintojen aikana opiskelussa, työelämässä ja vapaaehtoistoiminnassa on tärkeää kehittää. Myös saapuvien vaihto-opiskelijoiden ohjelmaan tulee kehittää mahdollisuuksia hyödyntää oman äidinkielenä osaamista.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- EK:n 2017 selvityksen mukaan yritysten kokemukset korkeakoulujen opiskelija-yhteistyöstä ovat positiiviset, ja vieläpä erittäin positiiviset kv-opiskelijoiden osalta (87% yrityksistä tyytyväisiä kv-opiskelijan harjoitteluun / kesätyöhön). Erityisesti kv-opiskelijat tuovat yrityksiin tuoreita oman äidinkielen taitojensa ja kontaktiensa rinnalla uusia näkemyksiä ja osaamista, ja samalla tarvitsemaansa kielen kohdemaan ja kulttuurin tuntemusta. Samalla projektit tarjoavat yrityksille matalan kynnyksen väylän löytää ja rekrytoida tulevia työntekijöitä. Samanaikaisesti työelämän yhteyksien tiivistämisessä on otettava tasapuolisesti huomioon myös pk-yritysten omat tarpeet, aikataulu ja resurssit. Erityisesti pk-yritykset toivovat, että esimerkiksi harjoittelun ajankohdista keskusteltaisiin myös yritysten kanssa ja niissä olisi enemmän joustoa
- OAJ: Selvityksessä nähdään yritysten kaupankäynnin esteenä puutteellinen henkilöstön kielitaito. Esitys vahvistaisi kv-opiskelijoiden mahdollisuuksia saada opintoihin kuuluvia harjoittelujaksoja yrityksissä sekä työllistymisessä. Toimenpiteen konkretisoituminen edellyttää yrityksiltä asennemuutosta ja erilaisia yrityksille suunnattuja tukikeinoja. Esimerkiksi korkeakoulujen työharjoittelu voitaisiin järjestää siten, että työpaikoille lähtisi sekä suomalainen että kansainvälinen opiskelija, jolloin kv-opiskelija muodostaisi yhdessä suomalaisen opiskelijan kanssa työparin.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- OPH: Kansainvälisissä tutkinto-ohjelmissa opiskeleville olisi taattava riittävä suomen/ruotsin kielen opintojen mahdollisuus, jos heitä halutaan houkutella jäämään Suomeen. Kansalliskielten taitoa tarvitaan erityisesti työskentelyssä suomalaisissa yrityksissä: vaikka yrityksen työkieli olisikin englanti, arjessa kansalliskielten taito liimaa tehokkaasti osaksi yhteisöä; pelkkä englannin taito voi eristää.
- TEM: Uudet työpaikat syntyvät ensisijaisesti pk-yrityksiin ja usein yrityksen ja osaajien välisen yhteistyön ja dialogin kautta. Kielitaidon ohella kv. osaajien suurin haaste löytää töitä Suomessa on verkostojen ja työelämäyhteyksien sekä ns. hiljaisen tiedon puute sekä haasteet huomata piilotyöpaikkoja. Siksi näitä verkostoja tulisi luoda opintojen alusta lähtien ja vahvistaa erityisesti alueellista yhteistyötä elinkeinoelämän toimijoiden ja yritysten kanssa

Muut

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta tai jättävät ottamatta kantaa.

40. Selvittäjän ehdotuksen mukaan kansainvälisten koulujen määrää suurissa ja/tai kansainvälistyvissä kaupungeissa lisätään kansainvälisten osaajien Suomeen saamisen tukemiseksi.

Lausunnoissa puoltajia 85, vastustavia näkemyksiä 2, muu näkemys 30.

Kunnat

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Esitetyt näkemykset jakautuvat. Osa kunnista kannattaa ehdotusta,

Poimintoja lausunnoista

- Ehdotus on hyvä ja Kuntaliiton mukaan on tärkeä ajatella globaalisti.
- Auran mukaan nykyisellään Suomessa on riittävät resurssit ottaa vastaan kansainvälisiä osaajia.
- Jyväskylän kaupungin perustelut: Puolletaan ehdotusta varauksellisesti. Koulu, jossa oppilaita on useasta kulttuurista, voidaan pitää kansainvälisenä kouluna. Puollamme monikielistä ja –kulttuurista koulua, joka noudattaa suomalaista perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Kansainvälisen koulun opetussuunnitelmaa noudattavia kouluja ei välttämättä tarvitse lisätä, mikäli monikielisen opetuksen tarjontaa laajennetaan nykyisestäään suomalaista perusopetuksen opetussuunnitelmaa noudattavissa kouluissa
- Kuhmon mukaan kansainvälisten koulujen määrän kasvattamista ei tulisi rajata edellä mainitulla tavalla. Pikemminkin pitäisi antaa koulutuksenjärjestäjille mahdollisuus tarjota opetusta muullakin kielellä kuin suomeksi, ruotsiksi tai saameksi.
- Lahden mukaan oppilailla tulisi olla tasavertaiset mahdollisuudet päästä kansainvälisiin kouluihin.
- Tampereen mukaan ehdotus on sinällään kannatettava, mutta kansainvälisten koulujen lisäämisen sijaista tulisi kansainvälisyyttä lisätä jo olemassa olevissa kouluissa. Muun kielisten integrointi suomenkielisten opiskelijoiden ryhmään nähdään hyvänä asiana. Esim. Tampereen kansainvälisen koulun oppilasmääriä voidaan kasvattaa, mutta väittämä ei ota kantaa rahoitukseen. Kenties haastavampi kysymys on kansainvälisen koulutuspolun jatkuminen perusopetuksen jälkeen: mahdollisuus suorittaa nykyistä useampia ammatillisia perustutkintoja (englanniksi) ja vieraskielinen lukiopolku myös muuten IB- tai Reifeprüfung -ohjelmassa. Parhaillaan selvitetään kansallisen opetussuunnitelman ja yo-tutkinnon suorittamista englanniksi.
- Helsingin kaupunki puoltaa ehdotusta. Helsingin kaupunkistrategiassa kansainvälistyminen, kielen opetuksen varhentaminen ja kaksi- ja vieraskielisen opetuksen lisääminen ovat osa kaupungin kilpailukyvyyn parantamista. Kansainvälistymisen tarpeisiin ja kansainväliseen kilpailuun on varauduttava.
- Kittilän mukaan kansainvälisten koulujen opetustarjonnan pitäisi olla saatavilla koko maassa paikkakunnasta riippumatta. Samalla pitäisi selvittää tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet lapsille ja nuorille kotikunnasta riippumatta.

.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Suuri osa lausujista kannattaa ehdotusta tarkennuksin.

Poimintoja lausunnoista

- HY ei vastusta ajatusta mutta muistuttaa, että toinen vaihtoehto on se, että "kansainväliset osaajat" sitoutetaan Suomeen integroimalla heidän lapsensa suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Suomessa olevien ja Suomeen tulevien suomen/ruotsin kielen taidosta kannetaan usein huolta mutta heille/heidän lapsilleen halutaan kuitenkin tarjota vieraskielisiä kouluja? Asiaa kannattanee vielä pohtia.
- Oulun yliopisto: Kv. kouluissa on varmistettava, että myös kansalliskielissä (suomi ja ruotsi) saavutetaan tarvittava taito.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Esitetyt näkemykset jakautuvat

Opiskelijajärjestöt

OKM /YVA/SO lausuntoyhteenveto 4/2018

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- SLL:n mukaan täydennyskoulutuksen tarjoamisessa tulee huomioida aineenopettajakoulutuksen kehittämisteemat: oppijalähtöisyys, monikulttuurisuus, joustavat suoritustavat sekä digitaalisessa ympäristössä toimiminen.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Esitetyt näkemykset jakautuvat ja kysymys kansainvälisen koulun määritelmästä saa pohdintoja.

Poimintoja lausunnoista

- JHL mukaan monikielisyyden vahvistamisessa on kunnioitettava tasavertaisten opiskelumahdollisuuksien periaatetta. Siksi julkisesti tuettujen tai ylläpidettyjen kansainvälisten koulujen lukumäärää lisättäessä on varmistettava opintojen maksuttomuus. Näin ollen kansainvälisissä kouluissa ei tulisi periä lukukausimaksuja.
- EK:n mukaan laadukkaiden kansainvälisten ja kansainvälisesti tunnustettujen koulujen olemassaolo on suoraan vetovoimatekijä, kun Suomeen halutaan pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti lisää kansainvälistä osaamista ja osaajia, yrityksiä ja investointeja.
- OAJ: Lasten ja nuorten koulutus, koulunkäyntimahdollisuus ja koulutuksen saavutettavuus on merkittävä vaikuttaja työperäisen maahanmuuton edistämisessä. Pitkäkestoinen, työperäinen maahanmuutto koskee usein koko vanhemman työn mukana muuttavaa perhettä. Kansainvälisen koulutuksen kehittämisessä on huomioitava paikallisten päiväkotien ja koulujen sekä yhteisöjen yhteistyön kehittäminen, jotta kielellinen osaaminen saadaan näkyväksi ja tukemaan myös kantaväestön kielitaidollista ja monikulttuurista osaamista. Myös kansainvälisten koulujen opetus pitää tapahtua kelpoisten opettajien toimesta. Yliopiston resursseja on lisättävä esityksen mukaisen opettajankoulutuksen kehittämiseksi.
- Suomen rehtorit: Kansainväliset koulut ovat vetovoimatekijä.
- Suomen yrittäjät: Suomen ja varsinkin kasvukeskustemme on oltava houkuttelevia paikkoja ulkomaisille osaajille. Tämä edellyttää koulutustarjontamme kansainvälistämistä sekä nykyisten varhais-, perus- ja toisen asteen opintojen mahdollistamista myös englanniksi.

Ministeriöt ja valtion virastot

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

Poimintoja lausunnoista

- Kansainvälisissä kouluissa on pidettävä huolta myös lasten ja nuorten suomen/ruotsin kielen taidon kehittymisestä. Voi olla, että he jatko-opinnoissaan hakeutuvat suomen- tai ruotsinkieliseen koulutukseen. Kieli liittyy heitä myös suomalaiseen yhteiskuntaan.
- TEM mukaan kansainväliset koulut ovat yksi keskeisimmistä kansainvälisten osaajien asettautumista tukevista asioista. Jos näitä koulupaikkoja ei ole tarpeeksi, muodostaa tämä jopa esteitä kansainvälisen työntekijän palkkaamiselle.

Muut

Esitetyt näkemykset jakautuvat.

41. Selvittäjän ehdotusten mukaan maahanmuuttajien ohjaamisessa korkeakoulutukseen hyödynnetään vastuukorkeakoulutoiminnasta vuosina 2017 - 2020 saatuja kokemuksia. Syntyneet hyvät käytänteet sekä ohjauksesta että yhteistyöstä muiden toimijoiden kanssa vakiinnutetaan osaksi oppilaitosten ja TE-toimistojen toimintaa.

Lausunnoissa puoltajia 105, vastustavia näkemyksiä 0, muu näkemys 8.

Kunnat

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Yliopistot, Ammattikorkeakoulut, Korkeakoulujen yhteistyöorganisaatiot

Lausunnonantajat pääosin puoltavat ehdotusta.

Poimintoja lausunnoista

- Kielikoulutuspolitiikan verkoston mukaan vastuukorkeakoulujen toimintaa ja hyviä käytänteitä on jo arvioitu ja vastuukorkeakoulujen määrää lisätty arvioiden pohjalta. Kiinteä yhteistyö TE-toimistojen ja vastaanottokeskusten kanssa on tärkeää. Kaikessa kehitystyössä olennaista on toiminnan seuranta ja arviointi. Lisäksi Jyväskylän yliopistossa kehitetään kieli- ja sisältöopintoja integroivaa koulutusmallia korkeakoulutetuille ja korkeakoulukelpoisille maahanmuuttajille (INTEGRA) (<https://kielikeskus.jyu.fi/integra>).

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Opiskelijajärjestöt

Lausunnonantajat puoltavat ehdotusta.

Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Ministeriöt ja valtion virastot

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.

Muut

Lausunnonantajat pääasiassa puoltavat ehdotusta.